

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEKNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257

BROJ
618

Subotica, 13. veljače 2015. Cijena 50 dinara

MINISTARSTVO PROSVJETE -HNV
UDŽBENICI NISU STVAR DOBRE VOLJE

POLITIČKA OSTAVŠTINA
JOSIPA VUKOVIĆA - ĐIDE

DUGO ČEKANJE NA
IZJEDNAČAVANJE PRAVA

ŠOKADIJA U KULTURI
I TURIZMU

INTERVJU
ŽELJKO KRALJIČAK

Djeca veselo obilježila poklade

**XII. HRCKOV
maskenbal**

POSTAVITE OGLAS

**JEDNOSTAVNO,
BRZO,
LAKO...**

Svaštara ONLINE Informativne novine u Svaštari **PLUS**

POSLOVNI IMENIK

Tržište: **TRAŽI**

2760 Rezultata pronadjeno za Kuće - prodaja

Filtiraj rezultate

Cena

Kategorije

Nekretnosti

Kuće

Subotica - trošna kuća - odmah

Bezdan porodična kuća

VEŠINJE PROJEKTOVANJE I IZVOĐENJE AUTOMOBILA I FOTOGRAFIJE

Palit - kuća

Kuća u Kijajevu

Ada novije cipele

TDI **CHEVROLET**

Ekskluziva

Subotica

Sipovo, Republika Srpska - Kuća na

Subotica, nova kuća kod bolnice

Kuća u Aleksa Šantića Severna

V.I.P. pristup preko 6265

Kursna lista

EUR 122.62
USD 104.13
CHF 102.24
GBP 127.91
AUD 94.25
CAD 88.84
JPY 0.89
RUB 1.59
HRK 13.97
KWD 303.85
HUF 0.36

www.svastara.rs

VOJVODANSKA
Svaštara

AKCIJA!

5G

internet

već od

649 din

KARADORDEV PUT 2.
SUBOTICA
TEL:024/555765
WWW.TIPPNET.RS

XII. HRCKOV MASKENBAL

AKTUALNO

Delegacija EU posjetila HNV

I dalje neizjednačeni s drugim manjinama 6-7

TEMA

Tjednik *Hrvatska riječ* izjednačen u pogledu visine dotacija**Dugo čekanje na izjednačavanje prava.... 8-9**

Radna grupa Ministarstva prosvjete posjetila Hrvatsko nacionalno vijeće

Urediti pitanje manjinskog obrazovanja..... 14-15

INTERVJU

Dr. Željko Kraljić, zamjenik župana Osječko-baranjske županije

Hrvati u Vojvodini – spona bržeg ulaska Srbije u EU 12-13

SUBOTICA

Uz 125-godišnjicu rođenja Josipa Vukovića – Đide

Narodni tribun i borac za prava bačkih Hrvata 18-19

ŠIROM VOJVODINE

Moja priča: Davor Francuz, student stočarstva iz Monoštora

Budućnosti ima i na selu..... 24-25

Prela u Sotu

Oživljavanje starih običaja..... 26-27

KULTURA

Etnologinja Bojana Poljaković o pokladnim običajima

Dani u kojima je »sve dozvoljeno« 33

SPORT

Ivan Ljubičić, umirovljeni tenisač i menadžer

Sada imam mnogo manje vremena za sebe 55

Dobri signali

Novi nacrt Zakona o udžbenicima trebao bi ući u skupštinsku proceduru krajem ovog mjeseca i njime bi se trebao jasno definirati način odobravanja tiskanja udžbenika pa tako »pitanje udžbenika« više ne bi trebalo biti pitanje, jer više ne bi smjelo ovisiti o »dobroj volji« bilo koga, rekla je predstavnica Ministarstva prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja Republike Srbije **Jasminka Peruničić Allen** na sastanku održanom u Hrvatskom nacionalnom vijeću. Predstavnica Ministarstva je kazala povodom dobro poznatog problema s udžbenicima na hrvatskom jeziku da se novim zakonom o udžbenicima jasno definira način odobravanja tiskanja udžbenika, kao i da više »nema tko da pokazuje dobru volju, može postupati po zakonu ili ne postupati po zakonu, i za to će snositi posljedice«.

Sastanak koji je održan s ciljem analize situacije u obrazovanju na hrvatskom jeziku kao i upoznavanja s idejama i vizijama za unapređenje obrazovanja na hrvatskom jeziku organiziran je u sklopu aktivnosti Vlade Republike Srbije nakon što je usvojena Strategija razvoja obrazovanja do 2020. godine, a u cilju stvaranja posebnog Akcijskog plana za unapređenje obrazovanja pripadnika nacionalnih manjina. Dobar je to signal da se i na razini Vlade stvari pomjeraju na bolje kada su u pitanju nacionalne manjine.

Pomjeraju se stvari na bolje i u pogledu informiranja – barem kad je u pitanju naš tjednik. Nakon skoro trinaest godina postojanja tjednik *Hrvatska riječ* konačno je izjednačen u pogledu dotacija koje izdvaja pokrajinska Vlada s drugim manjinskim tjednicima. Dobar je to znak ne samo u financijskom smislu već i u smislu postizanja ravnopravnosti s drugim manjinskim zajednicama. A svakako je i ohrabrenje i putokaz kako raditi na poboljšanju stanja na drugim poljima na kojima još uvijek kaskamo za drugim manjinama. Ova je odluka pokrajinske Vlade pokazala da je moguće stvari pomjerati na bolje kada se dobro argumentiraju zahtjevi koji su naravno utemeljeni na zakonima i politički su realni i opravdani i kada se uporno i složno zalažu za njih na različitim razinama oni koji to trebaju raditi. I naravno potrebna je i potpora matične države i adekvatan odgovor pokrajinskih i republičkih vlasti. Drugim riječima, moguće je napraviti pomake kada se stvari slože na pravi način i energija, koja postoji i u hrvatskoj zajednici, koristi konstruktivno i za prave i realno postavljene ciljeve.

J. D.

PRIPREME ZA SVEČANOST U ZAGREBU

Inauguracija Kolinde Grabar-Kitarović

Inauguracija nove predsjednice Republike Hrvatske **Kolinde Grabar-Kitarović** bit će održana u nedjelju 15. veljače, na Markovom trgu u Zagrebu. Sve teče po planu, ističu iz Ureda izabrane predsjednice dodajući

zbor *Ivan Goran Kovačić*, nacionalni ansambl *Lado* i zbor mladih *Izvor*, a na inauguraciji će biti i više povjesnih hrvatskih postrojbi.

Lista uzvanika koji će nazočiti inauguraciji u srijedu još uvijek

Vujanović, predsjednica Kosova **Atifete Jahjaga** te predsjedavajući i članovi Predsjedništva BiH, **Mladen Ivanić**, **Dragan Čović** i **Bakir Izetbegović**.

Bugarska na inauguraciju šalje predsjednicu parlamenta **Cecku Cačevu**, a Češku i Poljsku

od zemalja još nisu potvrdile razinu izaslanika.

Što se tiče predstavnika Republike Srbije, kako je *Blicu* u utorak rečeno u kabinetu predsjednika **Tomislava Nikolića**, nitko iz predsjedničkog tima neće otputovati u Zagreb 15.

da je suradnja s Uredom predsjednika u pripremi inauguracije jako dobra.

Inauguracija će početi točno u podne, a Grabar-Kitarović će do svečane bine proći kroz okupljene građane te položiti prisegu pred predsjednicom Ustavnoga suda Jasnom Omejec. Na svečanosti će, prema pisanju *Hine*, nastupiti tri zbora – akademski

nije zaključena, no bilo je poznato da će u nedjelju na svečanosti na zagrebačkom Markovom trgu biti osam predsjednika država – predsjednik Slovenije **Borut Pahor**, slovački predsjednik **Andrej Kiska**, predsjednik Mađarske **Janos Ader**, makedonski predsjednik **Gjorge Ivanov**, predsjednik Albanije **Bujar Nishani**, crnogorski predsjednik **Filip**

NA INAUGURACIJI I PETAR KUNTIĆ

Svečanoj inauguraciji novoizabrane predsjednice Republike Hrvatske, nazočit će i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini dipl. ing. **Petar Kuntić**, a na poziv protokola Predsjednika Republike Hrvatske, priopćio je DSHV.

predstavljat će predsjednici Senata, **Milan Štech** i **Bogdan Borusewicz**.

Njemačka na inauguraciju šalje predsjednika Saveznog vijeća Bundesrata **Volkeru Bouffiera**, a inauguraciji će nazočiti i kanadska državna ministrica hrvatskoga podrijetla **Lynne Yelich**.

Svečanosti na Markovom trgu nazočit će i 40-ak veleposlanika, povjerenik Europske komisije **Neven Mimica**, kao i više šefova ureda međunarodnih organizacija u Hrvatskoj (UNHCR, UNICEF, UNDP, EBRD), a neke

veljače, ali postoji mogućnost da Vlada Srbije pošalje svog izaslanika. List, međutim, u Vladi Srbije nije dobio potvrdu hoće li netko od njezinih članova otputovati na inauguraciju. Savjetnici predsjednika Srbije, **Ivan Mrkić** i **Stanislava Pak**, rekli su beogradskom dnevniku da je za sada jedini izvjestan predstavnik Srbije na inauguraciji hrvatske predsjednice otpravnik poslova veleposlanstva Srbije u Hrvatskoj **Bosa Prodanović**.

D. B. P.

Sredstva za HNL i ZKVH

Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske donio je 30. siječnja odluku o dodjeli financijske potpore temeljem 2. Javnog poziva za prijavu posebnih potreba i projekata od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske koji je raspisan u studenome 2014. godine.

Ovom odlukom natječajna sredstva dana su za 23 projekta te za 6-ero ugroženih pojedinaca, a ukupan iznos sredstava bio je 983.000 kuna (127.986 eura).

Od projekata iz Republike Srbije, u skupni neprofitnih organizacija, sredstva su dobili: Hrvatska nezavisna lista iz Subotice za dio troškova tiskanja mjesečnika *Hrvatske novine* – 10.000 kuna i

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice za tiskanje zbornika radova (troškovi redakture, lekture i recenzije) – 11.500 kuna. U dijelu ovoga javnoga poziva koji se odnosi na ugrožene pojedince, nijednom Hrvatu iz Srbije nisu dodijeljena sredstva.

Državni ured za Hrvate izvan RH je priopćio kako će i u ovoj godini objaviti Javni poziv za prijavu posebnih potreba i projekata od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske u dva kruga: od 16. veljače do 16. ožujka 2015. te od 16. rujna do 16. listopada 2015. godine. Javni poziv bit će objavljen na internetskoj stranici Državnog ureda (www.hrvatiizvanrh.hr).

D. B. P.

Odsjek za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša Grada Subotica temeljem članka 20. i 30. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Službeni Glasnik RS* br. 1365/04, 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST

Nositelj projekta JKP *VODOVOD i KANALIZACIJA* Subotica, Trg Lazara Nešića br.9/A podnio je zahtjev za davanje suglasnosti na studij o procjeni utjecaja zatečenog stanja na životni okoliš projekta: Centralni objekt vodoopskrbe – Objekt za pripremu vode za piće u Bačkim Vinogradima, na katastarskoj parceli 1974 ko Bački Vinogradi koju je izradilo poduzeće Zavod za komunalnu hidrotehniku SUBOTICA, ul. Masarikova br. 29 Subotica.

Javni uvid u predmetni Studij može se izvršiti u prostorijama Odsjeka za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, II. kat soba 226, svakog radnog dana od 10 do 12 sati od 13. 2. 2015. do 5. 3. 2015., a javna prezentacija Studije održat će se 6. ožujka 2015. godine u 12 sati u prostorijama Odsjeka.

Tekst Studije dostupan na adresi: <http://www.subotica.rs/index/page/id/8605/lg/sr/pr/1>

DELEGACIJA EUROPSKE UNIJE POSJETILA HRVATSKO NACIONALNO VIJEĆE

I dalje neizjednačeni s drugim manjinama

Hrvatsko nacionalno vijeće posjetili su **Luca Bianconi**, savjetnik i šef političkog odjela u Delegaciji Europske unije u Republici Srbiji i **Gordana Arackić Nikolić**, savjetnica za pitanje demokratizacije. Oni su se u četvrtak, 5. veljače, sastali s predsjednikom HNV-a dr. sc. **Slavenom Bačićem** i članovima Izvršnog odbora HNV-a, a tema sastanka bilo je pitanje položaja hrvatske nacionalne manjine i ostvarivanje prava u područjima obrazovanja i informiranja na materinskom jeziku te suradnja nacionalnog vijeća i lokalnih vlasti i zastupljenost u tijelima lokalne vlasti.

MOGUĆA REVIZIJA ZAKONODAVSTVA

Pred početak sastanka, koji je održan iza zatvorenih vrata, šef političkog odjela u Delegaciji Europske unije Luca Bianconi izjavio je da je upoznat s generalnom situacijom glede položaja svih manjina u Republici Srbiji, kao i da ovo nije prvi sastanak s predstavnicima HNV-a ali da želi čuti od predsjednika HNV-a kakva je trenutna situacija, koji su napredci učinjeni i što su trenutačni problemi. On je podsjetio da države članice EU imaju veoma različita rješenja kada je u pitanju zaštita nacionalnih manjina, potpomaganje njihove kulture, itd., ali budući da je Srbija dio Europske okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina pod Vijećem Europe, stoga ima nacionalnu obvezu provoditi je, i zbog toga će Delegacija Europske unije pomoći državnu zaštitu manjina u Srbiji pod poglavljem 23 u pristupnim pregovorima.

»Mogu ponoviti ono što je već bilo napisano u našem prethodnom izvješću – zakonodavstvo je relativno dobro, problemi nastaju kod provođenja, ali također smo svjesni da je donesena odluka u Ustavnom sudu tako

opstanak medija na hrvatskom jeziku. »Također, nakon ukidanja ovih medija, otvoreno je i pitanje financiranja budućih medijskih programa na hrvatskom jeziku, jer u tom dijelu kriteriji još uvijek nisu izjednačeni i na neki

cije uvedu i da se onda mogu suglasno tome raditi i akcijski planovi«, istaknuo je Bačić.

Kada je riječ o suradnji s lokalnim vlastima, HNV smatra da je ta suradnja veoma slaba i da ima puno prostora za poboljšanje odnosa. Bačić je naveo primjer Subotice gdje je, premda je najrazvijenija službena uporaba jezika, HNV često puta morao prigovarati zbog promjene nat-

Želimo čuti od predsjednika HNV-a kakva je trenutna situacija glede položaja hrvatske nacionalne manjine, koji je napredak učinjen i što su trenutačni problemi, kazao je Luca Bianconi

Slaven Bačić, Gordana Arackić Nikolić, Luca Bianconi, Darko Sarić Lukendić i Tomislav Žigmanov

da je moguće da će biti revizije zakonodavstva, i naravno više promatranja«, kazao je Luca Bianconi.

TRAŽIMO EVIDENCIJE O NACIONALNOJ STRUKTURI

Predsjednik HNV-a Slaven Bačić je kazao da će osim, javnosti dobro poznatog, pitanja udžbenika na hrvatskom jeziku i pitanja obrazovanja nastavnih kadrova, odnosno otvorenja Katedre za hrvatski jezik, u razgovorima istaknuti problem privatizacije lokalnih medija zbog čega će biti doveden u pitanje

način favoriziraju se manjinske zajednice koje već imaju vlastite frekvencije«, kazao je Bačić.

U pogledu zastupljenosti u tijelima lokalne vlasti, ali i na svim razinama vlasti, otvoreno je pitanje nedostatka precizne evidencije o nacionalnoj strukturi zaposlenih. »To se radi s jedne strane pod izgovorom da je svako izjašnjavanje o nacionalnoj pripadnosti osobna stvar, i iz tog razloga je teško uopće i raditi na onome što je Ustavom i Okvirnom konvencijom predviđeno, a to je ravnomjerna zastupljenost nacionalnih manjina. Tražit ćemo da se takve eviden-

pisa zbog čega su nastajali nepotrebni troškovi.

»Naravno da ćemo ukazati na ove probleme, jer mi smatramo da upravo oni koji su manji i možda čak i slabiji, jer Hrvati su relativno nova nacionalna manjina od 2002. godine, i naravno da bi bilo logično da imamo bolju zaštitu od onih koji imaju razvijenije institucije i dugotrajniji manjinski status. Tražimo, naravno, ono o čemu smo uvijek i pričali, da se u pogledu manjinskih prava samo izjednačimo s drugim manjinama«, kazao je Slaven Bačić.

S. M.

TJEDNIK HRVATSKA RIJEČ IZJEDNAČEN U POGLEDU VISINE DOTACIJA

Dugo čekanje na izjednačavanje prava

Hrvatska manjinska zajednica više nije u neravnomjernom položaju u području tiskanih medija, jer od ove godine neće dobivati manje sredstava u odnosu na druga glasila manjinskih zajednica, koje su po brojnosti manje ili iste kao hrvatska. Vjetar je to u leđa za rad ovog tjednika, jedinog tjednog lista na hrvatskom jeziku koji izlazi u Srbiji, a sigurno je da će pisana riječ u ovome tjedniku uz aktualno informiranje ostati i predstavljati, uz druge dokumentarije pisane riječi na hrvatskom jeziku u ovome podneblju, povijest naše manjinske zajednice na ovim prostorima. Naime, Novinsko izdavačka ustanova *Hrvatska riječ* se od ove 2015. godine, izjednačila po dotacijama za rad u području informiranja na materinskom jeziku kada su u pitanju tiskani tjednici s dotacijama drugih nacionalnih manjina slične brojnosti u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini.

Rješavanje pitanja izjednačavanja ovih dotacija pokušavalo se riješiti unazad nekoliko godina, jedna od preporuka Međuvladinog mješovitog odbora Republike Srbije i Republike Hrvatske za provedbu sporazuma o zaštiti manjina, upućena od strane Republike Hrvatske, odnosila se upravo na izjednačavanje tih dotacija, a na ostvarivanju tog prava hrvatske manjinske zajednice je inzistirao i direktor NIU *Hrvatska riječ* **Ivan Karan**, prilikom više sastanaka s pokrajinskim tajnikom za

kulturu i informiranje **Slavišom Grujićem**.

NIU *Hrvatska riječ* je osnovala Skupština AP Vojvodine, odlukom zastupnika vojvođanskog parlamenta, 8. svibnja 2002. godine, a prvi broj obnovljenog tjednika je objavljen 31. siječnja 2003. godine, koji od tada izlazi u kontinuitetu, tako da je pred čitateljima ovoga petka 618. broj ovog tjednika. NIU *Hrvatska riječ* je utemeljena na neprofitabilnoj osnovi u cilju informiranja na materinskom jeziku pripadnika hrvatske nacionalne manjine u Vojvodini, a nakon dvije godine od osnutka tjednika, osnivačka

prava su prenesena na Hrvatsko nacionalno vijeće.

MJERILO OBVEZE APV

Povodom ovoga izjednačavanja dotacije, pokrajinski tajnik Slaviša Grujić kaže kako je prije par godina, kada je preuzeo dužnost u tajništvu, vidio da postoji problem glede dotacije NIU *Hrvatska riječ*.

»Također i kolege su mi sugerirale da tu postoji disproporcija, koja teško da je u skladu s onim što Vojvodina predstavlja. Činjenica je da se nešto moralo uraditi, iako su teška vremena

NAPORI URODILI PLODOM

»Drago mi je da su višegodišnji napori dužnosnika Hrvatskog nacionalnog vijeća, počev od iznošenja ovoga problema na sastancima Međuvladina mješovita odbora koji prati provedbu bilateralnog Sporazuma o zaštiti manjina, preko javnoga ukazivanja, pa do susreta s diplomatskim predstavnicima inozemnih država i međunarodnih organizacija u Srbiji, urodili plodom. Ako smijem podsjetiti, pozitivan učinak postigli smo i stalnim ukazivanjem na kršenje prava naše manjinske samouprave, kroz neuvažavanje državnih tijela prijedloga HNV-a za raspodjelu sredstava po natjecajima, te se sada u Pokrajinskom tajništvu za kulturu i informiranje prijedlozi Hrvatskog nacionalnog vijeća poštuju. Do ključnog pomaka po oba pitanja, došlo je nakon što je za Pokrajinskog tajnika za kulturu i informiranje izabran **Slaviša Grujić**, koji je priznao ovaj problem, obećao njegovo postupno rješavanje, te je na koncu obećanje i ispunjeno«, kaže predsjednik HNV-a, dr. **Slaven Bačić**.

zbog gospodarske krize i sredstava ima koliko ima, ali to opet ne znači da Pokrajina nema svoje obveze, kao što to ne znači da hrvatska manjinska zajednica nema svoja prava. S ovom odlukom, s ovim principom koji smo ustanovili, mi jesmo potvrdili prava hrvatske manjinske zajednice i potvrdili našu obvezu da postupamo u skladu s tim pravima, naravno, isto tako i prema interesima i pravima svih nacionalnih zajednica, tj. s interesima svake manjinske zajednice pojedinačno, ali i interesima ove države prema tome s kakvim uređenjem Vojvodina mora postojati.«

Slaviša Grujić naglašava kako nije bilo nikakve posebne blagonaklonosti prema nekome u pogledu izjednačavanja ove dotacije, nego je ovo jednostavno mjerilo elementarne pristojnosti u području kulture i informiranja, kao što je to i mjerilo obveze APV.

»Znam i da je program na hrvatskom jeziku koji emitira Radio Televizija Vojvodine kraći od minutaža programa na

Novinsko izdavačka ustanova Hrvatska riječ se, od ove 2015. godine, izjednačila po dotacijama za rad u području informiranja na materinskom jeziku kada su u pitanju tiskani tjednici s dotacijama drugih nacionalnih manjina slične brojnosti u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini

Dnevne novine pod nazivom *Hrvatska riječ* izlaze u Subotici od kolovoza 1945., a od prosinca 1946., kao tjednik, istoimenog naziva. Voljom vlastodržaca, Odlukom Sreskog odbora Socijalističkog saveza radnog naroda Subotice, kolovoza 1956., tjednik je preimenovan u *Subotičke novine*. Obnovljeni tjednik *Hrvatska riječ* je jedini list koji danas izlazi na hrvatskom jeziku u Srbiji, potporom pokrajinske Vlade APV.

materinskim jezicima ostalih manjina. RTV je isto u ozbiljnim problemima, muku muče s parama, ali ono što znam, iako ne znam kada će se to desiti, ali točno znam da prema tom problemu postoji odnos i da isto tako generalni direktor i vodstvo sagledavaju prostor kako bi se moglo i tehnički i kadrovski riješiti problem kraće minutaže tih emisija na hrvatskom jeziku. Oni stvarno rade u teškim uvjetima, s teškim problemima, nije lako raditi programe na deset jezika, ali znam da rade i razmišljaju kako da to 'upakiraju' na još bolji način.«

ISTRAJNOŠĆU I UPORNOŠĆU DO OSTVARIVANJA MANJINSKIH PRAVA

»Novinsko izdavačka ustanova *Hrvatska riječ* je pokušavala

nekoliko godina riješiti pitanje ostvarivanja prava na izjednačavanje dotacija za naš rad s financiranjem drugih medija nacionalnih manjina, koje su slične po brojnosti hrvatskoj manjini. To smo pokušavali i u vrijeme kada je pokrajinska tajnica za kulturu i informiranje bila **Ana Tomanova Makanova**, a pokušaje smo nastavili i kada je za pokrajinskog tajnika ovoga resora imenovan **Slaviša Grujić**. Napokon smo uspjeli ostvariti ovo naše pravo i to je pokazatelj da će se istrajnošću i upornošću u zahtijevanju da se ostvare prava koja su zagarantirana, ta prava na koncu i ostvariti. Naravno, nije bilo dovoljno samo zahtijevati, nego je bilo potrebno da se i drugi uključe u proces rješavanja tog problema«, kaže Ivan Karan i naglašava da je Međuvladin mješoviti odbor, zahvaljuju-

ći angažmanu predstavnika iz hrvatske manjinske zajednice, dr. **Slavena Bačića**, **Petra Kuntića** i **Tomislava Žigmanova**, više puta stavljao ovaj problem na dnevni red svojih sjednica, nakon čega je dana preporuka srpskoj strani da se riješi pitanje izjednačavanja dotacija.

»No, ni to nije bilo dovoljno do sada, bilo je potrebno da se svi elementi slože, bila je potrebna sljedeća sinergija: pokušaji i inzistiranje naše ustanove, zatim potenciranje predstavnika naše zajednice u MMO i traženje države Hrvatske da se riješi ovo pitanje i na koncu, razumijevanje pokrajinskog tajništva.«

Ivan Karan kaže da je bilo veoma važno i zalaganje za rješavanje ovog problema, glede izjednačavanja dotacija, i pomoćnika pokrajinskog tajnika za medije **Kalmana Kuntića** i ističe da ovo postignuće nije od interesa samo za NIU *Hrvatska riječ*, već za cijelu hrvatsku manjinsku zajednicu: »Trebali bi po svim pitanjima u sinergiji rješavati probleme u našoj manjinskoj zajednici. Uporno,

dugo i argumentirano inzistiranje na ostvarivanju naših zajamčenih prava sigurno će dovesti do rezultata.«

PRIMJENJIVATI ZAKON PODJEDNAKO

Glavna i odgovorna urednica tjednika *Hrvatska riječ* **Jasminka Dulić** kaže kako je dugo trebalo čekati na izjednačavanje prava u području informiranja s drugim manjinskim zajednicama glede tiskanih tjednika.

»Zadovoljni smo što je tjednik *Hrvatska riječ* izjednačen u pogledu visine dotacija koje AP Vojvodina izdvaja s drugim manjinskim medijima, ali nismo zadovoljni što se na to moralo toliko čekati. Naime, nakon osnivanja NIU *Hrvatska riječ* 2002. godine trebalo se čekati skoro punih trinaest godina da se u pogledu ostvarivanja prava na informiranje, barem kada su u pitanju tiskani tjednici, Hrvati izjednače s drugim nacionalno-manjinskim zajednicama. Na žalost, kad je u pitanju informiranje na pokrajinskom javnom servisu, program na hrvatskom jeziku i dalje je u manjem obimu a brojnost uredništva je isto tako značajno manja u odnosu na druge. Nadamo se da će se u skoroj budućnosti i u tom pogledu hrvatska zajednica izjednačiti s drugim, tzv. starijim nacionalnim zajednicama. Također se najavljenom privatizacijom dovodi u pitanje opstanak hrvatske redakcije Radio Subotice i nadamo se da će se naći rješenje da se stečena prava ne umanjuju. Ne vidimo niti jedan razlog zašto bi se hrvatska nacionalna manjina u pogledu ostvarivanja bilo kojeg prava nalazila u nepovoljnijem položaju od drugih manjina. Nadamo se da tako razmišljaju i drugi, i da više neće biti podjele na 'nove' i 'stare' manjine i da, ako i postoje određeni animoziteti spram Hrvata, to nika-ko ne smije biti razlogom da se pravila i zakoni ne primjenjuju podjednako prema svim nacionalnim zajednicama.«

Zvonko Sarić

SA SJEDNICE HRVATSKOG NACIONALNOG VIJEĆA

U kasi Vijeća 20,5 milijuna

Usvojeni su proračuni HNV-a i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, imenovani članovi odbora i povjerenstava, predložena raspodjela sredstava po pokrajinskom natječaju za sufinanciranje programa udruga, te povećane naknade za rad u tijelima HNV-a

Vijećnici Hrvatskog nacionalnog vijeća na posljednjoj, četvrtoj po redu, sjednici usvojili su 22 odluke od kojih se 14 odnosilo na imenovanje članova odbora i povjerenstava, usvojeni su proračuni HNV-a i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, kao i program rada ove ustanove, dan je prijedlog za raspodjelu sredstava po raspisanom pokrajinskom natječaju za sufinanciranje programa udruga, te povećane naknade za rad u tijelima HNV-a.

Sjednici je prisustvovalo 27 vijećnika (od ukupno 29), a unatoč tomu što je vrijeme u raspravi i trajanje replika ograničeno na tri minute, sjednica je trajala više od tri i pol sata, te na trenutke prelazila u svađu između predsjednika HNV-a i oporbe.

ZA 57 PROJEKATA TRAŽILI 13,5 MILIJUNA

U raspravi o imenovanju članova odbora i povjerenstava po prijedlozima Izvršnog odbora HNV-a, vijećnik **Ivan Karačić** je zamjerio što u materijalima nije naveden životopis predloženih kandidata niti njihovo zanimanje, a vijećnik **Tomislav Stantić** je izrazio žaljenje što nije proveden prethodni dogovor prema kojemu bi i oporba dala svoje prijedloge ocijenivši da to pokazuje da se »ne želi suradnja s osam vijećnika s ove strane«. Vijećnica **Josipa Ivanković** je kazala da je u uvodnoj riječi trebalo iznijeti što je plan rada svakog odbora, jer u »prethodnom mandatu ti odbori su bili samo zato da postoje«. Ona je istaknula da bi HNV trebao tražiti kvartalna ili polugodišnja izvješća o radu odbora, identifikaciji problema i njihovim

rješenjima ili napretku, te ukazala da u materijalima nisu iskazane ni neophodne financijske potrebe za rad odbora.

Na sjednici je usvojen i prijedlog za raspodjelu sredstava po pokrajinskom natječaju za sufinanciranje projekata hrvatskih udruga koje su na raspolaganju imale ukupno dva milijuna dinara. Na natječaju je sudjelovalo 25 hrvatskih udruga s 57 projekata za koje je traženo više od 13,5 milijuna dinara.

ZA PROGRAME ZAVODA 9 MILIJUNA

Vijećnici su usvojili program rada i financijski plan za 2015. godinu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Zavod planira ostvariti 10 milijuna dinara od dotacija AP Vojvodine, iz vlastitih prihoda dva milijuna dinara, te će s prenesenim sredstvima na raspolaganju ove godine imati oko 14 milijuna dinara. U strukturi rashoda na plaće, materijalne troškove, tekuće popravke, održavanje, itd, planirano je oko pet milijuna dinara, a za realizaciju programskih aktivnosti blizu devet milijuna dinara. Prema riječima direktora Zavoda **Tomislava Žigmanova** ovakvom raspodjelom »visoko se uklapamo u ono što je izravni naputak iz Pokrajine da institucionalni troškovi ne smiju prelaziti polovicu programskih troškova, što znači da je to kod nas gotovo dvije trećine«. Najveći iznos od 2,58 milijuna dinara planiran je u stavci »program za suradnju« koji se odnosi na zajedničke programe s partnerskim institucijama iz Hrvatske i Mađarske, poput nakladničkih projekata, potpore u održavanju manifestacija koje

su od značaja za širu zajednicu, itd. Za stavku »prezentacija hrvatske kulture« planirano je 2,48 milijuna dinara, a riječ je o aktivnostima koje su u funkciji veće vidljivosti hrvatske kulture što na domaćem terenu, što u Mađarskoj i Hrvatskoj. Za razvojno-istraživački program predviđeno je 2,2 milijuna dinara, za

funkcioniranja HNV-a, dakle, ureda, plaće uposlenika, i ostalo, odlazi ukupno 5.745.000 dinara što je oko 20 posto ukupnog proračuna i što je znatno manje nego što za iste namjene izdvajaju druga nacionalna vijeća«, kazao je predsjednik Izvršnog odbora HNV-a **Darko Sarić Lukendić**.

arhivsko-bibliografski program 730 tisuća dinara, za promocije aktivnosti Zavoda nešto više od pola milijuna dinara, itd.

UMJESTO RADIJA MULTI-MEDIJALNI SERVER

Kada je riječ o proračunu HNV-a planirani su prihodi od 20.559.173 dinara, od čega su u najvećem dijelu sredstva planirana iz lokalnih, pokrajinskih i republičkih proračuna, a dva milijuna dinara planira se prihodovali po natječajima na koje će HNV aplicirati. »Na troškove

Za obrazovanje planirano je 5.666.000 dinara proračunskih sredstava i oko 1.435.000 iz sredstava po natječajima, što je novac koji se očekuje s razine Republike Hrvatske za potrebe sufinanciranja tiskanja udžbenika na hrvatskom jeziku. Za informiranje planira se potrošiti 1,25 milijuna dinara, u najvećoj mjeri za sufinanciranje medijskih projekata, poput radijskih emisija na Radio Baču i Radio Somboru, za sufinanciranje *Miroļjuba* i *Glasnika Pučke kasine*, a dio novca, 582 tisuće, planiran je za aktivnosti na multimedijalnom serveru

hrvatske nacionalne zajednice. »To je značajno zato što nas očekuje privatizacija lokalnih medija ove godine, i moguće je da će jedini način opstojnosti radijskih sadržaja u hrvatskoj zajednici biti taj da se medijski sadržaji toga tipa plasiraju preko multimedijalnog servera, budući da hrvatska zajednica nema dodijelenu niti radijsku niti televizijsku frekvenciju«, kazao je Darko Sarić Lukendić u izjavi za *Hrvatsku riječ* nakon sjednice.

ZA 45 UDRUGA OKO 10 POSTO OD PRORAČUNA

Na području kulture za dotacije rada kulturnih udruga, kao i prethodnih godina, planirano je

Za područje službene uporabe jezika i pisma planirano je 306.000 dinara, a kako je predsjednik ovog odbora **Željko Pakledinac** najavio, planiran je obilazak lokalnih mjesnih zajednica i ocjena primjene ovog manjinskog prava od strane institucija, te priprema informatora za pripadnike zajednice o pravima nacionalnih manjina u području službene uporabe jezika i pisma.

Oštre kritike oporba je iznijela na prijedlog kojim su povećane naknade za rad u tijelima HNV-a, prema kojem će, umjesto dosadašnjih 10.000 dinara, predsjednik Vijeća, predsjednik i dopredsjednik Izvršnog odbora imati mjesečnu naknadu od po 20.000 dinara, a tajnik Vijeća

dva milijuna dinara, a na poziciji »manifestacije i događaji u organizaciji HNV« planirano je još 1,2 milijuna za financiranje manifestacija *Srijemci Srijemu* i *Šokci i baština*. Vijećnik **Mata Matarić** je kazao da bi trebalo pravilnije podijeliti sredstva planirana za dotacije rada udruga, te iznio kako su 27 udruga iz Subotice dobile sredstva od 1,2 milijuna a sve ostale 800 tisuća dinara. On je također ocijenio da je »nelogično i nepošteno« što se od ukupnog proračuna HNV-a niti deset posto ne izdvaja za 45 kulturnih udruga.

12.000 dinara. Pozicija je svoj prijedlog branila riječima da su u drugim nacionalnim vijećima predsjednici zaposlene osobe s neuporedivo većim plaćama, a da je ovdje riječ o naknadama za troškove, dok je oporba tvrdila da naknadu ne treba povećavati upravo zato što predsjednik nije zaposlen i ne provodi puno radno vrijeme u Vijeću, kao i da je povećanje neprimjereno s obzirom na mjere štednje u državi i smanjivanje mirovina i plaća u javnom sektoru.

S. M.

IMENOVANI U ODBORE I POVJERENSTVA:

Odbor za obrazovanje: predsjednica Anđela Horvat, članovi Dajana Šimić, Vladan Čutura, Jasna Vojnić, Mira Tumbas, Dario Španović, Zvonko Tadijan

Odbor za informiranje: predsjednik Ivan Ušumović, članovi Ivana Petrekanić Sič, Dražen Štimac, Savo Tadić, Branimir Kuntić, Siniša Jurić, Branko Ivković

Odbor za službenu uporabu jezika i pisma: predsjednik Željko Pakledinac, članovi Željko Šeremešić, Željko Dovčak, Damir Pismestrović, Slaven Dulić, Zoran Čota, Andrija Ađin

Odbor za kulturu: predsjednik Zlatko Načev, članovi Josip Pavlović, Zdenko Lanc, Željko Kolar, Ljubica Vuković Dulić, Katarina Čeliković, Vojo Temunović

Povjerenstvo za propise, predstavke i žalbe: predsjednica Ankica Jukić-Mandić, članovi Vesna Prčić, Snežana Periškić, Ladislav Suknović, Matilda Pelhe, Dejan Logarušić, Josipa Vojnić Tunić

Povjerenstvo za financije i proračun: predsjednik Darko Sarić Lukendić, članovi Andrej Španović, Miroslav Lečer, Ivica Šimunov, Mirko Ostrogonac, Ilinka Vukoja, Željko Rajčić

Povjerenstvo za promicanje gospodarske suradnje: predsjednik Jeca Ilić, članovi Neven Orčić, Anita Đipanov, Aleksandar Lakatuš, Vlatko Hrgović, Stipan Bašić, Branko Vaci

Povjerenstvo za sport: predsjednik Petar Kuntić, članovi Marinko Miković, Ivan Budinčević, Zlatko Ifković, Anita Žanić, Miroslav Galar, Petar Ezgeta

Povjerenstvo za upis u poseban popis birača hrvatske nacionalne manjine: predsjednik Mato Princip, članovi Stipe Ercegović, Stanko Krstin, Ivica Mamužić, Ivan Karan, Bela Bašić Palković, Josip Stipić

Povjerenstvo za praćenje povreda manjinskih prava u Republici Srbiji Hrvatskog nacionalnog vijeća: predsjednik Tomislav Žigmanov, članovi Dubravko Bilinović, Krunoslav Đaković, Grgo Kujundžić, Dražen Petrekanić, Goran Krnčević, Jasminka Dulić

Povjerenstvo za mladež: predsjednik Mario Vrselja, članovi Mladen Petreš, Davor Francuz, Klara Dulić, Marko Šalić, Marija Vojnić Mijatov, Kristina Vukov

Povjerenstvo za rodnu ravnopravnost: predsjednica Hrvojka Stantić, članovi Snežana Đaković, Renata Kuruc, Tamara Lerić, Vesna Benčik, Branka Dačević, Magdalena Pavlović

Povjerenstvo za odnose s crkvom: predsjednik Petar Pifat, članovi Mato Groznica, Josip Hodak, Ivan Stipić, Lazo Cvijin, Antun Borovac, Mirko Paulić

Povjerenstvo za dodjelu priznanja Hrvatskog nacionalnog vijeća: predsjednik Martin Bačić, članovi Verica Ivković Ivandekić, Josip Petreš, Kata Pelajić, Blaško Stantić, Eduard Španović

DR. ŽELJKO KRALJIĆAK, ZAMJENIK ŽUPANA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Hrvati u Vojvodini – spona bržeg ulaska Srbije u EU

Razgovor vodila: Suzana Darabašić

Sigurno da predstavnici Hrvatskog nacionalnog vijeća u Srbiji imaju posebno važnu zadaću u ovom periodu, kada se Srbija sprema i teži ući u Europsku uniju, kada će u stvari most povezivanja Hrvatske i Srbije biti upravo hrvatska nacionalna manjina

Zamjenik župana dr. sc. **Željko Kraljićak** iz Osijeka, rođen je 1970. godine u Srijemskoj Mitrovici gdje je završio osnovnu i srednju školu. Na poljoprivrednom fakultetu u Novom Sadu diplomirao je 1994. godine i stekao zvanje diplomiranog inženjera poljoprivrede. Stečenu diplomu nostrificirao je na Agronomskom fakultetu u Zagrebu 1995. godine. Član je Predsjedništva i Izvršnog odbora Hrvatskog demokratskog saveza Slavonije i Baranje, a na dužnost zamjenika župana izabran je na prvim neposrednim izborima 2009. godine s liste kandidata za župana dr. sc.

Vladimira Šušljagića. Na istoj listi izabran je i 2013. za predsjednika Savjeta za nacionalne manjine u županiji i tu dužnost obavlja već šest godina. Prilikom posjeta Osijeku u povodom obilježavanja blagdana Svetog Vinka koju je organizirala Zavičajna udruga *Gibarac*, razgovarali smo s dr. Kraljićakom o svim njegovim nadležnostima, a iznio nam je i svoje viđenje o položaju Hrvata danas u Srbiji.

HR: Kako funkcionira Savjet za nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj?

U Hrvatskoj je predviđeno da nacionalne manjine imaju svoju

upravu, odnosno svoju vlast, svoja vijeća i oni na svojim izborima biraju predstavnike vijeća nacionalnih manjina. Tamo gdje ih ima manji broj bira se samo predstavnik i oni svi po Zakonu o nacionalnim manjinama imaju pravo na svoj proračun. Za te namjene županija izdvaja oko 600.000 kuna (oko 80.000 eura) godišnje za 10 vijeća i 5 predstavnika. Županija ima brojne savjete, jedan od njih je i Savjet za nacionalne manjine, a ja sam

dinu gdje bi gradili svoju budućnost. Ja sam bio jedan od njih koji je tražio bolju budućnost jer tamo je nisam mogao osigurati, bez obzira na svoje znanje i na svoju školu. Odlučio sam ju graditi ovdje u Osijeku.

HR: Kako danas ocjenjujete položaj hrvatske nacionalne zajednici u Srbiji? Kako gledate na ostvarivanje prava nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, a kako u Srbiji?

u Hrvatskoj daleko više iskorištenu od strane nacionalnih manjina, nego što je dano Hrvatima u Vojvodini. A onda dolazi pitanje udžbenika na jezicima nacionalnih manjina, zapošljavanja.

HR: Pretpostavljam da ste upoznati s položajem Hrvata u Srbiji danas, pogotovo u Srijemu odakle ste rodom. Također i s postojanjem i radom institucija konkretno mislim na Hrvatsko nacionalno vijeće, jer

u Vojvodini i time ih dodatno nagraditi.

Želim prije svega čestitati mladim ljudima koji su spoznali svoje demokratsko pravo te ga konzumiraju i sudjeluju u radu Hrvatskog nacionalnog vijeća koje djeluje u Srbiji. Važno je da postoji interes Hrvata i da se preko nacionalnog vijeća pokušavaju izboriti za bolja prava svoje manjine u Srbiji.

HR: Na ovoj svečanosti, imali ste prigodu upoznati se s jednom hrvatskom udrugom iz Srijema, HKD Šid. Kakvo je Vaše mišljenje o radu hrvatskih udruga u Vojvodini i koliko je bitan rad hrvatskih udruga u Vojvodini?

U Hrvatskoj većina hrvatskih kulturnih udruga ima problem s muškim plesačima u dobi između 11 i 17 godina, kada je dečkima lakše igrati nogomet i držati curice za ruke. Dok promatram KUD-ove i folklorne skupine nacionalnih manjina ovdje, vidim da oni imaju podjednaku zastupljenost i muških i ženskih plesača, pjevača ili tamburaša, što znači da je cijela zajednica uzela formiranje jedne udruge, kao svoju obvezu, kao nešto što koristi kao sredstvo da pokaže svoj nacionalni identitet, a to je Hrvatima u Srijemu

TEŠKO DO ZASTUPNIKA U PARLAMENTU

Vidimo koliko je danas teško iznjedriti da Hrvati u Srbiji mogu imati svojega zastupnika u srbijanskom parlamentu, a važno ga je imati jer ako ste u poziciji, na najvišoj poziciji odlučivanja, utječete na procese, na Vladu, na Zakone, na provedbene akte. Možete voditi računa koliko većina vodi računa o interesima manjine.

predsjednik tog savjeta 6 godina. Kako svaka nacionalna manjina njeguje svoje kulturno tradicijsko nasljeđe, svoju baštinu, njihove udruge imaju određene programe kada je u pitanju ta djelatnost, tako da smo prihvatili financiranje njihovog djelovanja. Znam koliko je važno održavanje manifestacija svakoj manjini, kako bi i ona mogla pokazati većinskom stanovništvu, kako je dobro organizirana i kako to kvalitetno rade. Imam često prigodu biti na različitim manifestacijama koje organiziraju udruge iz Srijema, i evo i ovom prigodom sam rekao da je to moj poseban doživljaj, jer nekako sam osjetljiv na tu glazbu, na tu kulturu, jer to je i moja glazba i kultura i baština, koju se i sam trudim očuvati u svojoj obitelji, ali i u svom rodnom mjestu Srijemskoj Mitrovici.

HR: Ratnih devedesetih odlazite iz Srijemske Mitrovice u Osijek. Koji su razlozi zbog kojih ste došli ovdje?

1994. godine sam diplomirao na Poljoprivrednom fakultetu u Novom Sadu, a to je tada bilo poratno vrijeme i veoma teška situacija u Srbiji, što je mnoge ljude primoralo da mijenjaju sre-

To se ne može usporediti iz razloga što je Republika Hrvatska usvojila najviše razine kada su u pitanju prava nacionalnih manjina i ona ih primjenjuje čak i više iznad neke prosječne razine, koje imaju nacionalne manjine u Europskoj uniji. To se vidi prije svega u pravu glasanja, kada je u pitanju glasanje za Hrvatski sabor, jer su manjinama unaprijed osigurana saborska mjesta, znači tri saborska mjesta. Vidimo koliko je danas teško iznjedriti da Hrvati u Srbiji mogu imati svojega zastupnika u srbijanskom parlamentu, a važno ga je imati jer ako ste u poziciji, na najvišoj poziciji odlučivanja, utječete na procese, na Vladu, na Zakone, na provedbene akte. Možete voditi računa o tome koliko većina vodi računa o interesima manjine. Ako se uzme kao primjer pitanje Domovinskog rata u Republici Hrvatskoj i nasljeđa Erdutskog sporazuma, onda je vidljivo da su i Srbi kao nacionalna manjina posebice vrednovani kada imaju manjinskog zamjenika župana, zamjenika gradonačelnika ili načelnika, i imaju pravo da na demokratski način izraze svoju volju i biraju svoje predstavnike. To je u stvari nešto što smatram da je demokratska razina koja je

su i iz vašeg rodno grada, izabrani predstavnici tog tijela, na nedavno održanim izborima. Koliko je po Vašem mišljenju, značajan rad HNV-a u Srbiji?

Sigurno da predstavnici Hrvatskog nacionalnog vijeća u Srbiji imaju posebno važnu zadaću u ovom periodu, kada se Srbija sprema i teži da uđe u Europsku uniju, kada će u stvari most povezivanja Hrvatske i

Želim prije svega čestitati mladim ljudima koji su spoznali svoje demokratsko pravo te ga konzumiraju i sudjeluju u radu Hrvatskog nacionalnog vijeća koje djeluje u Srbiji. Važno je da postoji interes Hrvata i da se preko nacionalnog vijeća pokušavaju izboriti za bolja prava svoje manjine u Srbiji.

Srbije biti upravo hrvatska nacionalna manjina. To je poruka i srbijanskim vlastima da shvate da Hrvati u Vojvodini i u Srbiji, mogu biti spona bržeg i lakšeg ulaska Srbije u Europsku uniju, rješavanju granica kao teških problema koji postoje između dvije države, a koji se mogu razriješiti samo ako se stvori dobra klima i ako će biti pouzdani partneri. Time onda i Republika Srbija mora uvažiti interese, želje i položaj Hrvata

iznimno važno. Za svaku čestitku, za svaku pohvalu, jer znam da to nije jednostavno ustrojiti, nije jednostavno pokrenuti i lako održati ljude na okupu. I zato evo zamolba svima koji mogu pomoći, da pomognu upravo tako ostvarenim udrugama, iz razloga što neće samo promovirati jedan narod i njegovu kulturu, nego će promovirati i tradiciju i običaje jednoga kraja, a to je bogatstvo Srbije, bogatstvo Vojvodine i na kraju bogatstvo cijele Europe.

RADNA GRUPA MINISTARSTVA PROSVJETE POSJETILA HRVATSKO NACIONALNO VIJEĆE

Urediti pitanje manjinskog obrazovanja

Analiza trenutačne situacije u obrazovanju na materinskom jeziku hrvatske nacionalne manjine, te upoznavanje s idejama i vizijama za unapređenje obrazovanja na hrvatskom jeziku bio je povod posjeta Hrvatskom nacionalnom vijeću radne grupe, koju je formiralo Ministarstvo prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja. Naime, nakon što je usvojena Strategija razvoja obrazovanja do 2020. godine, Vlada Republike Srbije usvojila je i Akcijski plan u okviru kojeg jedan od podsustava definira i aktivnosti unapređenja obrazovanja pripadnika nacionalnih manjina, koji je nedavno također usvojen na Vladi. »Taj podsustav nam sada omogućava da poduzmemo razne druge aktivnosti, među kojima je najvažnija, zbog koje smo danas ovdje u posjetu HNV-u, stvaranje posebnog Akcijskog plana za unapređenje obrazovanja pripadnika nacionalnih manjina«, kazala je **Jasminka Peruničić Allen** iz Ministarstva prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja.

S obzirom na brojnost, ostvarivanje prava na potpuno obrazovanje na materinskom jeziku ili samo kao izborni predmet, potrebe različitih manjina su potpuno različite. »Naravno, pokušat ćemo naći neku mjeru i zajednički sadržatelj svih tih razlika, svih potreba manjina i onda na taj način definirati neke temeljne smjernice«, kaže Jasminka Peruničić Allen.

ZAKONSKI UREDITI OBRAZOVANJE

Radna grupa će obići svih 20 nacionalnih vijeća u Republici

Srbiji, a kako kaže Peruničić Allen u dosadašnjim razgovorima kao jedan od zajedničkih problema istaknuto je pitanje izučavanja materinskog jezika s elementima nacionalne kulture koji je kao izborni predmet stavljen u istu poziciju kao, primjerice, informatika. Ona dodaje da će ova primjedba ući u Akcijski plan s težnjom da se promijeni status tog predmeta.

Predsjednik radne grupe prof. dr. **Goran Bačić** ocjenjuje dobrom inicijativu sadašnje Vlade i Ministarstva prosvjete da se donese akcijski plan, uredi pitanje obrazovanja i usvoji plan

gih zakona i mijenjanje propisa, novih planova i pravilnika rada. Uključivanje nacionalnih vijeća u taj proces je neophodno, jer inputi koji budu došli od manjinskih samouprava u suštini će biti ključni i biti garant da se sustav izradi onako kako je u interesu pripadnika nacionalnih manjina, ne nacionalnih vijeća nego pripadnika nacionalnih manjina«, kazao je Bačić.

PITANJE UDŽBENIKA NIJE STVAR DOBRE VOLJE

Predsjednik HNV-a dr. **Slaven Bačić** ocijenio je da je

s problemom nedostatka udžbenika, odnosno odbijanjem Ministarstva prosvjete da 13 godina od uvođenja nastave na hrvatskom jeziku, riješi pitanje financiranja ili refundiranja troškova tiskanja udžbenika.

Jasminka Peruničić Allen je kazala da bi novi nacrt Zakona o udžbenicima trebao ući u skupštinsku proceduru krajem ovog mjeseca, te da se njime jasno definira način odobravanja tiskanja udžbenika kao i da više »nema tko da pokazuje dobru volju, može postupati po zakonu ili ne postupati po zakonu, i za to snositi posljedice«. Ona je objasnila da ponuđeno rješenje podrazumijeva raspisivanje javnog natječaja za sve predmete na srpskom jeziku i na jezicima manjina na koji će se javljati izdavači. Poslije odabira formira se katalog s po tri naslova udžbenika od kojih također i manjine biraju jedan, a izdavač je obavezan napraviti prijevod i uraditi ga u potpunosti. Ukoliko se na javni natječaj ipak ne javi nitko od izdavača za određeni udžbenik na jeziku nacionalne manjine, radit će se prijevod sa srpskog jezika, a ako niti na srpskom ne postoji udžbenik za određeni predmet, udžbenik će izraditi Zavod za udžbenike.

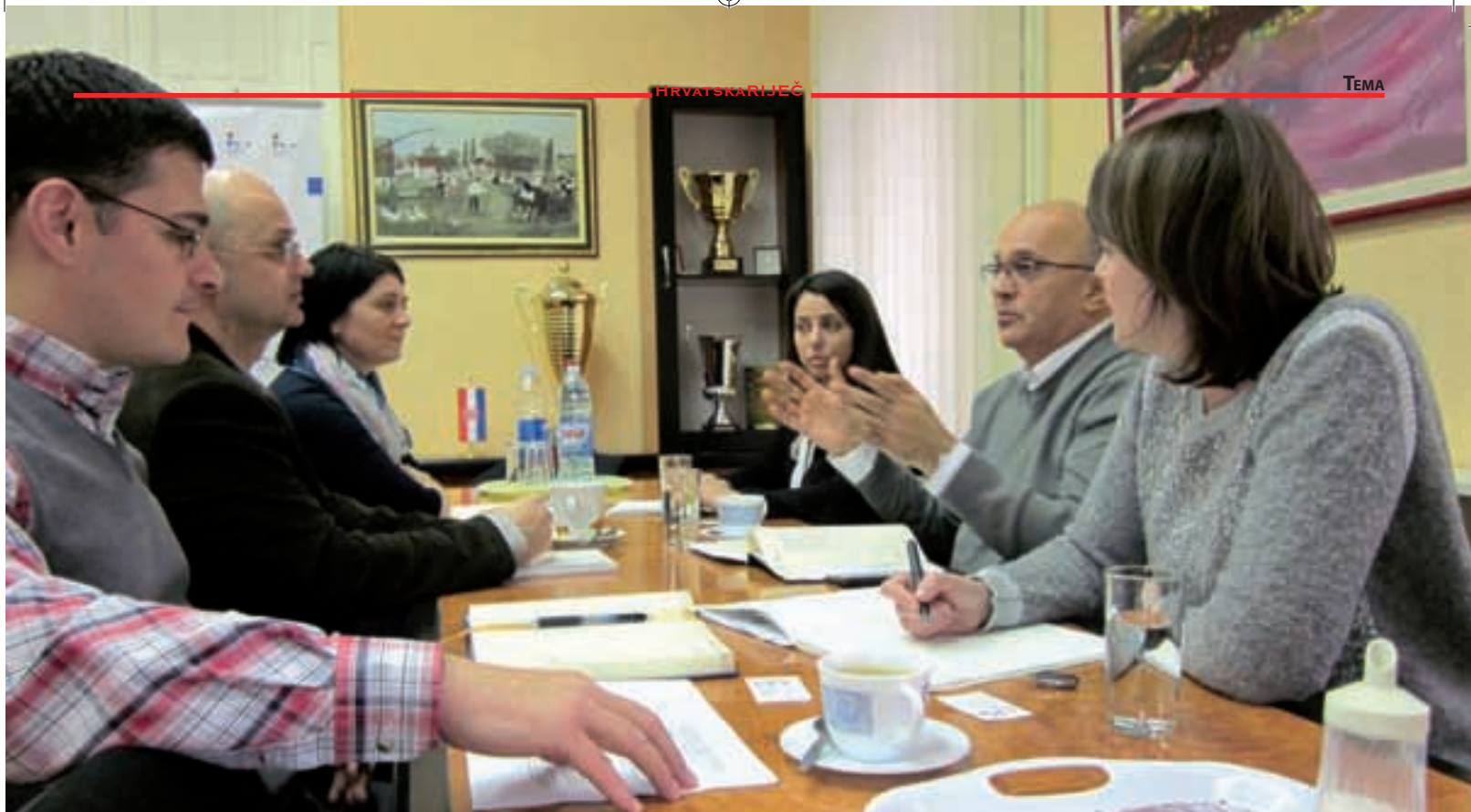
FILOZOFSKI FAKULTET ĆE IZDAVATI CERTIFIKATE

U razgovoru je istaknuto i pitanje akreditacije predavača u nastavi na hrvatskom jeziku. »Ne inzistiramo da se otvori Učiteljski fakultet za nastavu na hrvatskom, ali pokušavamo već godinama da se to uradi s Osječkim sveučilištem i da se kroz neke jezične

Na pitanje kakav je stav HNV-a glede bilingvalne nastave, Slaven Bačić je iznio mišljenje da bi u praksi to dovelo do gašenja hrvatskog dijela nastave. »Mislim da to za nas ne bi bilo dobro, jer nama obrazovanje nije samo obrazovanje nego i čuvanje identiteta«, kazao je on, ističući da unatoč trudu za otvorenje bilingvalne nastave, u Tavankutu je upisano svega dvoje, troje djece od 20-oro u generaciji.

realizacije za školovanje na jezicima nacionalnih manjina i za nacionalne manjine u javnim školama. »Sve države u regiji imaju takve akcijske planove i zakone kojima je to uređeno, a Srbija prosto nije to radila. Radila je na neki drugi način koji je funkcionirao za manjine u Vojvodini pogotovo za 'tradicionalne manjine', ali svi ostali su imali problema u obrazovanju i ovo je nastojanje da se to uredi. To će podrazumijevati vjerojatno i donošenje nekih dru-

u odnosu na sva četiri područja koja su u nadležnosti nacionalnog vijeća, najteže u obrazovanju. On je istaknuo da je svojedobno za vrijeme ministra **Obadovića** bilo krajnje nespornosti za suradnju, neka pitanja su se počela otvarati s ministrom **Jovanovićem**, ali da niti nakon rujanskog susreta s aktualnim ministrom **Verbićem** nije učinjen bitan pomak. Predsjednik Izvršnog odbora HNV-a **Darko Sarić Lukendić** detaljno je upoznao članove radne grupe

U pripremi je izrada posebnog Akcijskog plana za unapređenje obrazovanja pripadnika nacionalnih manjina koji bi krajem svibnja trebao biti i usvojen

ispite izdaju određeni certifikati koje bi Ministarstvo prosvjete priznalo», kazao je Bačić.

Uz konstataciju kako očevidno nitko nije informirao HNV, Jasminka Peruničić Allen je kazala da je Ministarstvo iniciralo otvorenje programa u okviru bolonjskog sustava programa cjeloživotnog učenja na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu. »Mislim da se taj program ekspertski stručno razrađuje. Dakle, Filozofski fakultet će biti institucija koja će izdavati certifikate o poznavanju hrvatskog jezika, odnosno nastavnici kojima je potreban takav certifikat da mogu predavati na hrvatskom«.

Darko Sarić Lukendić je reagirao riječima da je nedopustivo to raditi mimo HNV-a, te je Jasminka Peruničić Allen kazala da je Ministarstvo iniciralo isti program za bošnjački jezik na državnom sveučilištu u Novom Pazaru. »Nismo im mogli ništa narediti budući da su sveučilišta neovisna od Ministarstva ali smo predložili da oni otvore takav program, i s Filozofskog fakulteta su to prihvatili. Ne postoji kate-

dra gdje se studira hrvatski jezik i književnost, a inicirati otvorenje programa u okviru cjeloživotnog učenja je moguće i prave se programi«, kazala je Jasminka Peruničić Allen.

Bačić je istaknuo da otvorenje katedre za hrvatski jezik ipak ostaje kao važno strateško pitanje i plan kojemu se teži, jer osim rješavanja certifikata, cijela zajednica bi imala benefit kroz djelatnost katedre, lektoriranje, jezične seminare.

ŠKOLSKI CENTAR BI BIO PRIVLAČAN

Na pitanje kakav je stav HNV-a glede bilingvalne nastave, Slaven Bačić je iznio mišljenje da bi u praksi to dovelo do gašenja hrvatskog dijela nastave. »Mislim da to za nas ne bi bilo dobro, jer nama obrazovanje nije samo obrazovanje nego i čuvanje identiteta«, kazao je on, ističući da unatoč trudu za otvorenje bilingvalne nastave, u Tavankutu je upisano svega dvoje, troje djece od 20-oro u generaciji.

Bačić je kazao da je namjera HNV-a otvorenje Hrvatskog

školskog centra, te unatoč tomu što se na neki način može govoriti o segregaciji, takav školski centar bi mogao biti privlačan roditeljima ukoliko bi ponudio kvalitetne programe i nastavni kadar, nov i dobro opremljen prostor. On je naveo primjere hrvatskih školskih centara u Pečuhu, Budimpešti i Santovu, ali i vrtića Montessori u Subotici koji je zahvaljujući programu i sadržaju veoma privlačan za roditelje. »Dugoročno, ukoliko ostane sadašnji koncept nastave na hrvatskom jeziku, mislim da će dovesti do gašenja. Ukoliko bi uza sve negativnosti išli na Hrvatski školski centar mislimo da bi se broj djece održao prilično dugo. Razlog što je manje djece u hrvatskim odjelima nije samo demografske naravi, djelomični uzrok su bili i udžbenici, ali roditelji ne vide neku razliku između nastave na srpskom i hrvatskom. Ukoliko osiguramo posebnu novu zgradu, posebni program, kvalitetu nastavnog kadra, to je nešto što će privući đake«, kazao je Bačić, dodajući da će se ovo pitanje svakako naći na javnoj raspravi.

Kada je riječ o nastavi na hrvatskom jeziku u srednjim školama, članica Izvršnog odbora HNV-a zadužena za obrazovanje **Andela Horvat** kazala je da se hrvatski jezik s elementima kulture ne izučava u srednjim školama zato što je to fakultativni predmet zbog čega se nastavnici ne financiraju iz proračuna Ministarstva. Ona je kazala da se nastava na hrvatskom jeziku sprovodi u Gimnaziji i Politehničkoj školi u Subotici, te istaknula pitanje srednje Kemijske škole u Subotici koja već dvije godine pokušava pokrenuti obrazovni profil na hrvatskom jeziku ali ne uspijeva dobiti pozitivno mišljenje i odobrenje od Ministarstva.

Prema riječima Jasminke Peruničić Allen, Akcijski plan će prije konačnog usvajanja biti poslan svim nacionalnim vijećima na eventualne dopune i usuglašavanje. Prvi nacrt plana trebao bi biti završen krajem travnja, a krajem svibnja Akcijski plan bi trebao biti i usvojen.

S. Mamužić

Kako komentirate odluku Međunarodnog suda pravde na odbacivanje hrvatske tužbe i srpske protutužbe za genocid?

MATO GROZNICA,
predsjednik Hrvatskog akademskog društva, Novi Sad

Spremnost na iskorak

Ovakva odluka se mogla i očekivati. I prije nego što je presuda Međunarodnog suda pravde priopćena javnosti, mogla se naslutiti. Presuda je kao takva konačna i obvezujuća za obje države i tu se nema što komentirati. Želim vjerovati da će sve ono što je izrečeno u ovoj presudi biti znak, da ako već ne možemo mijenjati prošlost, odnosno ne možemo je popraviti, ono što sigurno možemo učiniti jeste da učinimo napor za ostvarenje bolje budućnosti, a na obje države je da sustavno i u cilju ostvarenja dobrosusjedskih odnosa pokažu dobru volju i riješenost da će ići u tom smjeru. Ovom presudom je stavljena jedna vrsta točke na odnose Srbije i Hrvatske, što bi trebalo biti znak da sva preostala neriješena pitanja treba rješavati u duhu dobrosusjedskih i međuljudskih odnosa, budući da obje države dijele iste vrijednosti i težnje, kada je u pitanju izgradnja suživota u obitelji europskih naroda. Mislim da većina građana i jedne i druge države želi i očekuje od vodstava svojih država da im pokažu da su spremni na pozitivan iskorak. Kao građanin Srbije hrvatske nacionalnosti, vjerujem da dijelim stav i većine mojih sunarodnjaka koji ovdje žive, jer naš interes je prosperitet obje države. To je garant dobrih međudržavnih, pa ako hoćete i međuljudskih odnosa, čime ćemo i sebi, a i međunarodnoj javnosti pokazati da cijeneći prošlost želimo graditi bolju budućnost za sve nas koji žive ovdje u Srbiji, a tako isto i u Hrvatskoj. Zato se iskreno nadam da će tako i biti.

S. D.

PETAR KUNTIĆ,
predsjednik DSHV-a, Subotica

Ostati i opstati

Mi Hrvati iz Srbije ničim nismo ni doprinijeli da dođe do tog strašnog rata koji je bio na ovim prostorima niti smo bili sudionici tog procesa, ali svakako smo s krupnim očima gledali što će se događati u narednim danima. Naime, dobro je poznato da je animozitet većinskog stanovništva spram Hrvata ovdje veoma visok. Pitam se samo što bi bilo da su odluke bile drugačije. I sada nakon svega, svi bi željeli da okrenemo novu stranicu povijesti. Ja bih to želio, siguran sam da bi to željeli i ostali Hrvati koji žive u Srbiji, ali to će biti malo vjerojatno. Zašto? Zato što je ovakvih prigoda bilo više tijekom posljednjih godina i nikada se to nije dogodilo. Uvijek je bio onaj princip jedan korak naprijed, pa korak nazad, a nekada i dva koraka nazad. Tako da, dokle god se na razini Beograda i Zagreba ne »izglancaju« odnosi, dokle god Beograd i Zagreb ne otvore sve karte koje imaju da bi se ti odnosi popravili, do tad će biti među ova dva naroda ovako veliki animozitet. Nažalost, dvadeset godina je prošlo, ne bi bilo dobro da prođe još toliko dok se stvari ne poprave i dok ne budemo mogli pričati o nekim normalnim odnosima koje svi mi očekujemo. Dobro se sjećam naše sjednice predsjedništva 1996. kada smo razgovarali o otvaranju konzulata u Beogradu. Većina nas se radovala i govorila da će se okrenuti novi list, ali taj list se i dalje nije okrenuo. Prema tome, treba biti realan, treba ostati i opstati i ostati ono što jesi, a doći će bolja vremena kad-tad.

H. R.

MATO JURIĆ,
Zagreb

Zacementirano

Presuda Međunarodnog suda pravde u Haagu, po kojoj je odbijena hrvatska tužba za genocid u agresiji na Hrvatsku, izazvala je razočaranje osobito u obiteljima žrtava, ubijenih, nestalih, mučenih, silovanih i protjeranih, među kojima smo i mi Hrvati iz Srijema, Bačke i Banata koji smo u masovnom egzodusu početkom devedesetih godina prošlog stoljeća protjerani iz svog zavičaja.

Iako je hrvatska tužba odbijena nedvojbeno je u njoj utvrđeno da je na Hrvatsku izvršena agresija, utvrđeni su dokazi o zločinima koji su inicirani od strane **Slobodana Miloševića** i SANU svojim memorandumom, počinili pripadnici JNA i srpske paravojske snage.

Tom presudom zacementirano je da je riječ o agresiji s ciljem etničkog čišćenja dijela hrvatskih prostora radi pripajanja toga prostora državi agresoru.

Mato Jurić je predsjednik Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata sa sjedištem u Zagrebu.

Di. P.

**RAZGOVOR POVODOM PRESUDE
MEĐUNARODNOG SUDA PRAVDE**
**DR. SLAVEN BAČIĆ, PREDSEDNIK HRVATSKOG
NACIONALNOG VIJEĆA**

Bez dokaza za genocid

Pravni spor između Srbije i Hrvatske je dobio epilog presudom Međunarodnog suda pravde u Haagu: Sud je odbacio hrvatsku tužbu protiv Srbije, koja je tužila Srbiju za genocid nad Hrvatima u četiri ratne godine 90-tih, kao i srpsku protutužbu protiv Hrvatske za genocid tijekom kampanje protiv krajiških Srba u akciji *Oluja* u ljeto 1995. godine. O ovoj presudi smo razgovarali s predsjednikom HNV-a, dr. **Slavnom Bačićem**.

Što se u pravnom postupku označava kao genocid?

Genocid je najteže kazneno djelo protiv čovječnosti. On označava različita kaznena djela, kao što su ubijanje, prisilno raseljavanje, mučenje, stavljanje u životne uvjete koji dovode do njezina istrebljenja i sl., pripadnika određene etničke skupine učinjene u namjeri da se u cijelosti

ili djelomično uništi jedna nacionalna, etnička, rasna ili vjerska skupina.

Koji dokazi potvrđuju da je izvršeno kazneno djelo genocida?

Ključno je, dakle, dokazati namjeru za uništenjem neke skupine, a teški zločini sami po sebi, primjerice, rušenje Vukovara, deportacija civila u logore, protjerivanje stanovništva, masovna silovanja, ubojstva itd., s pravne strane, na žalost, još uvijek ne znače dokaz namjere za istrebljenjem određene skupine. Ilustracije radi, pravno dokazanim genocidom smatraju se nacistički holokaust prema Židovima, masovna ubojstva i protjerivanje bošnjačkog stanovništva na području Srebrenice od strane srpskih postrojba 1995., i masovna ubojstva stotine tisuća pripadnika naroda Tutsi od stra-

ne ekstremista naroda Hutu tijekom tromjesečne kampanje.

Kako komentirate epilog ovog pravnog spora?

Dokazivanje ove namjere vrlo je složeno i teško, tim prije što pravna logika ima svoje specifičnosti, koje je razlikuju od pravila opće logike. Ovo je pravnicima, naravno, poznato, no, politika je diktirala pokretanje postupaka pred Međunarodnim sudom pravde, a onda je zbog političkih pritisa bilo još teže tužbe i povući, te se ostavilo sudu da donese presudu. Presuda dugačka oko 150 stranica ovo je i potvrdila, pa su tužbeni zahtjev hrvatske strane i protutužbeni

zahtjev srpske strane odbijeni, a čitav niz teških zločina konstatiranih u obrazloženju presude sam po sebi sud nije smatrao dokazom genocidne namjere.

Z. S.

Milanović: Srbija da povuče zakon

Premijer Hrvatske **Zoran Milanović** pozvao je 5. veljače vlasti u Beogradu da povuku zakon koji se primjenjuje od 2010. godine, i prema kojem je Srbija proširila nadležnost za procesuiranje ratnih zločina počinjenih na prostoru Hrvatske. On je naveo da taj zakon nije u skladu s pravili-

ma pravosudne suradnje u EU i europskog naloga za uhićenje i da se s takvim zakonom »ne može ući u EU«.

»Da se ovo ne bi pretvorilo u nekakav politički ping-pong ili kontinuirane pritiske, zdravorazumski je odmah reći da se s takvim zakonom ne može ući u EU i da to Hrvatska neće dopustiti. Mi to ne radimo drugima i nećemo dopustiti da drugi to nama rade«, poručio je Milanović na sjednici Vlade, a prenijela agencija *Beta*.

Riječ je o izmjenama i dopunama Zakona o organizaciji i nadležnosti državnih tijela u postupku za ratne zločine, koje su u Srbiji stupile na snagu 1. siječnja 2010. godine.

Milanović je rekao kako će Srbija morati povući taj zakon, jer EU funkcionira po određenim pravilima u području pravosudne suradnje i europskog naloga za hapšenje. »Zakon koji je na snazi u Srbiji iskače iz tih okvira. To je, naprosto, pravilo ponašanja«, rekao je Milanović i naglasio da je Hrvatska članica EU, ali da »to ne zloupotrebljava«.

»Nije dopušteno, nije prihvatljivo, ni u skladu s europ-

skim uhidbenim nalogom da se propisuje takva vrsta jurisdikcije u okvirima EU«, poručio je hrvatski premijer.

Ministar pravosuđa **Orsat Miljenić** rekao je da Hrvatska »poduzima sve mjere da bi dovela Srbiju u situaciju da mora povući taj zakon«.

»Oni su tim zakonom prekršili međunarodne obveze i ušli u prostor Hrvatske i na određeni način se miješaju u naše unutarnje stvari. Radi se o procesuiranju zločina počinjenih u našoj državi, nad našim državljanima, često od strane naših državljana«, objasnio je Miljenić i dodao da se ti procesi moraju voditi u Hrvatskoj.

UZ 125-GODIŠNJICU ROĐENJA JOSIPA VUKOVIĆA – ĐIDE

Narodni tribun i borac za prava bačkih Hrvata

*Vrlo rano, još iz gimnazijskih klupa, javlja se s književnim radovima, a istodobno se eksponira i kao borac za nacionalna prava Slavena u Monarhiji, na koncu izrastajući u političkog vođu Hrvata iz ovih krajeva * Zbog svojih političkih uvjerenja i aktivnog djelovanja bio je proganjan od svih režima*

Jedna od važnijih dužnosti u pogledu očuvanja nacionalne baštine jednog naroda ogleda se u sprječavanju zaborava pojedinaca koji su svojim društveno-političkim djelovanjem nastojali izboriti se za njegov prosperitet, ravnopravnost i poštovanje. Sutra, 14. veljače navršava se 125 godina od rođenja **Josipa Vukovića** poznatijeg po nadimku **Đido**, jednog od najvećih boraca za prava bačkih Hrvata. Ovaj je tekst podsjećanje na njegov veliki doprinos boljitzu hrvatskog naroda, kome je

u najvećoj mjeri posvetio cijeli svoj život.

VJEČITI BORAC ZA NARODNA PRAVA HRVATA

Josip Vuković – Đido je rođen 14. veljače 1890. godine u Gornjem Tavankutu u imućnjoj seljačkoj obitelji Vuković – **Farkašević**. Pohađao je i završio 7 razreda gimnazije. Uzimajući za suprugu **Mariju Grgić** iz Bikića, koja mu je donijela 100 lanaca zemlje u miraz, nastanit će se u tom mjestu. Mobiliziran

je i ratovao je u Prvom svjetskom ratu na talijanskoj fronti. Nakon rata je bio uključen u bunjevačko-šokačko deputaciju koja je od 3. do 5. listopada. 1919. godine na mirovnoj konferenciji u Parizu pokušala obraniti interese tog pučanstva iz Bajskog trokuta. No, nakon gubitka Bajskog trokuta i potpisivanja Trianonskog ugovora 1921. godine, i on će kao i mnoštvo drugih, optirati za novu Kraljevinu i potom s obitelji doseliti se u Suboticu. Vrlo rano, još iz gimnazijskih klupa, javlja se s književnim radovima, a istodobno se eksponira i kao borac za nacionalna prava Slavena u Monarhiji, na koncu izrastajući u političkog vođu Hrvata iz ovih krajeva. Na tom polju, prvo je slijedio Bunjevačko-šokačku stranku, da bi od 1926. godine vezao sav svoj angažman za Hrvatsku seljačku stranku (HSS). Za vrijeme Drugog svjetskog rata boravio je u Hrvatskoj, gdje je

na šest mjeseci bio zatočen u Pavelićevim logorima. S uspostavljanjem novih, komunističkih vlasti, bio je pozvan da sudjeluje u radu Ustavotvorne skupštine, na što, uvidjevši kakvim metodama se služe i kojim ciljevima teže komunisti, on kao pravi demokratski političar nije mogao pristati. Poslije toga biva izoliran, pa zatvoren u logor *Knićanin*, odakle je oslobođen tek na intervenciju najuglednijih vojvođanskih komunista Hrvata. Umire 1951. godine. Pokopan je u skromnoj grobnici na Bajskom groblju u Subotici.

POLITIČKE PORUKE I KNJIŽEVNI RADOVI

Povjesničar i sociolog iz Zagreba **Mario Bara**, dobro je upućen u rad i političko djelo Josipa Vukovića – Đide i na naš poziv rado se odazvao progovoriti o velikanu hrvatske poli-

tičke scene između dva svjetska rata.

»Zašto danas govoriti o Josipu Vukoviću – Đidi osim što je riječ o obljetnici njegova rođenja? Upravo vremenski odmak omogućuje nam da objektivnije sagledamo njegovu ulogu u zajednici i dalekosežnost njegovih vizija. Naravno tu se nameće i pitanje njegove aktualnosti. Naime, Bunjevci koji se ne smatraju Hrvatima i nastoje primjerice **Blaška Rajića, Lajču Budanovića, Ivu Prčića** i druge staviti u nehrvatski kontekst, iako njihova djela govore suprotno, istovremeno izbjegavaju to činiti s Josipom Vukovićem – Đidom jer im za to njegov životni put i ostavština ne ostavljaju ni najmanje prostora. Vukovića možemo promatrati kroz nekoliko dimenzija: političku, kulturnu i gospodarsku. Riječ je o pripadniku generacije laika, kulturnih i političkih uglednika, koja je postupno nastajala i izašla iz okvira crkvenih krugova iz kojih su do tada uglavnom polazile sve inicijative na polju narodnog osvješćavanja. Njegove političke poruke i književni radovi se mogu iščitavati u predratnom i međuratnom subotičkom *Nevenu*. Visoko je vrednovao pučku kulturu i seljaštvo kao čuvara narodnoga identiteta. Osobno je sudjelovao u radu velikog broja kulturnih udruga (HPD *Neven*, *Hrvatski sokol*, *Pučka kasina* i dr.). Zaštitu i mogućnost opstanka Bunjevaca i Šokaca vidio je kroz duhovnu i političku integraciju s ostatkom hrvatskog naroda za što se osobito zalagao u međuraću. Na gospodarskom polju poticao je rad *Gospodarske sloge* s ciljem gospodarskoga emancipiranja mjesnoga seljaštva. Do kraja života ostao je dosljedan nacionalnim idejama koje je promicao i u hrvatskom seljačkom pokretu. Nekoliko desetljeća njegova javnoga djelovanja ostavilo je trajnoga traga na izgradnju hrvatske zajednice, a njegova ostavština i danas može služiti kao vodilja i inspiracija za suvremene generacije.«

RAZUMIJEVANJE NACIONALNOG SAZRIJEVANJA I OSVJEŠĆIVANJA

Povjesničar i direktor Subotičkog gradskog arhiva **Stevan Mačković**, također je dobar poznavatelj Vukovićevog društveno-političkog angažmana i kroz svoje viđenje njegovog političkog djelovanja nastoji apostrofirati najvažnije značajke Đidinog doprinosa razvijanju nacionalnog sazrijevanja bunjevačkih Hrvata na ovim prostorima.

»Njegova ličnost, koja je bez sumnje obilježila politički život bačkih Hrvata i ostavila duboke tragove u njihovom čitavom javnom, društveno-političkom životu, u razdoblju 1926.-1941., do sada u zavičajnoj historiografiji i publicistici, nije bila na odgovarajući način obrađivana i tretirana, ona nije bila tema detaljnijih istraživanja, o njoj je izuzetno malo pisano i govoreno.

A zaboravljanje, zaobilazanje, prešutkivanje jedne takve figure, i pokreta koji je on vodio, nije i ne može pomoći razumijevanju i objašnjavanju, ne samo tog, ne tako davnog segmenta prošlosti subotičkih Hrvata i čitave naše lokalne i šire zajednice, nego ni pojava i događanja u sadašnjici.

Iz pozicija današnjice, sa svim burnim promjenama koje su se odigrale u zadnjih desetak godina, na državnoj razini, s raspadom jugoslavenske državne zajednice, i formiranjem nezavisnih država, u prvom redu Republike Hrvatske, pogled ka ličnosti Josipa Vukovića – Đide, njegovom političkom djelovanju, rezultatima koje su on i njegova stranka dosegli, te procesima koje su inicirali, kao da dobivaju jednu novu i jasniju dimenziju.

Kroz djelovanje ove ličnosti na terenu praktične politike i političke ideologije, može se dobro pratiti i razumijevati i nacionalno sazrijevanje i osvješćivanje subotičkih Bunjevaca-Hrvata. Tako su se od prvih godina nakon rata, do predvečerja novog ratnog sukoba, mijenjali i stavovi javnosti, napisu i glasi-

lima, i službene ocjene o njima. Od 'slavenskih suplemenika' 'bunjevačkog imena', i 'katoličkih Srba', preko posebnosti pod imenom Bunjevaca, do osvjedočenih pripadnika hrvatskog naroda.

Uvijek su dane civilizacijske, ideološke, političke koordinate na višim razinama, globalnoj, državnoj, omeđivale i usmjeravale i određivale i smjerove i mogućnosti djelovanja pojedinih političkih subjekata na nižim razinama, pa to važi i za rad i aktivnosti Josipa Vukovića – Đide, odnosno Hrvatske seljačke stranke, koju je on predvodio u subotičkom okrugu.«

POPULARNI NARODNI POLITIČAR

Nekoliko riječi o velikanu Hrvatske Bunjevačke političke scene u turbulentnim vremenima borbe za priznavanje ravnopravnosti među narodima u zajedničkoj jugoslavenskoj državi izrekao je i njegov suvremenik, umirovljeni diplomat iz Zagreba **Naco Zelić**.

»Znam da je Josip Vuković – Đido bio značajan političar bunjevačkih Hrvata u Subotici ili bolje rečeno u Bačkoj i pamtim ga kao čelnika Hrvatske seljačke stranke u Subotici između dva rata. Bio je veliko ime u društvenom životu bačkih Hrvata Bunjevaca i Šokaca i bio je funkcionar u više hrvatskih udruga i sudionik brojnih političkih, društvenih i kulturnih aktivnosti i događanja.

Sjećam se da je u našoj kući i u susretima s našim susjedima u našoj ulici – Rajićeva ulica u dijelu između Beogradskog puta i Bunjevačke ulice – u razgovorima često spominjano njegovo ime suprotstavljajući ga političarima drugih stranaka, posebno velikom radikalu **Marku Juriću**, dr. **Ivanu Poljakoviću** – **Lujzinom** i drugima. Znam da se spominjalo kako je dolazio i u našu ulicu, kod **Miroslava Mažgona**, koji je bio veoma društveno aktivan i utjecajan. I naš prvi susjed, **Lajčo (Ljudevit) Vujković Lamić** – **Moco**, koji

je u odnosu na mojega oca **Blaška** i većinu naših susjeda, npr. bač **Josu Bajića**, dućandžiju, bač **Števu Bukvića**, birtaša, bač **Blaška Gagulića**, seljaka i druge bio mlađi, ali veoma društveno aktivan, i kao sportaš i kao kulturni djelatnik i budući da se često susretao s Đidom u razgovoru sa svojim susjedima u ulici često je govorio o njemu i agitirao je za njega, a na taj način i za njegovu stranku – HSS.

Sjećam se da su se u režimskim novinama često pojavljivale i karikature u kojima je Đido predstavljan na smiješan način, koliko se sjećam kao seljak, koji je na jednoj nozi imao čizmu, a na drugoj opanak. Đidu sam nakon II. svjetskog rata viđao u crkvi, u Hrvatskom kulturnom društvu u Harambašićevoj ulici i na ulici te u kavanama u centru grada, ali nisam imao neposrednih susreta i razgovora s njim, pa ni kasnije u vrijeme, kada sam se već kao maturant Trgovačke akademije u Subotici (1949.) počeo družiti s njegovom unukom **Sonjom Ivković Ivandekić** poslije udanoj **Šterc**, koja je živjela u njegovoj kući u Harambašićevoj ulici.«

DJELO KOJE NE SMIJE NIKADA BITI ZABORAVLJENO

Cijeli svoj život Josip Đido Vuković proveo je u borbi za svoj hrvatski narod, isprva književnim perom i prvim političkim angažmanima u Austro-Ugarskoj monarhiji, a potom u zrelijoj životnoj dobi potpunom posvećenosti u političkom angažmanu u kasnijoj zajedničkoj državi Srba, Hrvata i Slovenaca. Ostajući nepokolebljiv u promicanju nacionalnih ideja i težnji za koje se zalagao, bilo kao stranački lider ili narodni zastupnik, često puta je dolazio u sukob s važećim zakonskim regulativama društva u kome je djelovao i zbog toga je ne jednom snosio izravne posljedice u vidu gubljenja slobode u kraćem ili duljem vremenskom razdoblju.

Dražen Prčić

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merковиć i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 13. do 19. veljače

13. VELJAČE 1759.

Izaslanstvo varoši Sveta Marija (Szent Mária, Subotica), u sastavu: **Tomo Rudić**, **Josip Vizin**, **Petar Josić** i **Josip Mamužić**, u Gödöllőu je kod predsjednika Kraljevske komore Ugarske, **Antuna Grašalkovića**, ishodilo reviziju spora Subotice s Bačkom županijom te za četiri tisuće forinata godišnje otkupili prava na ubiranje gradskih dažbina u naturi.

13. VELJAČE 1891.

Rođen je **Matko Mate Vuković**, sindikalni i partijski prvak, vođa velikog štrajka poljodjelskih radnika 1936. godine, sudionik ilegalnog NOP-a, u jesen 1941. Nakon višemjesečne torture, na smrt je pretučen u zloglasnom fašističkom istražnom zatvoru Žuta kuća 31. listopada 1941. Istražitelju nije htio reći – ni svoje ime!

13. VELJAČE 2005.

Umro je **Antun Vojnić Purčar**, suradnik ljevičarskih listova i časopisa, novinar, fotograf, odvjetnik. Od 1945. do 1948. je glavni i odgovorni urednik *Hrvatske riječi*, prvih poslijeratnih, prvo, dnevnih, a potom tjednih novina. Napisao je knjižicu *Oslobođenje Subotice*, koja je odmah po izlasku zabranjena. Smijenjen je s dužnosti 1948. godine, tijekom prve veće čistke u zemlji u vrijeme sukoba između KPJ i Informbiroa.

14. VELJAČE 1890.

Rođen je **Josip Vuković Đido**, pjesnik, publicist, političar, čelnik subotičke organizacije Hrvatske seljačke stranke između dva rata i zastupnik u poje-

dinim predstavničkim tijelima. Uz borbene, rodoljubne i domoljubne pjesme, pisao je i satiru. Prve stihove objavio je u *Nevenu Mije Mandića*. Umro je 4. ožujka 1951. godine.

14. VELJAČE 1912.

U Spiškoj Suboti u Slovačkoj rođen je **Tibor Sekelj**, pisac, publicist, prevoditelj, svjetski putnik, istraživač, govorio je i pisao na devet, a služio se sa dvadesetak jezika i dijalekata. Bio je magistar muzeologije, ravnatelj subotičkog Gradskog muzeja (1972. – 1976.), više desetljeća visoki dužnosnik Međunarodnog esperanto pokreta. Objavljeno mu je tridesetak djela na svim važnijim svjetskim jezicima.

15. VELJAČE 1933.

Pojavio se prvi broj omladinskog časopisa za književnost i kulturu *Bunjevačko kolo*. Tijekom svog kratkog, trogodišnjeg izlaženja odigrao je značajnu ulogu u razvijanju umjetnosti lijepe riječi u nas. Afirmirao je cijeli niz mladih, darovitih hrvatskih i drugih spisatelja, likovnih umjetnika i kulturnih djelatnika. Uređivali su ga **Balint Vujkov**, **Blaško Vojnić Hajduk** i **Marko Peić**. Izdavači su bili: **Albe Rudinski**, **Julije Tumbas** i dr. **Lazar Matijević**.

15. VELJAČE 1985.

Veoma niske temperature, do čak minus 26 stupnjeva Celzija, izmrzle su pojedine zasade vinove loze od 30 do 70 posto, u ovom podneblju. Prije toga je Suboticom i okolicom pustošio val ledenog vjetrova koji je puhao i do 100 km na sat, kada je mnogo kuća ostalo bez krova.

16. VELJAČE 1939.

Rođen je **Petko Vojnić Purčar**, književnik, sineast, autor više od dvadesetak djela različitog žanra. Dobitnik je nekoliko prestižnih priznanja: *Ninove nagrade* za roman 1977., *Oktobarske nagrade Novog Sada*, a nedavno mu je predsjednik RH **Stjepan Mesić** uručio odlikovanja *Reda Danice Hrvatske* s likom **Marka Marulića**.

16. VELJAČE 1963.

Umro je dr. **Mijo Mirković (Mate Balota)**, sveučilišni profesor, književnik, akademik. Karijeru je započeo u Subotici između dva rata na Pravnom fakultetu (1928. – 1941.), a potom nastavio u Beogradu i Zagrebu. Objavio je niz značajnih radova ekonomskog karaktera, ali i nekoliko poetskih i proznih djela. Rođen je 22. rujna 1898.

17. VELJAČE 1861.

Nakon *Te Deuma*, molitve zahvalnice u crkvi svete Terezije Avilske, novoizabrani činovnički sastav subotičkog gradskog pročelnštva, položio je zakletvu pred novim gradonačelnikom Subotice (Szabadka), **Ivanom Mukićem**. Time je uspješno okončana misija dvorskog savjetnika **Karla Sučića**, potomka glasovite subotičke plemićke obitelji iz razdoblja preseljenja bunjevačkih Hrvata u ovo podneblje.

17. VELJAČE 1913.

Rođen je **Matiša Zvekanović**, istaknuti duhovnik, biskup Subotičke biskupije. Poslije mature, završava studij teologije u Sarajevu, a kada ga

zarede župnik je u Đurdinu, Aleksandrovu, Monoštoru i Subotici. Za pomoćnog biskupa posvećen je 1956. godine pa nakon smrti biskupa **Lajče Budanovića** 1958. godine preuzima Bačku apostolsku administraturu. Kada papa **Pavao VI.** (25. siječnja 1968.) ustanovi Subotičku biskupiju, imenuje **Matišu Zvekanovića** za njezina biskupa. Papa Ivan Pavao II. (16. svibnja 1989.) za novog subotičkog biskupa imenuje **Jánosa Pénzesa**. **Matiša Zvekanović** umro je 24. travnja 1991. godine.

18. VELJAČE 1895.

Rođen je **Ivan Malagurski Tanar**, nastavnik, prozni i dramski pisac, kulturni i javni djelatnik, prvi urednik časopisa *Klasje naših ravni*. Najzapaženije djelo mu je povijesni igrokaz *Tri stoljeća*, napisan u četiri čina, prikazan tijekom velike proslave 250-te obljetnice od dolaska jedne skupine bunjevačkih Hrvata u ovo podneblje. Umro je u Zagrebu, 12. lipnja 1947. godine.

18. VELJAČE 2007.

Na sjednici Hrvatskog nacionalnog vijeća u Srbiji, za novog predsjednika HNV-a većinom glasova izabran je poduzetnik **Branko Horvat**. Prije toga je dotadašnji predsjednik **Josip Pekanović**, iz Sombora, razriješen dužnosti.

19. VELJAČE 1990.

Poslije sedamnaest godina, KUD *Bunjevačko kolo*, obnovilo je tradicionalni običaj bunjevačkih Hrvata – *Veliko prelo*, koje je priređeno u Sportsko-sajamskoj dvorani kraj Dudove šume.

Hoće li se vratiti lijepa riječi?

Je li lijepa riječ, ljubazno ophođenje, strpljenje, tolerancija prema stavu drugih ljudi, osmijeh upućen okruženju, i uopće, sve ono što se uobičajeno zove vrlo jednostavnim riječima – opća kultura u komunikaciji sa i prema drugima – nestalo s (mini i makro) društvene scene?

Može li pogled na ljepotu biti terapija?

Stariji muškarac šetao je ulicom s noge na nogu, kada ga je sustigla jedna prolaznica i zamolila za prolaz uskim pločnikom. »Zaobiđi!« ljutito joj je odgovorio na molbu ne osvrćući se, nastavljajući šetnju širinom nogostupa, ali sada nastavljajući i bitku riječima, sa samo njemu znanim protivnikom. Nakon što ga je ona obišla u širokom luku, zalazeći u ulično blato, još su za njom i ulicom, odzvanjale riječi kritike, pa i podsmijeha, upućenih ka njenim očekivanjima o »podjeli« ulične staze. Sve su to promatrali i malobrojni prolaznici s druge strane ulice, začuđeni, ali i nijemi pred neugodnim i grubim uličnim monologom.

Mnogi se žale na manifestacije neuljudnosti i lošeg psihičkog stanja u komunikacijama u slučajnim susretima, tj. u susretima s prolaznicama, poput guranja, grubih komentara, neočekivanih uvreda... Ali, ima takvih primjedbi i na način ophođenja među znanima, u radnom, rodbinskom i, može li se onda time nazvati, – prijateljskom okruženju.

Je li lijepa riječ, ljubazno ophođenje, strpljenje, tolerancija

prema stavu drugih ljudi, osmijeh upućen okruženju, i uopće, sve ono što se uobičajeno zove vrlo jednostavnim riječima – opća kultura u komunikaciji sa i prema drugima – nestalo s (mini i makro) društvene scene? Nije u potpunosti, srećom, ali im se primjetno pridaje malo ili manje pažnje, nego što im u odnosima opravdano pripada. Mada su od utjecaja na cjelokupnu atmosferu i individualno stanje svih nas.

OBRAČUN NA SEMAFORU

I ceste su postale svojevrstni poligon za iskazivanje neobzirnosti. Osim razmjene nestrpljivih i uvredljivih znakova rukama, trubljenja i uskakanja u »škare«, čak opasnih poteza automobilima koji utječu i na sigurnost drugih, moguće je doživjeti i fizičko iskazivanje nezadovoljstva (nećim). Takav događaj zbilo se na jednom subotičkom raskrižju, kada su oba vozača iznervirana međusobnim ponašanjem tijekom vožnje, konačno bila prinuđena stati zbog crvenog svjetla na semaforu. Jedan od njih je izišao iz automobila i udario drugoga u lice nanijevši mu ozljedu zbog

koje je ovaj bio prisiljen zatražiti liječničku pomoć.

Na traume zbog automobila se žale i pješaci, a onda vozači na pješačke, i time u krug. Pomoglo bi više obzira, ali, suvremenim žargonom rečeno, pažnja više nije »u modi«, bar ne kod svih. Niti prema nemoćnijim članovima našeg društva, kao što su djeca ili stari ljudi. Na primjer, vrlo opasnim i nedovoljno preglednim subotičkim raskrižjem, gdje se Crnojevićeva susreće s Ulicom Miloša Obilića, a na nekoliko metara udaljenosti i s ulicom Bore Stankovića, vozi se brzo, mada prometni znakovi sugeriraju upravo suprotno, smanjenje brzine kretanja zbog blizine škole i djece koja su na ulicama na putu između kuće i škole.

PRAVILNIK O LIJEPOM PONAŠANJU

Bit će »odvikavanja« od ružnih riječi, po svemu sudeći, u Parlamentu, gdje im, pogotovu, nema mjesta, i gdje se rasprave odvijaju pred najširim auditorijem, tj. tv gledalištem. Jedan od prijedloga je donošenje upute

(?) za lijepo ponašanje u obliku rječnika izraza koji se smatraju neprimjerenim za skupštinsku raspravu. Bez obzira na ishod prijedloga, makar je skrenuo veću pozornost na neodgovarajući odnos u komunikaciji, i to javnoj. Prije više od jednog stoljeća, uporaba neprimjerenih izraza u političkim duelima mogla je imati neslavan ishod po političku karijeru. Zabilježeno je nekoliko takvih slučajeva. U pamćenju jedne subotičke obitelji ostala je anegdota o pradjedu koji je u predizbornoj kampanji koristio »zabranjenu riječ« (među nama, bila je upotrijebljena riječ »maga-rac«), komentirajući svog političkog konkurenta. To se tada nije smjelo. Što je još zanimljivije, korištenim posprdnim sloganom nije srušio ugled konkurenta, nego upravo vlastiti, te je bio prisiljen povući se iz politike za sva vremena.

Slika međusobnog odnosa odraslih kao model ponašanja preljeva se i na mlađe, pa su već u školskoj dobi odnosi s drugima, uz to vršnjacima, postali uzrok povremenih frustracija i suza.

Katarina Korponaić

POKRAJINSKO TAJNIŠTVO ZA POLJOPRIVREDU PREDSTAVLJA POTICAJNE MJERE

Povrat dijela sredstava uložениh u nove investicije

*Pokrajinsko tajništvo za poljoprivredu objavit će 27 natječaja za registrirana poljoprivredna gazdinstva * Ukupno je planirano 975 milijuna dinara, a poljoprivrednicima se vraća do 50 posto uložениh sredstava*

Pokrajinsko tajništvo za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo predstaviti će poljoprivrednicima u svih 45 lokalnih samouprava u Vojvodini mogućnosti kreditiranja i korištenja bespovratnih sredstava iz agrarnog proračuna. Sombor je bio među prvima, a zainteresiranost poljoprivrednika da iz prve ruke čuju što to nudi tajništvo za poljoprivredu bila je velika. No, poslije prezentacija većina njih konstatirala je kako je sredstava malo, kao i da je sve mnogo kompliciranije nego što se čini.

AGRARNI PRORAČUN

Natječaje Pokrajinskog tajništva koji će biti objavljeni oko prvog ožujka predstavio je tajnik **Branislav Bogaroški**. On je na početku istaknuo da je od 2001. godine do danas, u investicije u poljoprivredi uloženo više od 18,7 milijardi dinara. To su sredstva Fonda za razvoj, sada Razvojnog fonda Vojvodine, Garancijskog fonda

i Pokrajinskog fonda za razvoj poljoprivrede. U posljednje dvije godine preko Tajništva za poljoprivredu putem natječaja u vođanski agrar uloženo je 1,27 milijardi dinara. »Naši natječaji, unazad nekoliko godina, koncipirani su po ugledu na natječaje Europske unije. To znači da po završenoj investiciji mi vraćamo polovicu od uložениh sredstava. Tako su na naših 1,27 milijardi isto toliko uložili i poljoprivred-

Branislav Bogaroški

RASPISANI NATJEČAJI

Direktor Pokrajinskog fonda za razvoj poljoprivrede **Jozsef Szabó**, potpredsjednik Pokrajinske vlade i pokrajinski tajnik za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo **Branislav Bogaroški** i zamjenik direktora Fonda **Stojan Marinković** održali su jučer konferenciju za novinare povodom raspisivanja natječaja za dodjelu kredita Pokrajinskog fonda za razvoj poljoprivrede. Radi se o natječajima za sljedeće kreditne linije u 2015. godini: 1. za nabavu novih sustava i opreme za navodnjavanje; 2. za nabavu novih zaštićenih bašta (plastenici, staklenici) i opreme u njima; 3. za nabavu nove poljoprivredne mehanizacije (pogonske, priključne) u poljoprivredi; 4. za nabavu kvalitetne teladi za tov; i 5. za nabavu novih protugradnih mreža u višegodišnjim zasadima voća i vinograda.

nici, pa je ukupno u agrar uloženo 2,5 milijardi dinara», kazao je Bogaroški. Sredstva koje putem natječaja stižu do poljoprivrednika osigurana su u agrarnom proračunu Pokrajine Vojvodina koji ove godine iznosi sedam milijardi dinara. Najznačajnija prihodna stavka proračuna je naknada za navodnjavanje i odvodnjavanje, što je oko 3,4 milijarde dinara, od zakupa državnog zemljišta očekuje se 2,8 milijardi, a oko milijardu dinara su sredstva iz proračuna. »Od sedam milijardi šest milijardi čine namjenska sredstva, što znači da sredstva od naknade za odvodnjavanje i navodnjavanje ulažemo u vodoprivredu, a sredstva koja dođu od zakupa ulažemo u zemljište. Faktički samo tih milijardu proračunskih sredstava možemo raspoređivati po svojoj volji, a ostalo je točno propisano zakonom. Neka praksa u posljednjih pet godina je da u vodoprivredu ulažemo oko četiri milijarde iz prostog razloga što tu ništa nije ulagano 20 godina. Upravljamo s nekih 25.000 kilometara kanal-

Iako sve djeluje jednostavno i lako, u prošloj godini na području zapadne Bačke bespovratna sredstva poticaja tajništva za poljoprivredu koristilo je samo 38 poljoprivrednika

ske mreže i zbog toga se trudimo da godišnje uradimo oko 3.000 kilometara kanala i da za sedam godina u cijeloj Vojvodini završimo sanaciju ili pojačano održavanje kanala«, kazao je tajnik za poljoprivredu.

ZA NATJEČAJE SKORO MILIJARDA

Ono što je ipak najviše interesiralo poljoprivrednike su najavljeni natječaji u ovoj godini.

VEĆI PRORAČUN

Proračun AP Vojvodine za 2015. godinu je manji, ali je učešće Pokrajinskog tajništva za poljoprivredu veće u apsolutnom iznosu od oko 200 milijuna dinara. Proračun Pokrajinskog tajništva za poljoprivredu sudjeluje s oko 11 posto u vojvođanskoj kasi.

Kako se čulo ono što će pokrajinsko tajništvo za poljoprivredu financirati ove godine uglavnom je isto kao i prethodnih godina. To su sustavi za navodnjavanje, protugradne mreže, plastenička proizvodnja, mali preradni kapaciteti, opremanje stočarskih farmi, stočarstvo. »Ukupan iznos je 975 milijuna dinara. Od toga je za navodnjavanje i protugradne mreže planirano po 270 milijuna

dinara, plasteničku proizvodnju 60 milijuna, preradu u domaćinstvu 70 milijuna, kapacitete za skladištenje 50 milijuna, za stočarstvo 125 i za staračka domaćinstva 140 milijuna dinara. To su sredstva direktno namijenjena fizičkim i pravnim licima, registriranim poljoprivrednim gazdinstvima. Svi natječaji, a ukupno ih je 27, bit će raspisani oko prvog ožujka i bit će otvoreni do kraja rujna«, kazao je Bogoroški. Osim natječaja tajništva za poljo-

privredu na raspolaganju su sredstva iz pokrajinskih fondova, kao što su Razvojni fond i Fond za razvoj poljoprivrede. Uz malo vještine i sreće poljoprivrednici planiranu investiciju mogu završiti nekim od kredita fondova, a onda po okončanju investicije tražiti sufinanciranje od tajništva za poljoprivredu. Jednostavnije rečeno to znači da poljoprivrednici mogu uzeti kredit od fonda

koji je s dva, tri ili četiri posto kamate, a onda polovicu tih uložених sredstava bespovratno dobiti od tajništva za poljoprivredu. Natječaji za kredite fondova bit će raspisani prije natječaja tajništva za poljoprivredu kako bi se korisnicima omogućilo da

RAD NA TERENU

»Od raspoloživog proračuna 80 do 85 postotaka se utroši tijekom proračunske godine, a ostatak se prenosi u drugu godinu. Nama je želja da sva planirana sredstva usmjerimo u poljoprivredu i zbog toga ćemo prije objavljivanja natječaja, tijekom veljače, obići sve općine u Vojvodini i predstaviti mogućnosti koje Pokrajinsko tajništvo za poljoprivredu nudi proizvođačima«, kazao je Bogoroški.

kreditnim sredstvima okončaju svoju investiciju, i da bi nakon toga za tu investiciju mogli tražiti bespovratna sredstva na natječajima tajništva za poljoprivredu.

LIJEPO ZVUČI, ALI...

Nisu poljoprivrednici bili pretjerani optimisti ni nakon prezentacije uz konstataciju da je novca malo. »Za sada u ovome što nudi tajništvo za poljoprivredu ne pronalazim svoj interes. Zainteresiran sam za podno skladište ali sredstva koja se nude za to su mala. Jedan silos je puno

skuplji od 2,5 milijuna i onda se ne može reći da nam vraćaju 50 posto od uloženog, već je to možda deset posto. Strpjet ću se godinu, dvije, mislim da će tada biti povoljniji uvjeti«, kaže **Stipan Štrangar**, poljoprivrednik iz Monoštora. »Kada budu objavljeni natječaji vidjet ćemo što oni od nas traže. Zainteresiran sam za izgradnju prasilišta. Moramo li mi imati objekt, a oni osiguravaju opremu, ili se povrat sredstava daje za cjelokupnu investiciju? To ćemo vidjeti kada bude objavljen tekst natječaja«, kaže **Zvonko Čuvardić**, poljoprivrednik iz Sombora. On je ranije koristio poticaje iz tajništva za poljoprivredu i to za zakup zemlje od staračkih domaćinstava, ali nema baš dobra iskustva u tome. »Ugovor je bio potpisan na pet godina. Prve tri godine dobio sam te poticaje, ali posljednje dvije godine novac mi, bez ikakvog obrazloženja, nije uplaćen«, kaže Čuvardić.

Za izgradnju prasilišta zainteresiran je i **Antun Delija**, poljoprivrednik iz Sombora. Nije do sada koristio bespovratna

sredstva tajništva za poljoprivredu, a jedan od razloga je i nedovoljna informiranost, pa smatra da je ovakav način prezentiranja dobar. »Došao sam da čujem što nude, osim poticaja, tu mislim i na povoljne kredite. Kada kažem povoljni kredit misli prvo na grejs period i povoljnu kamatu«, kaže Delija.

Kada natječaji budu objavljeni poljoprivrednici će točno znati uvjete i na koliki povraćaj uložених sredstava mogu računati. Tada će i početi kalkulacije – upuštati se u takve projekte ili ne.

Zlata Vasiljević

MOJA PRIČA: DAVOR FRANCUZ, STUDENT STOČARSTVA IZ MONOŠTORA

Budućnosti ima i na selu

Mislim da bi za one mlade koji počinju proizvodnju velika pomoć bila dodjela bespovratnih sredstava ove države, pa zašto ne i pomoć Hrvatske, kaže Davor Francuz

U rubrici *Moja priča* u prethodna četiri boja naših novina donijeli smo priče o ljudima koji se uspješno bave poljoprivredom, proizvodnjom paprike, kulena, meda... Uspjeli su svojim radom i danas od onoga čime se bave mogu živjeti i napredovati. Ovoga puta donosimo nešto drugačiju priču, priču o jednom mladom studentu, koji će za nekoliko dana okončati svoje studije stočarstva. Dvadesetpetogodišnji **Davor Francuz** ne dvoji, vraća

ni sestra ni on, a Davor kaže da su tako zarađivali džeparac i vrlo rano su naučili vrijednost novca i toga kako se novac teško zarađuje, pa onda i pametno i racionalno troši. Kada je došlo vrijeme za odabir škole, Davor velike dvojbe nije imao. Volio je životinje, odrastao u kući gdje je se bavilo stočarstvom, pa je očekivano bilo da odabere veterinarski smjer u srednjoj školi. Kada je došlo vrijeme za odabir studija opredijelio se za studij stočarstva na Poljoprivrednom

dileme, ostaje u Monoštoru, gdje bi volio i da mu bude radno mjesto, ukoliko bude sreće pa dobije šansu da se uskoro i zaposli. »Želja mi je da to bude u oblasti zaštite divljači ili ribe. Monoštor i Gornje Podunavlje bogati su ribom i divljači i za nekoga moje struka posla ima. Odgojen sam u tradicijskom duhu, volim tu našu šokačku tradiciju, Monoštor i njegovu okolicu i to je razlog zašto ću ostati na selu«, kaže Davor.

POMOĆ STRUKE

Posla u obiteljskom gospodarstvu ima i za njega, jer se obitelj Francuz bavi proizvodnjom začinske paprike. »Ukoliko

Kupci su nam osim iz okolice i iz Subotice, nešto ode za Sloveniju i Hrvatsku«, priča naš mladi sugovornik i već razmišlja unaprijed, jer kako kaže velika pomoć u proizvodnji bila bi im vlastiti mlin za mljevenje paprike. »Još nismo došli u takvu financijsku situaciju da možemo imati i svoj mlin, ali nadam se da ćemo i to uspjeti osigurati«, kaže Davor. On danas svoj doprinos daje i stručnim savjetima vezanim za, prije svega, stočarsku proizvodnju. »Otac nekada kaže da bi nešto trebalo uraditi ovako, a ja kažem ne tako, profesori prepo-

POČETAK JEDNE DRUGE PRIČE

Razgovor s Davorom ostavili smo za kraj ovog mini serijala. S razlogom, jer Davorova priča daje i onu drugu i drugačiju stranu današnje mladeži. Hoće i žele raditi, hoće se i vratiti u svoja sela, ostati sa svojim obiteljima. To bi trebali prepoznati i oni koji tu mogu pomoći, pa da više ne slušamo samo priče o tome kako sela ostaju prazna, a mladi odlaze tko zna gdje u potrazi za poslom. Onda će za nekoliko godina biti mnogo više onih koji će u onom što se bave biti napredni i uspješni.

se u svoj Monoštor. No, nastaviti će s naobrazbom, jer ga već na jesen čekaju master studije.

U OBITELJSKOM POSLU

Obitelj Francuz bavi se poljoprivredom, a osnova su im proizvodnja začinske paprike i prasa-di. U takvoj obitelji, gdje uvijek ima posla za svakoga odrastao je i Davor. Posla nisu pošteđeni

fakultetu u Novom Sadu. »To što sam odrastao u kući gdje se drže domaće životinje puno mi je pomoglo tijekom studija. Držimo krave, svinje, živinu. Sa stručnim predmetima nisam imao nikakvih poteškoća na studijima, ali su malo škripili ekonomija i menadžment«, priča Davor s kojim smo razgovarali dan poslije njegove prijave za obranu diplomskog. On nema

BODROG

Pored studija i angažiranja u obiteljskom poslu Damir ima vremena i biti aktivan član KUD-a Hrvata *Bodrog*. Inicijator je osnivanja Muške pjevačke skupine, a želja im je da, po uzoru na *Kraljice Bodroga*, njeguju tradicijsko muško pjevanje.

nisam u Novom Sadu, ja sam tu da sudjelujem u obiteljskom poslu. Ljeti je to branje paprike, zatim sušenje i sve ono što prati proizvodnju mljevene paprike. Papriku prodajemo svojim poznatim, redovitim mušterijama i skoro sve što proizvedemo prodamo od kuće, tako da nas malo ima na tržnicama.

ručaju ovako. Nekada me otac posluša, ali nekada i ne«, veli nam Davor. Iako mu je želja da radi ono za što se školuje, kaže ostatak će uključen u obiteljski posao. A ono što je samo njegova priča je uzgoj ukrasne živine. Reći će da je to njegov hobi. »To je ljubav, i tko misli da tu može nešto da zaradi u velikoj je

zabludu. Mnogo treba uložiti u hranu, lijekove, smještaj. Ali ja to ne radim zbog zarade, već iz ljubavi«, kazuje nam Davor.

MLADI BI SE VRATILI

Davor nam priča da se mnogi mladi Monoštorci žele vratiti, samo kada bi imali mogućnost naći posao i raditi. »Dosta mladih zainteresirano je za poljoprivredu. Neki moji vršnjaci okušat će se u, sada aktualnoj, proizvodnji lješnjaka, tu je zatim proizvodnja jabuka, plastenička pro-

izvodnja rajčice. Mislim da bi za one mlade koji počinju proizvodnju velika pomoć bila dodjela bespovratnih sredstava ove države, pa zašto ne i pomoć Hrvatske. Najveći problem je stara i dotrajala mehanizacija. A danas upustiti se u neki kredit veliki je rizik. Sada 20 jutara zemlje uzeti na kredit previše je riskantno i malo ljudi se zato i upušta u to«, riječi su ovog mladog Monoštora. Time i završavamo ovaj tekst u nadi da će ovo pročitati i oni koji odlučuju o poticajima za poljoprivrednu proizvodnju.

Zlata Vasiljević

Temeljem članka 10. i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Službeni glasnik RS* broj 135/04, 36/09) Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, Subotica – Trg slobode br. 1.

OBAVJEŠTAVA

Da je nositelj projekta: *Industrija mesa Matijević d. o. o.*, Novi Sad, Rumenački put br. 86., podnio zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš za izgradnju silosa za žitarice s pratećim objektima, na katastarskoj parceli br. 2145/4, k. o. Žednik.

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, II. kat, Stare gradske kuće, soba 226 u periodu od 13. 2. 2015. do 23. 2. 2015., u vremenu od 10 do 12 sati.

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u gore navedenom roku, ovom nadležnom tijelu mogu dostaviti svoje mišljenje o zahtjevu za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš za izgradnju silosa za žitarice s pratećim objektima.

TJEDAN U BAČKOJ

Što je tu novo?

Pao ponovno snijeg i za divno čudo one koji brinu o cestama ovoga puta, iako ga je u Somboru najviše napadalo, nije iznenadio. Nije one koji brinu o cestama, nije ni Somborce koji su, već po starom dobrom običaju, počistili snijeg ispred kuća, ali jest neke državne službe. Prolazim pokraj bolnice na Apatinskom put jutro dobroano odmaklo, a trotoar oko bolnice nije očišćen. Malo dalje na glavnom somborskom sokaku svi se potrudili da očiste snijeg, a samo se kod Narodne apoteke hodalo po utabanom snijegu i ledu. No, dobro imaju opravdanje, pa subota je i gdje snijeg da padne u veljači i još subotom.

Pohodili su Sombor ovih dana stručnjaci Svjetske banke, ali po odluci organizatora naše novine nisu bile na spisku onih koji su zavrjedili tu čast da čuju što to imaju da nam kažu financijski umovi svjetskog ranga. Onima koji su imali »privilegij« da prate taj skup šef Ureda Svjetske banke u Srbiji **Tony Verheijen** je rekao da je najvažnije da se stvore održiva radna mjesta. od glavnih razloga zbog kojih nema kreiranja tih radnih mjesta jest, po njemu, što postoje poduzeća koja imaju zaposlene koji ništa ne rade, ništa ne proizvode i to sprječava investitore da investiraju u Srbiji. Osim toga, slabo je poslovno okruženje, slaba klima za investiranje. Loša je infrastruktura. Verheijen je poručio da država mora raditi bolje i kvalitetnije kako bi došlo do otvaranja novih radnih mjesta. Ne mora to uvijek da bude neki strani investitor, već i mladi ljudi odavde koji imaju dobre ideje.

E, dragi gospodine sve to što rekoste mi znamo ali očigledno ne znamo kako izaći iz tog začaranog kruga, kada je lakše udomljavati se u javnim poduzećima, zarad socijalnog mira plaćati fiktivna poduzeća i radna mjesta i gledati kako oni koji imaju želje i volje nešto da rade uglavnom i odlaze. Tu nam izgleda pomoći nema.

Zato zime nema za naše vijećnike koji mjesečno iz lokalnog proračuna dobiju po 14.500 dinara i još dodatno za svako zasjedanje dnevnicu i putne troškove. Jeste da su političari kod nas svemoguć, pa bili oni i lokalnog ranga, ali ni oni ne mogu biti na dva mjesta istodobno, odnosno i na sjednici i na svom poslu, pa ja sada pitam da li im tamo gdje zarađuju plaću umanjuju tu istu plaću jer ih nema na poslu? Onda bi još nekog smisla imala ta dnevnicu koju dobivaju. Možda ima i zakonskog smisla (čitaj osnova) to što vijećnički dodatak dobivaju i primaju i oni koji bojkotiraju rad somborskog parlamenta. Ali ako skupštinu bojkotiraju jer smatraju da je nezakonita moralno bi bilo da se odreknu i novca koji za to dobivaju.

Z. Vasiljević

Kuhanje sapuna

Krunjenje kukuruza

TRADICIONALNA PRELA U SOTU

Oživljavanje starih običaja

Cijela večer protekla je u prekrasnom druženju, natjecanju u krunjenju kukuruza, izradi ručnih radova, kartanju, čišćenju oraha i zabavi uz glazbu i ples

Sot, mjesto u šidskoj općini, jedno je od rijetkih sela gdje su se zahvaljujući mladima stari običaji održali sve do današnjih dana. Poput i ostalih običaja, Soćani njeguju i sjećanja na prela koja se i dan danas organiziraju u mnogim sotskim domovima, a sve u cilju očuvanja tradicije, običaja i kulture naroda iz ovog dijela Srijema. Mnoge običaje vezane za prela, preuzeli su i mladi bračni parovi iz ovog mjesta, kako bi ih prenijeli na svoju djecu.

Prije pet godina, udruga žena *Fruškogorske golubice* iz Sota, počela je s organiziranjem manifestacije *Prela*, kada se u seoskom Domu kulture, okupe članice udruga žena iz cijele šidske općine, a domaćini svaki put predstave drugačiji običaj karakterističan za njihovo mjesto, dok ostatak večeri iskoriste za raznorazna natjecanja, prebiranje graha, krunjenje kukuruza, izradu ručnih radova, kartanje, druženje uz ples i skladbu. Tako je bilo i ove godine.

KVALITETA BEZ PREMCA

Soćanke su predstavile običaj kuhanja domaćeg sapuna, koji se u Sotu održao do današnjih dana, jer kako one kažu, ništa osim ovoga sapuna ne može dobro oprati tvrdokorne mrlje, pa čak ni danas u suvremenom svijetu kada postoji toliko higijenskih sredstava. A kako se to nekada radilo u Sotu, predstavile su dvije snaše, **Darija Mendan** i **Suzana Boldiš** koje su tijekom večeri skuhale punu *oraniju* sapuna. A recept nam je otkrila Soćanka **Marija Horvat**: »U *oraniju* se sipa 6 litara vode, 5 kilograma šmira (masnoće od svinje) i kilogram sode. Najprije se ugrije voda pa se istrese soda, a potom *šmir* i kuha se polako. Kada se *šmir* otopi, skida se s vatre i miješa sve dok se ne ohladi i ne zgusne, a onda se sipa u kalup i siječe na komade i tako može godinama stajati. S domaćim sapunom može se sve oprati, naročito kada je nešto jako

masno i mi ovdje u selu, skoro svi, kuhamo domaći sapun i to smo naučili od naših starih pa smo tako imale želju da taj običaj predstavimo i našim gošćama«, kaže Marija. Sam proces ne čini se baš lagan, s obzirom na to da se smjesa mora dobro miješati pod visokom temperaturom pa se može dogoditi i da iskipi, ali Soćankama čini se, to nije bio problem, jer je za kratko vrijeme sapun bio skuhan i isječen u komade.

KRUNJENJE KUKURUZA

Udruga žena *Fruškogorske golubice* iz Sota, već peti put za redom organizira prelo, kada u goste pozivaju svoje prijateljice, članice udruga žene i iz ostalih mjesta. Ove godine u goste su im došle predstavnice osam udruga iz šidske općine, koje su sa sobom ponijele ručne radove, karte, orahe, raznorazne društvene igre i ovu priliku iskoristile za ugodno druženje. Svaka

udruga organizira druženje u svome mjestu, ali u Sotu je uvijek najzanimljivije jer uvijek se događa nešto novo. »Mi se ovdje u Sotu trudimo na svakom prelu prikazati neki stari običaj. Kada se okupimo nastojimo da svima bude zanimljivo. Prošle godine smo se natjecale u prebiranju graha, a ove godine donijele smo starinske *krunjače* pa će natjecanje biti u krunjenju kukuruza. Sve ovo što radimo jest pokušaj da uspjemo sačuvati naše običaje, kako bi se naša tradicija održala, ali i da pokažemo ovoj našoj djeci svu ljepotu druženja, koju oni ne osjećaju u ovim vremenima«, istakla je **Zorica Šafarik** predsjednica Udruge žena *Fruškogorske golubice*.

ZNAČAJ PRELA

Sot je jedno od rijetkih mjesta gdje su se običaji vezani za prela održali do današnjih dana. Mladi bračni parovi, u ovim zimskim danima, prakticiraju održavati

Izrada ručnih radova

posela po domovima, jer kako kažu, tako se zbližavaju. »Družimo se skoro stalno, pogotovo u ovim zimskim danima kada nemamo puno posla. Mi žene uglavnom poneseimo ručne radove, muškarci se kartaju, pa razgovaramo šalimo se i tako nam brzo prođe vrijeme. Zato smo odlučile da običaje vezane za prela, predstavimo i drugim ženama, a tako je i ove godine. Potrudile smo se da i poslužnje bude kao nekada, starinsko – kuhani kukuruz, kokice, lepinjice s krumpirom, starinski kolači... Nama je održavanje prela jako značajno i drago nam je što oživljavamo običaje naših starih, baš kao i što su to oni nekada radili«, istakla je Darija Menđan iz Sota. A kako je to bilo nekada, pokušala nam je dočarati i starija Soćanka, **Kata Stanišić**: »Nekada su se žene u selu više družile. Navečer smo išle na prela i nosile svoje ručne radove. Subotom smo se

kartali i igrali razne igre, dok smo u korizmi, samo razgovarale. U proljeće je isto bilo lijepo u Sotu. Pošto su duž cijele naše ulice bila stabla dudova, na njima smo imali ljuljaške, gdje smo se mi mladi, momci i djevojke ljuljali i družili. Drago mi je što mladi ovdje u Sotu, nastoje održati te običaje«, rekla je Kata.

Cijela večer protekla je u prekrasnom druženju, natjecanju u krunjenju kukuruza, izradi ručnih radova, kartanju, čišćenju oraha i na kraju zabavi uz glazbu i ples. Soćanke su i ovaj put pokazale da su izvrsne kućanice i jedinstvene u svemu, a ono što je oduševilo mnoge te večeri, upravo su običaji vezani za prela, koje su mnoge podsjetile na mladalačke dane i njihove stare kojima su prela nekada bila mogućnost najljepšeg druženja.

Suzana Darabašić

TJEDAN U SRIJEMU

Informacijom do poticajnih sredstava

Informatička pismenost postala je važna za sve građane, za sve obrazovne profile, a tako i za poljoprivrednike. Tome nesumnjivo ide u prilog projekt *Unapređenje direktnog informiranja poljoprivrednika* kroz različito udruživanje u poljoprivredi koji se ovih dana privodi kraju, a čijom realizacijom i pravovremenim informiranjem poljoprivrednika s teritorija istočnog Srijema se došlo do većeg iskorištenja pokrajinskih sredstava za različite poticaje. Od rujna do prosinca protekle godine, poljoprivrednici su u roku od samo nekoliko sekundi dobivali SMS poruke o objavljenim poticajima i natjecajima Pokrajinskog tajništva za poljoprivredu koji su utjecali na unapređenje njihove proizvodnje. Nositelj tog projekta je Zemljoradnička zadruga *Buđanovci*, a partner Udruženje poljoprivrednika Ruma, koji su okupili poljoprivrednike ne samo iz rumske, već i iz staropazovačke, pećinačke, iriške i indijske općine. Za takvu informaciju potrebno je imati samo mobitel, što danas nije problem jer ga gotovo svi imaju, tako da čim se objavi neka poticajna mjera, u roku od sedam sekundi svih 300 članova biva automatski obaviješteno o tome kako bi na vrijeme mogli podnijeti svu neophodnu dokumentaciju.

Projekt je u ovim teškim vremenima, itekako dobro prihvaćen, a među poljoprivrednicima iz Srijema, ima i onih koji su na najbolji mogući način iskoristili ovaj projekt koji financira Pokrajinsko tajništvo za poljoprivredu. Naravno, sredstva nisu uvijek dovoljna za sve, jer su ograničena, a cijela stvar oko informiranja putem poruka, ispostavila se kao vrlo značajna. Prvi pozitivni pokazatelji su i znatno veći broj podnijetih zahtjeva za poticaje u 2014. godini u odnosu na 2013. Konkretno, u rumske općini u 2014. godini otišlo je čak 40 posto više prijava nego što je to bilo godinu dana prije. Na ovaj način poljoprivrednici su postali više informirani, među prvima podnose zahtjev i dokumentaciju i na taj način su i prvi prilikom dobivanja sredstava. Ako dodamo tome da su poljoprivrednici iz istočnog Srijema odslušali niz predavanja i da se tijekom veljače očekuje izdavanje jedinstvenog priručnika, tj. vodiča kroz poticaje za poljoprivredu, može se sa sigurnošću reći da će i srijemski *paori* biti kompletno educirani u svakom pogledu, informatički pismeni i imat će priliku na jednom mjestu sagledati sve mjere i lakše odlučiti koja bi od njih bila najpovoljnija za njihovu poljoprivrednu proizvodnju – koja je vrijednim Srijemcima ostala kao još najbolja solucija, ma koliko im teško bilo.

S. Darabašić

S domaćim sapunom sve mrlje nestaju

13. veljače 2015.

POKLADDE SU

Dok je vijao snijeg

Tradicionalno *Prelo na Đurđinu* održano je u župnoj dvorani crkve sv. Josipa Radnika u nedjelju, 8. veljače, u organizaciji Hrvatskog kulturnog prosvjetnog društva *Đurđin*. Prelo je započelo prigodnim programom kroz koji nas je vodila **Kasandra Kričković**. Dječji župni zbor koga je pripremila vjeroučiteljica **Verica Dulić** nastupio je s nekoliko pjesama, a djeca su još jednom pokazala kako njihovu radost ne mogu umanjiti ni lošiji vremenski uvjeti. Djevojke u nošnjama uveličale su večer govoreći stihove u čast svoga roda i običaja. Tamburaška sekcija HKPD *Đurđin* pod ravnanjem prof. **Vojislava Temunovića** uljepšala je program svojom glazbom. Tamburaškoj sekciji i *Đurđinskim curama* za ovu prigodu pridružili su se i »najmiliji gosti, tamburaši, čak iz Subotice«. Po dobrom običaju, bilo je i gostiju iz Žednika, ovaj put je to bila skupina mladih koja je izvođenjem dramskog komada *Kad se radi po tuđoj pameti* nasmijala sve prisutne. Mlade glumce pripremila je **Nada Poljaković**. Očekivao se i nastup ansambla *Ruže* čiji je dolazak bio spriječen zbog snijega. Mnoge su vremenski uvjeti spriječili u dolasku, ali je najhrabrija bila najmlađa sudionica **Tereza Dulić** (četiri i pol mjeseca)! Druženje je nastavljeno uz dobru glazbu i *fanke* u toploj dvorani, dok je vani vijao snijeg – pravi pokladni ugođaj!

K. D.

Do jutra

Bunjevačkog stvaralaštva pohađao kolegij tradicijskih glazbala te učio svirati gajde, a isto je ove godine usavršavao na zimskoj školi folkloru u Crikvenici.

Vrijeme je poklada i dani su kada se ljudi zabavljaju i vesele. Tako je u subotu, 7. veljače, sada već tradicionalno organiziran VII.

Gupčev bal, na kojem su se okupili mještani Tavankuta, ali i brojni gosti iz okolnih mjesta, prijatelji i donatori organizatora, Hrvatskog kulturno pro-

svjetnog društva *Matija Gubec*. Početak bala označila je glazbena točka **Augustina Žigmanova**, člana HKPD *Matija Gubec* koji je prošle godine na seminaru

I LUDI SU DANI

Svega po malo

Ovogodišnji *Marin bal* u Lemešu održan je u subotu, 7. veljače, u Domu kulture, a kao i godinama unatrag organizator je Hrvatsko bunjevačko kulturno-umjetničko društvo *Lemeš*. Na početku večeri okupljene je pozdravio **Marko Vilić**, predsjednik udruge, čestitajući imendan svoj *čeljadi* koja

ga je proslavila danom Prikazanja Gospodnjeg, spominjući se usput pokrovitelja i zadaće organizatora. U nastavku je uslijedio kratak kulturno umjetnički program koji su otvorili recitatori literarnog odjela udruge prigodnim prelijskim pjesmama, a potom je folklorni odjel izveo nekoliko koreografija. Tijekom večeri

gosti su animirani kroz ples srca, plesom slobodnih stolica te limbo plesom. Bilo je i tombole. Prvu nagradu tombole darovao je organizator, sliku **Marte Peštalić Šuma prid Kalvarijom**, druga nagrada je bila sobna lampa dar **Elektro Vidakovića**, a korpa proizvoda udruge *Lemeški kulen* bila je treća.

Punom ugođaju prela doprinijeli su svečani izgled tople dvorane, lemeški juneći paprikaš, vrući *fanci* iza ponoći, tamburaški sastav *Ruže* iz Subotice te snijeg i vanjska temperatura ispod ništice. Druženje uz pjesmu i igru potrajalo je dugo u noć, a kako je mraz vani stezao tako se ozračje u dvorani sve više opuštalo.

Ž. Zelić

Nadamo se da će to označiti oživljavanje ove vrste glazbe na našim prostorima.

Bal je otvorio predsjednik društva **Ladislav Suknović**

pozdravivši sve nazočne. Odličnu zabavu na balu priredila su dva tamburaška sastava – *Klasovi* i *Biseri*, a gosti su se zabavljali do ranih jutarnjih sati. Svojom nazočnošću bal su uveličali predstavnici hrvatskih institucija, predstavnici Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, te i predstavnici mjesnih institucija.

I ove je godine sportska dvorana tavankutske škole bila premala da primi sve one koji su na *Gupčev bal* željeli doći. Organizatori zato pozivaju sve zainteresirane da se rado odazovu pozivu iduće godine.

I. D.

Poklade

Velikim prelom u Subotici, odmotalo se klupko pokladnih manifestacija u vojvođanskih Hrvata. Nakon najveće pokladne manifestacije u bunjevačkih Hrvata, iza nas je vikend s dva bala – u Lemešu i Tavankutu, te dva prela – u Đurđinu i Sotu. Održan je i ovogodišnji *Hrckov maskenbal*, manifestacija koja već dvanaest godina unatrag okuplja lijep broj onih najmlađih. Jučer je bio *debo' četvrtak* koji se obilježava javno ali i privatno u obiteljima. A od večeras pa do Čiste srijede (Pepelnice) svjedočit ćemo kulminaciji poklada u vidu zabavnih okupljanja u Subotici, Somboru, Golubincima, Beregu, Baču, Plavni... Jer malo je još vremena ostalo do početka Korizme – 18. veljače.

Pitanje koje se prirodno nameće, a vezano je za pokladne običaje, kao i za druge oblike nematerijalne kulturne baštine, moglo bi glasiti ovako: u koliko su mjeri ovi običaji danas živi, koliko korespondiraju sa svojim iskonskim značenjem i simbolikom te što je od njih – vodeći se onom Heraklitovskom kako je jedino promjena stalna – ostalo u sudaru s novim društvenim ustrojima i stilovima življenja?

U tom smislu, pogledajmo samo svjetski poznate karnevale u Riu ili Veneciji, ili Riječki karneval u Hrvatskoj, koji su danas velike turističke atrakcije s ogromnim komercijalnim potencijalom. Pretpostavljam da, s druge strane, ima još onih kutova u kojima se mjesni pokladni običaji brižno čuvaju od najezde turista.

I osobni doživljaj poklada je različit: za vjernike one su priprema za korizmu, a za neke samo večer tulumarenja bez dubljeg smisla.

Kad već pričamo o ovoj temi, zanimljiv je podatak kako su *buše*, drevni pokladni običaj Hrvata u Mohaču (Mađarskoj) prije nekoliko godina uvrštene na UNESCO-ov popis nematerijalne kulturne baštine. Govoreći o ovom segmentu baštine, možda se i neki naš slični običaj – poput *mačkara*, *tuta* ili prela – jednoga dana nađe u nekom takvom prestižnom društvu. Ali to je već neka druga priča.

Sve u svemu, iskoristite još ovih nekoliko dana *dozvoljenog* ludovanja i zabavite se, naravno u granicama ljudskog dostojanstva i dobrog ukusa. Ukoliko ste sudionici suvremenosti na ovim prostorima, a jeste, zaslužili ste to! Oko toga, nažalost, nema dileme.

D. B. P.

HRVATSKA GLAZBENA UDRUGA FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA SUBOTICA

Raspisuje

NATJEČAJ

*Za skladbe koje će se izvesti na
XV. FESTIVALU BUNJEVAČKI PISAMA*

Festival će se održati

posljednje nedjelje u rujnu, 27. 9. 2015. godine u Subotici

Temeljna svrha ovoga festivala je promocija i popularizacija nove bunjevačke pisme i poticaj svima, a osobito mladima kako bi sami pridonijeli očuvanju i unapređenju kulturne baštine svoga roda i naroda.

PROPOZICIJE NATJEČAJA:

Tekst i glazba trebaju predstavljati život i običaje bačkih Bunjevaca;

Tekst pjesme mora biti pisan ikavicom ili ijekavicom;

Pjesma može imati 3 ili 4 strofe;

Dužina pjesme je od 3 do 5 minuta;

Note (melodija, akordi) i tekst treba dostaviti u 2 primjerka;

Uz tekst i melodiju obavezno dostaviti i demo snimku;

Radovi prethodno ne smiju biti izvođeni (premijerno izvođenje);

Jedan autor može dostaviti najviše 3 skladbe;

Primljeni radovi se ne vraćaju;

Radovi se šalju pod šifrom, a rješenje šifre (ime, prezime i adresa autora i kontakt telefon) mora biti u posebnoj, zatvorenoj kuverti;

Nakon odabira najboljih radova, stručna komisija će autore izvijestiti o rezultatima; Festival se organizira isključivo na volonterskim principima, te se radovi neće honorirati;

Autor skladbe koja je odabrana za izvedbu na festivalu samim njezinim slanjem daje svoj neopozivi pristanak da se skladba studijski snimi i izda na nosaču zvuka i video zapisa radi popularizacije festivala.

Natječaj je otvoren **do 31. 5. 2015.**

Skladbe slati na adresu:

**Vojislav Temunović, Skerlićeva 17, Subotica,
s naznakom: ZA XV. FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA;
HGU FBP, Lajoša Joa 4a, Subotica;
hgu.fbp@gmail.com**

Šokački bal u Baču

BAČ – Tradicionalni, deseti po redu, *Šokački bal* održat će se večeras (petak, 13. veljače), s početkom u 19 sati, u dvorani Dobrovoljnog vatrogasnog društva u Bač. Za dobru zabavu pobrinut će se Ansambl *Hajo* iz Subotice. Cijena ulaznice je 1.000 dinara, a uključuje i večeru (bez pića). Sve informacije mogu se dobiti na telefon 064-22-96-303, a ulaznice se mogu kupiti u uredu Rimokatoličke župe svetog Pavla u Baču, koja je i organizator manifestacije.

Književno prelo Hrvatske čitaonice

SUBOTICA – Književno prelo Hrvatske čitaonice bit će održano večeras (petak, 13. veljače) u HKC *Bunjevačko kolo*, s početkom u 19 sati. Osim prikaza rada *Hrvatske čitaonice* u prethodnoj godini, bit će predstavljene dvije najnovije knjige za djecu tiskane prošle godine: *Sve i svašta da poleti dječja mašta* **Nedeljke Šarčević**, nakladi *Hrvatske čitaonice* i *Izgubljeno srce* **Katarine Čeliković**, u nakladi NIU *Hrvatska riječ*.

Gosti Književnoga prela su članovi Dramskog odjela za djecu HKC *Bunjevačko kolo* s premijernom predstavom *Neispavana lje-potica*, prema priči **Sanje Lovrenčić** u dramatisaciji i režiji **Nevene Mlinko**.

Predstavljanje knjige U stočnom vagonu Nevena Ušumovića

SUBOTICA – Predstavljanje knjige kratkih priča **Nevena Ušumovića** *U stočnom vagonu* (Književna radionica Rašić, Beograd, 2014.) održat će se sutra (subota, 14. veljače) u Zavičajnoj galeriji *dr. Vinko Perčić* u Subotici, s početkom u 18 sati. U programu sudjeluju: književnik **Neven Ušumović** (Subotica, Umag, Kopar), književni kritičar **Vladimir Arsenić** (Zrenjanin), prof. književnosti **Nevena Mlinko** i publicist **Tomislav Žigmanov** (Subotica). Organizator je Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Veliko bunjevačko-šokačko prelo u Somboru

SOMBOR – HKUD *Vladimir Nazor* iz Sombora priređuje u subotu, 14. veljače, 81. *Veliko bunjevačko-šokačko prelo*. U programu će sudjelovati ŽPS *Šokice Šokačke grane* iz Osijeka i TS *Ravnica* iz Subotice, a predstaviti će se i domaćin – mlađa i starija folklorna skupina te pjevački zbor *Nazora*. Prelo će biti održano u Velikoj dvorani Hrvatskog doma, a početak je u 19.30 sati.

Z. V.

Mačkare u Golubincima

GOLUBINCI – Tradicionalna manifestacija *Mačkare 2015.* u Golubincima održat će se od 14. do 16. veljače. Prvog dana u dvorani

OŠ 23. oktobar u 19 sati počinje maskenbal, drugoga dana od 14 sati ulicama Golubinaca proći će karneval, a trećega, posljednjeg dana *Mačkara* običaji će se prikazati po kućama, a poslije će se održati Pokladno jahanje.

Šokačko prelo u Beregu

BEREG – HKPD *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Berega organizira u subotu, 14. veljače, *Šokačko prelo*. Kao gosti nastupit će KUD *Dukat Vladislavci* i KUD *Sarvaš* iz Republike Hrvatske. Prelo, 18. po redu, bit će održano u Velikoj dvorani Doma kulture u Beregu, a početak je u 19 sati.

Z. V.

Prelo sićanja u Subotici

SUBOTICA – HKC *Bunjevačko kolo* i Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović* pozivaju na 5. *Prelo sićanja*, koje će se održati u nedjelju, 15. veljače. Okupljanje je ispred Franjevačke crkve u 17 sati, gdje će se služiti sveta misa u 17.30 sati. Jedini uvjet nazočnosti jest odijevanje svečane bunjevačke nošnje (zimске).

Tute u Plavni

PLAVNA – U organizaciji HKUPD *Matoš* u Plavni će se od 15. do 17. veljače održati pokladni običaj – *Tute*. Manifestacija započinje u nedjelju, 15. veljače, svetom misom u 9.30 u župnoj crkvi sv. Jakova. Svetoj misi će nazočiti *lipe tute* obučene u narodno ruho, koje će nakon mise prošetati središtem sela. U ponedjeljak, 16. veljače, u 12 sati dječja povorka kostimiranih *tuta* – *male tute* prošetat će ulicama Plavne. Za djecu će se toga dana navečer organizirati maskenbal i druženje. U utorak, 17. veljače, u 12 sati krenut će uz pjesmu i svirku iz središta sela skupina *gadnih tuta*, koja će obići ulice mjesta. Navečer će u Vatrogasnom domu biti priređena večera, druženje i zabava, koja će trajati do 24 sata, kada, pokapanjem beše(ša), završava pokladno vrijeme, a započinje korizma.

Z. P.

Novi termin projekcije filma Svatovski narodni običaji

SUBOTICA – Zbog Dana žalosti, projekcija dokumentarnog filma *Svatovski narodni običaji Hrvata Bunjevaca u subotičkom kraju*, najavljena za 12. veljače, pomjerena je za ponedjeljak, 16. veljače. Projekcija će biti održana u HKC *Bunjevačko kolo*, s početkom u 19 sati. Autor filma je **Rajko Ljubić**.

Most na kraju svijeta u Stockholmu

ZAGREB – Novi film redatelja **Branka Ištvančića** *Most na kraju svijeta* bit će prikazan na Festivalu novog balkanskog filma BaNeFF, koji se održava od 12. do 16. veljače u Stockholmu. Festival je posvećen novijoj filmskoj produkciji zemalja s teritorija Balkana, a ove godine donosi 12 dugometražnih filmova iz Hrvatske, Srbije, Slovenije, Makedonije i Crne Gore.

Natječaj za sufinanciranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja iz oblasti javnog informiranja u 2015. godini

Pokrajinsko tajništvo za kulturu i javno informiranje raspisalo je Natječaj za sufinanciranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja iz oblasti javnog informiranja u 2015. godini. Ukupan iznos sredstava koji se raspoređuje iznosi 53.650.000 dinara. Od toga je za privatna poduzeća predviđeno 47.000.000 dinara, a za nevladine organizacije 6.650.000 dinara.

Sredstva se odobravaju za realizaciju projekata uvođenja, poboljšanja ili proširenja programskih sadržaja u novinama ili elektroničkim medijima, koji se distribuiraju ili emitiraju u AP Vojvodini, a od posebnog su značaja za javno informiranje građana AP Vojvodine, uključujući i internet stranice upisane u registar medija, kao i za realizaciju projekata uvođenja, poboljšanja ili proširenja programskih sadržaja televizija iz područja kulture i umjetnosti.

Natječaj je otvoren do 9. ožujka 2015. godine. Integralni tekst natječaja i natječajna prijava dostupni su na internetskoj stranici Tajništva www.kultura.gov.rs.

Natječaj za sufinanciranje projekata iz oblasti javnog informiranja osjetljivih skupina u 2015. godini

Pokrajinsko tajništvo za kulturu i javno informiranje raspisalo je Natječaj za sufinanciranje projekata iz oblasti javnog informiranja osjetljivih skupina u 2015. godini. Sredstva se odobravaju nevladinim i drugim neprofitnim organizacijama za realizaciju projekata uvođenja, poboljšanja ili proširenja programskih sadržaja u novinama ili elektroničkim medijima, koji se distribuiraju ili emitiraju u AP Vojvodini, a od posebnog su značaja za javno informiranje osjetljivih skupina, uključujući i internetske stranice upisane u registar medija, koji objavljuju informacije na znakovnom jeziku ili Brajevom pismu ili na drugi način, koji omogućava da se nesmetano ostvaruje pravo u javnom informiranju.

Ukupan iznos sredstava koji se raspoređuje iznosi 9.100.000 dinara.

Natječaj je otvoren do 9. ožujka 2015. godine. Integralni tekst natječaja i natječajna prijava dostupni su na internetskoj stranici Tajništva www.kultura.gov.rs.

Natječaj za unapređenje profesionalnih standarda u 2015. godini

Pokrajinsko tajništvo za kulturu i javno informiranje raspisalo je Natječaj za unapređenje profesionalnih standarda u 2015. godini. Ukupan iznos sredstava koji se raspoređuje iznosi 5.250.000 dinara. Sredstva se dodjeljuju za sufinanciranje organiziranja stručnih skupova ili sudjelovanja na stručnim skupovima, koji se bave edukacijom zaposlenih u medijima, za sufinanciranje medijskih festivala i javnih rasprava u svezi medijske regulative.

Nositelji projekta mogu biti pravna lica koji su osnivači medija, profesionalna novinarska udruženja, novinarske škole, stručne agencije u oblasti novinarstva i nevladine organizacije koje se pretežito bave medijskom problematikom.

Natječaj je otvoren do 9. ožujka 2015. godine. Integralni tekst natječaja i natječajna prijava dostupni su na internetskoj stranici Tajništva www.kultura.gov.rs.

Natječaj za poticanje javnog informiranja na srpskom jeziku u zemljama u okruženju

Pokrajinsko tajništvo za kulturu i javno informiranje raspisuje Natječaj za poticanje javnog informiranja na srpskom jeziku u zemljama u okruženju. Ukupan iznos sredstava koji se raspoređuje iznosi 4.300.000 dinara. Sredstva se odobravaju za realizaciju projekata informiranja na materinskom jeziku pripadnika srpskog naroda koji žive u Republici Hrvatskoj, Mađarskoj i Rumunjskoj. Ciljevi natječaja su uvođenje, poboljšanje ili proširenje programskih sadržaja u medijima, radi potpore ostvarivanja prava srpskog naroda u zemljama u okruženju na informiranje na vlastitom jeziku, razvoja obrazovanja i njegovanja vlastite kulture i identiteta, razvoja jezične kulture.

Natječaj je otvoren do 9. ožujka 2015. godine. Integralni tekst natječaja i natječajna prijava dostupni su na internetskoj stranici Tajništva www.kultura.gov.rs.

Natječaj za književnu nagradu *Anto Gardaš*

Društvo hrvatskih književnika i DHK – Ogranak slavonsko-baranjsko-srijemski raspisali su Natječaj za godišnju književnu nagradu *Anto Gardaš*. Natjecati se mogu nakladnici i autori prvih izdanja romana ili zbirki pripovjedaka za djecu i mladež, objavljenih u 2014. godini na hrvatskom književnom jeziku. Natječaj je otvoren do 15. ožujka 2015. godine. Opširnije o natječaju na stranicama Društva: www.dhk.hr.

ETNOLOGINJA BOJANA POLJAKOVIĆ O POKLADNIM OBIČAJIMA

Dani u kojima je »sve dozvoljeno«

U etnološkoj literaturi može se čitati o pokladama i raznim oblicima pokladnih povorki u svijetu, a za taj je period karakteristično priređivanje zabava, veselica, a najviše od svega s pokladama povezujemo prerusavanje

Pokladno vrijeme ulazi u svoju završnicu, jer već sljedeće srijede, 18. veljače počinje korizma, vrijeme poniznosti, posta i molitve. Upravo radi toga naredni dani koji su pred nama nazivaju se još i »ludi dani«, kada je sve dopušteno, kada se proslavlja i obilježavaju brojni pokladni običaji. Ovim povodom razgovarali smo s etnologinjom **Bojanom Poljaković**. Rođena Subotičanka, Poljaković je završila etnologiju i portugalski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, a trenutačno je na stručnom usavršavanju u Posudionici i radionici narodnih nošnji u Zagrebu.

Što su poklade, koliko one traju i što označavaju?

Poklade su razdoblje koje, ovisno od kraja do kraja, traju od blagdana Sveta tri Kralja do Pepelnice (Čiste srijede) ili se pod pokladama smatraju posljednja tri dana pred Čistu srijedu i početak korizmenog razdoblja. Činjenica je da su poklade uvijek u zimskom periodu kada se realno manje ili gotovo ništa ne radi vani, na zemlji, te se više vremena može posvetiti zabavama i druženju. U etnološkoj literaturi može se čitati o pokladama i raznim oblicima pokladnih povorki u svijetu, a za taj je period karakteristično priređivanje zabava, veselica, a najviše od svega s pokladama povezujemo prerusavanje. Svakako je svjetski poznat karneval u Rio de Janeiru,

ali i razne, nama bliže, karnevalske povorke u Rijeci ili primjerice Samoborski fašnik. To je period kada na nekoliko dana ili tjedana, ovisno o trajanju, možete biti netko drugi, odnosno kada je »sve dozvoljeno«. Sve što prati poklade – prerusavanje, mazanje lica, bučenje, smatra se da ima apotropijsko, odnosno zaštitno značenje koje ima za svrhu tjeranja svega zlog i odbijanja njegovog djelovanja od ljudi, stoke, kuća i slično.

Kakvi su oblici zabava prisutni u pokladno vrijeme?

U hrvatskoj kulturi poklade su prilično spominjana riječ s obzirom na to da se kroz cijeli period, a najviše za posljednja tri dana poklada održavaju povorke, maškare, kostimirane zabave i slično. Osim tradicijskih ophoda maškara kao što su kastavski *zvončari* ili baranjske *buše*, karakteristične su i maskirane povorke koje su prerasle u prave manifestacije na kojima se mogu pronaći različite *moderne* maske.

Kada govorimo o Hrvatima u Vojvodini, moram napomenuti da se za poklade kod bunjevačkih Hrvata najviše veže pojam *prelo* koje podrazumijeva prije svega okupljanje, a nerijetko i veselje sa svirkom. Oblici prela su bila kola, skupštine, divani na kojima su se mladi družili a bili su gotovo rijetka prilika da se momci i djevojke upoznaju. Kažem bila, jer je danas taj vid okupljanja iščezao, a sve je sažeto u manifestaciju *Veliko prelo* koja s

prekidima traje od kraja 19. stoljeća. Danas je tu i *Prelo sićanja*. Kolega **Matija Dronjić** je istraživao običaj prela kod Bunjevaca, te se nadam da će se njegov rad uskoro moći čitati.

Zanimljivo je da kad se spomenu poklade, bunjevački i šokački Hrvati u Bačkoj najčešće govore o posljednja tri dana pred Pepelnicu. To je razdoblje koje je obilovalo plesovima i zabavama, veseljem općenito, kad se se 1950-ih godina prošlog stoljeća održavali balovi, a na pokladni utorak se, kako pamte bunjevački Hrvati iz Sombora *saranjivao begeš*. Osim što je i bio upriličen igrokaz gdje bi se čak pojavio i svećenik, odnosno jedan od sudionika preobučen u svećenika, *saranjivanje begeša* je prije svega značio kraj glazbi i zabavama sve do Uskrsa. Kod bunjevačkih Hrvata je specifičan običaj *debò četvrtak*, kojeg recimo ne poznaju šokački Hrvati, odnosno četvrtak prije Čiste srijede kada se trebalo devet puta jesti »da bi bio debò«. Taj dan su se pekli fanci ili kolačići, a sve kao uvod u korizmeni post. Slično je u selima u Srijemu gdje se pripremaju slastice od dizanog tijesta (krafne i štrudle). Meni je posebno interesantan jedan običaj kod bunjevačkih Hrvata: naime, neoženjeni *matori* momci su na pokladni utorak vukli panj (iz šale) po selu i ostavljali ga neudanoj djevojci ispred kuće ili bi je natjerali da ga poljubi ako bi je sreli na cesti. Očito je riječ o izrugivanju, ali i o šali na svoj račun.

Pokladna veselja i prerusavanja imaju određene nazive. Koji su specifični za Vojvodinu?

Budući da je Vojvodina etnički vrlo šarolika sredina, teško je govoriti o jedinstvenom izgledu pokladne povorke. Zapravo, činjenica je da su pokladna veselja i prerusavanje vrlo zastupljeni kod svih naroda, no sami nazivi se razlikuju: kod šokačkih Hrvata su to *buše*, kod bunjevačkih Hrvata *vašange* (iako se vašange povezuju i s Badnjim danom, a dolaze i kad je svinjokolj), u Srijemu su *mačkare*, a zabilježeni nazivi u Vojvodini su i *fašange*, *larfe*, *kurjače* i sl. Zajedničko im je prerusavanje, najčešće navlačeći na sebe opaklije i kožuhe (naopako!) te mazanje lica do neprepoznatljivosti. Recimo, u Golubincima u Srijemu muškarci su se preoblacili u žene i vrlo napadno isticali grudi i trbuh, što nije vezano isključivo za to selo, niti za taj kraj.

U sredini kao što je Vojvodina, najviše opstaju običaji koji jačaju identitet neke zajednice, međutim zanimljivo je promatrati kako postaju primamljivi običaji koji dolaze izvana. Konkretno mislim na *Noć vještica*. Iz mog iskustva gledano, mnogima prerusavanje za poklade predstavlja nešto zaostalo i »bez veze« dok vrlo rado navlače na sebe maske krajem listopada.

Ž. Vukov

KPZH ŠOKADIJA OPREMA ŠOKAČKI DOM U SONTI

Sprega kulture i turizma

Već sada je Šokadija aktivna u više projekata iz oblasti turizma

Nakon više najava i odgo-
da, sada je već izvjesno
da će prva faza Šokačkog
doma u Sonti biti dovršena
i objekt službeno otvoren ove
godine, najvjerojatnije u kolovo-
zu, na dan sv. Lovre, zaštitnika
sela. Po riječima predsjednika
Kulturno prosvjetne zajedni-
ce Hrvata Šokadija Zvonka
Tadijana, krajnje je vrijeme da se
započeto privede završetku, kako
bi se Šokadija što prije aktivno
uključila u projekte vezane za
turizam.

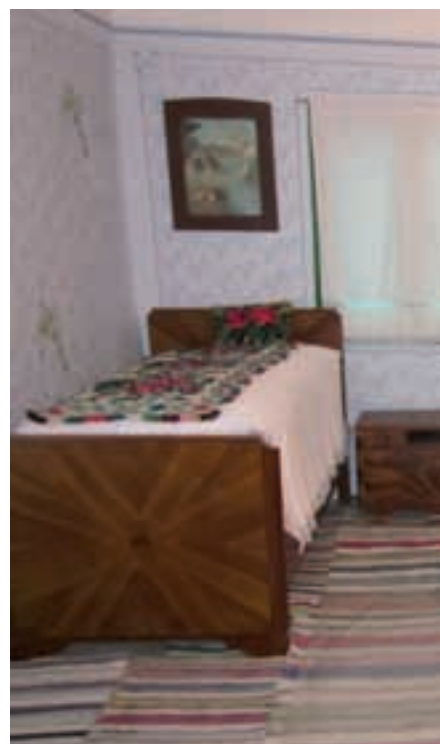
OD STARE KUĆE DO ŠOKAČKOG DOMA

Pored svih ostalih segmenata
rada, odmah po osnivanju udru-
ge javila se ideja o stvaranju pro-
stora u kojemu bi se čuvao dio
baštine šokačkih Hrvata iz Sonte.
Šokadija se od 2003. godine
natjecala za sredstva projektom

pod nazivom *Izgradnja i opre-
manje Šokačkog doma* u Sonti.
Zahvaljujući financijskoj potpo-
ri Ministarstva vanjskih poslova
Republike Hrvatske, kupljena je
stara kuća u Sonti. »Nemamo
pouzdanu podatke o godini
gradnje, no, kažu da je izgrađena
prije jednog stoljeća... Po sjećanju
nekih od susjeda, tek poslije II.
svjetskog rata, umjesto trščanog
postavljen je krov od biber cri-
jepa. Bila je u jako lošem stanju,
no, za bolju sredstava nije bilo.
Zidovi su bili puni vlage, neki su
bili toliko derutni da je posto-
jala realna opasnost od rušenja.
Kuću smo sanirali onoliko koliko
nam je dopuštao priljev sred-
stava. Istodobno s građevinskim
aktivnostima prikupljali smo po
selu sve za što smo mislili da će
jednoga dana u kući ili u dvorištu
biti postavljeno u vidu ekspoz-
nata«, kaže predsjednik Tadijan.
Planirani radovi na opremanju

etno kuće izvođeni su onako
kako je dopuštao priljev namjen-
skih sredstava, a puno posla
urađeno je dragovoljnim radom
članova i simpatizera Šokadije.
Profesionalna stručna ekipa
angažirana je jedino za izradu
fasadnog i zadnjeg, potpornog
zida kuće. Prošle godine se pri-
maklo otvaranju prve faze, koja
će obuhvatiti dvije etno prostori-
je, knjižničko-čitaonički prostor,
pridnji dvor, a najproblematič-
nije za Šokadiju bilo je dovršenje
priručne kuhinje, bez kojih se
ne bi moglo realizirati planirano.
Problemi su bili u nedostatku
materijalnih sredstava. U više
navrata, u slavljeničkim ozračji-
ma, ili u prijeizbornim mjeseci-
ma, mnogi su obilazili djelomice
dovršeni Šokački dom, obećavali
potrebnu financijsku potporu, ali
su ta obećanja redovito i zabo-
ravljali. Šokadinci su u etno stilu
opremili pridnju i sridnju sobu

– postavljeni su vrlo stari ekspoz-
nati. U isto vrijeme preinakama
naknadno dograđenih prostorija
u zadnjem dijelu kuće izgrađena
je višenamjenska mala dvorana i
sanitarni čvor. U ovoj prostoriji
– knjižničko-čitaoničkom pro-
storu, već su održavani seminari,
književne večeri, sastanci, probe

Sridnja soba

i druge aktivnosti nekih od sek-
cija, a u njoj je stalno postav-
ljen i jedan broj slika nastalih
na Šokadijinim kolonijama.
Rekonstruiranom ogradom raz-
dvojeni su pridnji i stražnji dvor,
a ozidan je i starinski bedem s
bočne ulične strane.

ZAVRŠETAK PRVE FAZE OVE GODINE

Na nedavno održanoj godiš-
njoj skupštini Šokadije, u najavi
plana aktivnosti za ovu godinu,
završetak prve faze Šokačkog

13. veljače 2015.

doma za čelništvo je prioritet. Već održane aktivnosti u još nedovršenom objektu pokazale su mogućnosti njegove višestruke namjene i potrebu da se što prije pusti u redoviti rad. Osim posjeta turističkih poslenika iz više europskih zemalja, u prostoru *Doma* eksperimentalno je održan terenski sat zemljopisa za učenike OŠ *Ivan Goran Kovačić*, organiziran je dvodnevni seminar kazališnih djelatnika, održana je likovna kolonija i veći broj sastanaka, kako članova *Šokadije*, tako i predstavnika udruga podunavskih Hrvata. »Započete radove ove godine moramo privesti kraju. Tijekom naredne građevinske sezone trebali bi dozidati

Turisti su počeli dolaziti

Pridnja soba

još jednu višenamjensku prostoriju i dovršiti započete poslove na vanjskom i unutarnjem uređenju, kako bi prvu fazu definitivno doveli u uporabno stanje. Na taj način bismo stvorili uvjete za predstavljanje Sonte sa svim etnološkim, kulturološkim i arhitektonskim odlikama. Ne smijemo zanemariti ni ulogu *Šokačkog doma* u prekograničnoj suradnji, niti u suradnji s domaćim institucijama, poput Departmana za geografiju novosadskog PMF-a«, kaže Tadijan.

MJESTO NA TURISTIČKOJ MAPI

Kroz sve ove godine Šokadinci su bili uporni, usporedno s građevinskim aktivnostima, čelništvo je radilo i na promicanju svega što će vezano uz ovaj objekt biti aktualno u budućnosti. Tako su još u travnju 2013. godine ugostili turističke poslenike iz Italije, Slovenije, Mađarske, Bugarske, Grčke i Srbije. Ovim posjetom *Šokadija* se aktivno uključila u veliki međunarodni projekt *Sinergija kulture i turiz-*

ma: uporaba kulturnih potencijala u manje razvijenim ruralnim područjima. Nositelj ovoga projekta u Srbiji i organizator svih aktivnosti je Departman za geografiju, turizam i hotelijerstvo PMF-a u Novom Sadu, u suradnji s Gospodarskom komorom Vojvodine. Voditelj projekta prof. dr. **Vladimir Stojanović**, korijenima vezan za Sontu, bio je zadovoljan viđenim. Po njegovim riječima ovaj projekt *Šokadije* najplastičniji je primjer uključivanja jedne lokalne institucije kulture u vode ruralnoga turizma. »Moramo se uključiti u što više projekata u oblasti turizma. Prije svega, moramo se povezati s općinskom Turističkom

organizacijom. Već smo članovi Klastera turizma općine Apatin, pa nas očekuje sustavni rad na promociji naše etno kuće. Moći ćemo ponuditi sadržaje poput jednodnevnog posjeta za turističke grupe, koji bi obuhvatio razgledanja etno kuće, ručak koji bi se bazirao na našim starinskim jelima, dogovorene prikaze naših običaja, pjesama i plesova, a po željama i obilazak istaknutih lokaliteta u našem mjestu. Žene iz naše etno sekcije već izrađuju odgovarajuće suvenire, zasnovane na ručnim radovima naših prabaka, a koje će biti osnova ponude naše buduće suvenirnice«, kaže predsjednik Tadijan.

Ivan Andrašić

Predsjednik KPZH *Šokadija* Zvonko Tadijan zadovoljan je urađenim i s određenim idejama gleda u budućnost. »Sve novce, oko 12.000 eura, namijenjene gradnji *Šokačkog doma* dobili smo na temelju projekata. Najveći dio dalo je Ministarstvo vanjskih poslova Republike Hrvatske, odnosno sada ingerentni Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, jedan dio dobili smo po pokrajinskim natječajima, jedan dio dala nam je općina Apatin i MZ Sonta. Veliki dio poslova urađen je dragovoljnim radom naših članova i simpatizera. Naš član je i majstor *Marinko Đanić*, za kojega nema tajni glede starinskih molaraja, pa nam je, samo uz našu kupovinu potrebnih materijala, u starinskom stilu oličio sobe predviđene za etno muzej, a gank je oslikao uz pomoć šablona koje je vlastoručno izradio. Raspoložemo i s određenim namjenskim financijskim sredstvima pa mislim da ćemo uspjeti uraditi rekonstrukciju bunara i dozidati još jednu prostoriju, u koju će nam biti smještena priručna kuhinja. Idealno bi bilo kad bismo otvorenje mogli upriličiti u kolovozu, na dan svetog Lovre, zaštitnika našega sela.«

Grličanje u Lemešu

Blagoslov grla u Lemešu upriličen je i ove godine na blagdan Svetoga Blaža, 3. veljače, na koncu euharistijskog slavlja. Iza priče i pohrane Presvetog u tabernakulum vlč. **Antal Egedi** pojedinačno je po zagovoru sv. Blaža, biskupa i mučenika uz upaljeni par upletenih svijeća blagoslovio grla pedesetak okupljenih vjernika.

Ovom prigodom blagoslivlja se i glas, naš najmoćniji vid komunikacije među sobom, ali tako da bude i u službi Svevišnjega, da njega sve više hvali i časti. Blagoslov se temelji na prastaraj predaji po kojoj je sveti Blaž svojim blagoslovom spasio dječaka kome je u grlu zapela riblja kost. Kod blagoslova kakav je ovaj, Crkva moli Božju pomoć u raznim potrebama, a po zaslugama Isusa Krista i zagovoru svetaca. Tijekom svete mise blagoslovljene su jabuke kako bi se oboljeli od grlobolje darivali njima. Uz jabuke blagoslovljen je i med i peciva. Tijekom završnog obreda uz upaljeni par svijeća, vlč. Egedi je prisutne preporučio u zaštitu svetoga Blaža. Blagoslov grla u Lemešu ima dugu tradiciju i svake godine se redovito održava. Sveti Blaž ubijen je odrubljivanjem glave oko 317. godine.

Ž. Z.

U susret korizmi

Pepelnica ili Čista srijeda je kršćanski spomendan kojim započinje korizma, koja traje 40 dana ne računajući nedjelje, a završava se na Veliki četvrtak, kada počinje Vazmeno trodnevlje. To je vrijeme pokore, razmišljanja, molitve, odricanja, nemrsa i posta. Na blagdan Pepelnice, svećenik posipa kršćane pepelom uz riječi: »Spomeni se čovječe da si prah i da ćeš se u prah pretvoriti« ili »Obratite se i vjerujte evanđelju!« Pepeo kojim svećenik posipa vjernike se dobiva od blagoslovljenih grančica *cicamace*, palminih grana ili maslinovih grančica

korištenih na Cvjetnicu prethodne godine. Pepeo koji je simbol pokore ujedno je i poziv kršćanima da razviju duh poniznosti i žrtve. Post na Pepelnicu i Veliki petak, odnosi se na katolike od navršene 18. do započete 60. godine života, a nemrs za starije od 14 godina. Post znači uzeti samo jedan puni obrok u danu, a nemrs znači redovito jesti (uobičajena tri obroka dnevno), ali da to ne bude meso. Post i nemrs su dvije odvojene stvari, no u dva dana strogog posta, koje Crkva propisuje (Čista srijeda i Veliki petak) nije samo post, nego, zajedno, i post i nemrs. Dakle vjernik toga dana jede samo jedan puni obrok, jer je post i ne jede meso, jer je nemrs. Tijekom cijele godine petkom je nemrs, no on je osobito prisutan u korizmi. Ako se netko nađe u situaciji da mora jesti meso (npr. na putu, u bolnici, u menzi i sl.) može jesti meso, a mjesto toga se u petak treba odreći nečega drugoga (pušenja, pića, zabave...) ili učiniti neko dobro djelo (obilnija molitva, čitanje Svetoga pisma, darivanje potrebnih...). Petak je dan Kristove muke i smrti na križu, te u spomen toga se petkom odričemo mesa.

U korizmi, kršćani pristupaju sakramentu ispovijedi, da pomireni s Bogom i ljudima radošnije mogu slaviti Uskrs. Kroz ovo vrijeme boja liturgijske odjeće je ljubičasta, a svaka nedjelja, kojih ima 6, imaju svoje ime: Čista, Pačista, Bezimena, Sredoposna, Gluha, a šesta je Nedjelja muke Gospodnje – Cvjetnica.

Tijekom korizme počinje i pobožnost Križnoga puta, kada se prisjećamo Kristove muke. Svaka župna zajednica ima drugačiji raspored ove pobožnosti te se raspitajte i u svojim župama i uključite.

Ž. V.

RADIO MARIJA

NOVI SAD	90,0 MHz
SUBOTICA	90,7 MHz
SOMBOR	95,7 MHz
PLANDIŠTE	88,4 MHz
NIŠ	102,7 MHz
LESKOVAC	107,4 MHz

VIJESTI

Zaručnički tečaj

Zaručnički tečaj, kao priprava za sve one koji se namjeravaju vjenčati ove godine započinje 9. ožujka u 19.30 u Harambašićevoj 7 u Subotici. Pozivaju se i mladi koji su stariji od 17. godina.

Otvoren natječaj za Hosanafest

Prijem novih skladbi, za deseti *Hosanafest*, koji će biti održan 20. rujna ove godine, otvoren je do 1. travnja. Slogan ovogodišnjeg *Hosanafesta* je *Snagom Ljubavi!* Sve skladbe trebaju imati kršćanski karakter te ne smiju biti već objavljene niti javno izvedene. Trajanje skladbe ne smije prijeći 4 minute, a autori trebaju biti uredno potpisani. Autor i glavni izvođač ne smiju biti mlađi od 16 godina te u sastavu ne smije biti više od 15 osoba.

Prijava na natječaj dostavlja se na CD-u ili putem elektroničke pošte, a obavezno mora sadržavati: oglednu demo snimku pjesme, tekst pjesme, kraći životopis izvođača i potvrdu svećenika.

Radovi se mogu slati ili dostaviti na adresu:

HosanaFest 2015.

Georgi Dimitrova 1.

25000 Sombor, Srbija

tel. +381(0)64/4616-394

ili na e-mail: hosanafest@yahoo.com

Više o ovome pogledajte na www.hosanafest.suboticka-biskupija.info

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Mеду mnogobrojnim Isusovim ozdravljenjima, o kojima nam svjedoče evanđelja, posebno mjesto zauzimaju ozdravljenja oboljelih od gube. Ta ozdravljenja nisu značila samo uklanjanje tjelesne bolesti, nego su imala mnogo šire značenje, ako se uzme u obzir starozavjetni stav prema ovoj bolesti.

OZDRAVLJENJE GUBAVCA

U starini guba je smatrana nečistoćom, tj. Božjom kaznom za grijeh. Stoga oboljeli osim što je trpio muke prouzrokovane ovom strašnom bolešću, bio je izopćen iz zajednice kojoj je pripadao. Svatko tko bi bio zahvaćen gubom morao je napustiti svoje mjesto i živjeti u špiljama izvan naselja. Naseljenim mjestima nisu se smjeli ni približiti. Morali su se odijevati na način koji već izdaleka odaje stanje u kojem se nalaze, kao znak da im nitko ne bi prilazio. Ova bolest je za čovjeka bila dvostruka nesreća, jer je pored gubitka zdravlja automatski značila i izopćavanje iz društva. Onda kada su mu bližnji najviše bili potrebni, čovjek je ostajao sam i odbačen.

Međutim, kao što je bolest predstavljala Božju kaznu za grijeh, tako je ozdravljenje bilo znak Božjeg milosrđa, znak Božjeg dolaska u čovjekov život. Bog nečistog čovjeka svojim milosrdom čisti. Tako Isus Ivanovim učenicima poručuje: »Pođite i javite Ivanu što ste čuli i vidjeli: slijepi progledaju, hromi hode,

Prihvaćeni u zajednici

gubavi se čiste...« (Mt 11, 5). Stoga Isusovo ozdravljenje gubavca ima mesijansko značenje. Ono je znak Mesijinog dolaska među ljude. Marko u svom evanđelju govori o gubavcu koji pristupa Isusu i time krši židovski zakon (usp. Mk 1, 40-45). Krši ga jer se približava ljudima, što mu je strog bilo zabranjeno. Međutim, njegova vjera u Isusa bila je veća od odanosti zakonu. Tim činom on priznaje Isusa Bogom, jer se vjerovalo da samo Bog može izliječiti gubavca, a to je pokazao i time što je pred Isusom kleknuo. On od Isusa traži očišćenje: »Ako hoćeš možeš me očititi!« (Mk 1, 40). Tako izražava svu težinu svoje situacije. On ne traži ozdravljenje nego očišćenje, za njega je veći teret to što je proglašen nečistim te iz zajednice isključen i odbačen, nego što je bolestan. Zato moli za očišćenje, tj. da ponovno bude dio društva. Isus, kao i uvijek, na molitvu izrečenu s vjerom odgovara uslišanjem. Ozdravlja gubavca i objavljuje Boga koji je blizak svima, pa i onima koje ovaj svijet odbacuje pod izgovorom grešnosti i nedostojnosti. Ozdravljenjem Isus gubavcu daruje novi život, pokazuje da je Božje kraljevstvo nastupilo. Ali, to kraljevstvo ne počiva na ozdravljenju tijela, nego na uspostavi zajedništva. Jer Božje kraljevstvo nije kraljevstvo zdravih, nego kraljevstvo onih koji su pred Bogom čisti, i koji su Božjom snagom ujedinjeni.¹

KRALJEVSTVO ZAJEDNIŠTVA

Kraljevstvo koje nam je Isus donio obvezuje nas na izgrad-

nju zajedništva. Crkva kao tijelo kojem je Krist glava mora biti uzor zajedništva, osobito na župnoj razini gdje trudom i zalaganjem može i treba funkcionirati poput obitelji. Nažalost, danas je mnogo marginalizacije. U našim se zajednicama često događaju odbacivanja i netrpeljivosti. Članovi jedne obitelji, tj. župne zajednice nemaju sluha jedni za druge, nemaju dovoljno ljubavi i sućuti, a ono što bi trebali činiti zajedno na dobrobit svoje župe često postaje izvor sukoba u kojima uvijek netko biva povrijeđen i odbačen. Naše svjedočanstvo tada postaje suprotno od onog što nam je Krist ostavio. Zajedništvo koje nam je donio i navijestio treba čuvati i njegovati odbacujući društvene stereotipe i norme, kao što je Krist učinio dozvolivši gubavcu da mu se približi. Njegovati zajedništvo nekad znači umirati sebi, pretrpjeti i žrtvovati ponos radi većeg dobra.

Naše kršćansko svjedočanstvo je i svjedočanstvo ljubavi i zajedništva unutar zajednice kojoj pripadamo. Pavlova poruka Korinćanima: »Ne budite na sablazan...« (1Kor 10, 32) može se uzeti kao opomena kada je u pitanju očuvanje zajedništva. Crkva danas trpi jer je sve više distanciranih kršćana, mnogo se trudi i ulaže u njihovo približavanje. Ali, glavnu ulogu tu može dati zajednica primjerom ljubavi i zajedništva među svojim članovima, koji su u današnjem hladnom svijetu ljudima potrebni i privlačni. Ozdravljenjem gubavca, koje je značilo njegov povratak zajednici, Isus nas poziva da naše zajednice učinimo mjestima istinskog zajedništva za sve članove, ne praveći nikakve selekcije, a tu svakom treba dati svoj doprinos.

¹ Usp. Ante CRNČEVIĆ, *Ozdravljeni za život*, u: Ante CRNEČIĆ (ur.), *Obasja ih svjetlom*, Zagreb, 2008., 136-138.

MARICA ŠILI, NAJSTARIJA ČLANICA HKD LJUBA

Neka se zna da i ovdje postojimo

Prilikom posjeta mjestu Ljuba, lijepom selu smještenom na visokim padinama Fruške gore u šidskoj općini, upoznala sam jednu vedru, nasmijanu i vrijednu baku, zaslužnu za osnutak Hrvatskog kulturnog društva u tome mjestu. Njezino ime je **Marica Šili**, ima 74 godine i na njen prijedlog i inicijativu, prije nešto više od godinu dana, mladi u tom selu, počeli su prikupljati materijal za izradu nošnji kako bi osnovali svoju udrugu. Sve nošnje koje danas imaju – *zepe*, *marama*, *kecelje*, *oplečke*, *suknje*, sašila im je upravo ova baka, koja danas s ponosom priča o tome i prati ih na svakom njihovom nastupu.

GLAZBA I PLES

Baka Marica je još u mladalčkim danima ispoljavala veliku ljubav prema glazbi i plesu. Kaže da nikada nije plesala u folklornoj skupini, ali je zato na svakoj igranki u selu plesala i pjevala do kasno u noć. Za sebe voli da kaže, a to su joj i ostali rekli, »da je muško sigurno bi cijelo imanje dala na glazbu«. Ova ljubav se održala do današnjih dana. Baka Marica uživa u svakoj vrsti glazbe, a najradosnija je kada članove udruge promatra na nastupima: »Sve su mi glazbe podjednako drage, uživam u svakoj vrsti skladbe. Navečer dok se odmaram, gledam omiljenu emisiju na Osječkoj televiziji i kada bi me netko tko me ne poznaje tada čuo, rekao bi ova baka nije normalna, jer ja pjevam s njima cijelu večer. A volim i folklor i gdje god oni idu na nastupe, putujem i ja s njima. Nekada me

Malo po malo, sašila je baka Marica kompletne nošnje za sve, i za muške i za ženske, članove folklorne skupine

bude i sram, ali što da radim kad uživam u tome i kada ih vidim na bini, srce mi zaigra od sreće«, priča baka Marica. Kako nam govori, zdravlje je za sada dobro služi, a tome je zasigurno doprinio veseli duh i optimizam, koji je kako kaže, održava u životu.

TRUD SE ISPLATIO

Sve je počelo prije nešto više od godinu dana kada je u razgovoru s kćerkom **Marijanom** i njenim prijateljicama, insistirala da osnuju udrugu. I na njen prijedlog počele su Ljubljanke sakupljati po selu stare dijelove

nošnje, *ponjave*, od kojih je ova baka počela šivati nošnje. I malo po malo, sašila je baka Marica kompletne nošnje za sve i za muške i za ženske članove folklorne skupine. Sada izrađuje nošnju za najmlađu folklornu grupu: »Meni to nije teško i to me drži u životu. Imala sam stroj za šivanje još u djetinjstvu kada sam i počela to raditi. Kada šivam, ja se opuštam, pogotovo kada znam da je to za članove udruge pa kada ih gledam na pozornici, preponosna sam na sve njih, naročito na to što su lijepo obučeni«, priča ova baka.

Kaže da je danas ponosna na svoje selo što pored slovačke postoji i hrvatska udruga, koja u selu nikada prije nije postojala, a nisu postojale ni hrvatske nošnje pa ih je ova baka učila šivati po uzoru na šidske, koje su vrijedne. Soćanke izrađivale za hrvatsku udrugu u Šidu: »Drago mi je što je zaživjela udruga u Ljubi i stalno ih savjetujem da ne dozvole da se rasipaju, da se ne svađaju i da se drže zajedno, jer smatram da je jako važno očuvati našu tradiciju i običaje, da se konačno zna i za nas ovdje u Ljubi, da postojimo.« Članovi skupine iz njene obitelji su kćer i unuk kojima je također sašila nošnje i svaku ponaosob ova vrijedna baka kada sašije, s ljubavlju opere, uštirka, izglacha i tako preda, što kako ona kaže, rijetko koja majstorica uradi. Najviše vremena joj treba za izradu *froncli* na maramama. Za svaku joj treba nekada i po dva dana, ali njoj to nije teško jer

Danas je baka Marica Šili ponosna na svoje selo što pored slovačke postoji i hrvatska udruga, koja u selu nikada prije nije postojala, a nisu postojale ni hrvatske nošnje pa ih je ova baka učila šivati po uzoru na šidske.

na kraju kada vidi plodove svog rada, bude presretna: »Sve dok me zdravlje služi, pomagat ću im i raditi sve kako bi ova udruga opstala. Jer nitko nije sretniji od mene, kada ih vidim kako lijepo plešu i pjevaju u prekrasnim nošnjama koje sam im izradila, a da ne pričam o tome koliko sam sretna što za nas ovdje u Ljubi sada znaju da postojimo i da imamo veliku volju i želju očuvati svoju tradiciju i običaje, koji su itekako važni za sve nas kako stare, tako i ove mlade, koji su sada prihvatili sve običaje«, rekla je na kraju razgovora ova baka, kojoj smo poželjeli puno zdravlja, kako bi i ubuduće pomagala svojoj udruzi.

Suzana Darabašić

SVINJOKOLJ I KOBASICIJADA U ŠIDU

Srijemski brand – poveznica susjednih država

Natjecatelji su došli iz Slovenije – Celja i Sevnice, Republike Hrvatske iz Samobora i iz Mađarske

nik SKUS *Jednota Šid Stanislav Đerčan.*

Predstavnici udruge *Zlatne šajbe* iz Samobora, po četvrti puta su u Šidu kod svojih prijatelja. Ova udruga tradicionalno već 28 godina u travnju organizira *Salamijadu*. Ovom manifestacijom Samoborci žele očuvati tradiciju pravljenja salama: »Naša manifestacija je sasvim drugačijeg karaktera nego ovdje. Internacionalnog karaktera je, a već nekoliko godina naši prijatelji iz Šida sudjeluju na toj manifestaciji i kao natjecatelji i kao sudionici u pripremi našeg gastro-turističkog stola koji je dug 80 metara i na njemu se predstave specijaliteti iz mnogih podneblja. Mislim da su naše dvije udruge dobar primjer uspješne suradnje, a imamo prijatelje iz Slovenije, Italije, Austrije, Mađarske i iz Srbije iz Turije«, tvrdi **Dubravko Viduč** predsjednik udruge *Zlatna šajba* iz Samobora. O srijemačkim proizvodima Samoborci kažu da su pikantniji od njihovih, ljući, s dosta crvene paprike, češnjaka, dok su njihovi blaži: »Samoborska salama datira od prije dva stoljeća. Prvi podaci o njoj su još iz 1895. godine. Htjeli smo sačuvati tradiciju proizvodnje te salame i evo danas organiziramo i manifestaciju. Salama je hrvatska robna marka. Ona se danas izvozi u druge europske zemlje«, rekao je Dubravko Viduč.

Tijekom manifestacije u Šidu, predstavnici HKD *Šid* družili su se sa Samoborcima koji su pozvali Šidani da i ove godine budu gosti u Samoboru na njihovoj manifestaciji *Salamijadi*.

S. Darabašić

Osamnaesti Srijemski svinjokolj i kobasicijada, u organizaciji SKUS *Jednota*, održana je u subotu 7. veljače u Šidu. Gosti koji su tog dana bili u Šidu, pristigli iz nekoliko susjednih država, imali su prigodu vidjeti i sudjelovati u nekoliko natjecanja: u brzom obradi mesa, brzom pripremanju kobasica, izboru najbolje srijemske suhe kobasice i brzom jedenju suhe kobasice. Na više štandova posjetitelji su mogli kupiti razne suhomesnate domaće proizvode, slaninu, čvarke, *švargl*, mast, kao i druge proizvode: kolače, med, razne suvenire.

Ova manifestacija sve više dobiva na značaju, svake se godine priključuju brojne udruge i iz susjednih država, gdje se također održavaju manifestacije poput srijemskog svinjokolja u Šidu. Prema riječima organizatora osim velikog broja gostiju iz Republike Srbije, natjecatelji su

došli iz Slovenije – Celja i Sevnice, Republike Hrvatske iz Samobora i iz Mađarske: »Mi odlazimo kod njih, oni dolaze kod nas i to je jedno vrlo lijepo druženje ljubitelja dobrog zalogaja. Imamo dobru suradnju s udrugom iz Samobora gdje smo prošle godine sudjelovali na njihovoj manifestaciji *Salamijadi* koju je otvorio bivši predsjednik Republike Hrvatske **Ivo Josipović**, koji je posjetio i naš štand i probao naše srijemske đakonije«, rekao je predsjed-

Nisu Samoborci samo prijatelji s organizatorima Kobasicijade u Šidu. Prošle godine ostvarena je izuzetno dobra suradnja s Hrvatsko kulturnim društvom Šid, kada je Rotari klub i udruga iz Samobora, uručila hrvatskoj udruzi u Šidu donaciju u vidu novca i 1000 knjiga, a i ove godine ponovno žele pomoći udruzi u Šidu.

Međuratno razdoblje

Za potrebe *Hrvatskog Radiše* u Beogradu su kod nadležnih ministarstava poslove obavljali tamošnji Hrvati. Zemun je u Kraljevini Jugoslaviji (1934.) administrativno spojen s Beogradom, a istodobno je obim poslovanja *Hrvatskog Radiše* sve više rastao. Stoga je 1935. osnovana i beogradska podružnica *Hrvatskog Radiše*. Ona je nastala na poticaj zemunske podružnice, koju je vodio prečasn dr. **Josip Gunčević**. Beogradska podružnica 1936. brojala je 127 članova, a vodio ju je župnik Matija Petlić. Potpredsjednik podružnice bio je **Petar Blašković** (tadašnji predsjednik *Hrvatskog kluba*), tajnik **Petar Klarić** i blagajnik **Nikola Belančić**. Rad joj je dosta pomagao i putujući povjerenik središnjice društva **Ante Pavličić**. Odnos beogradske podružnice *Hrvatskog Radiše* s režimom varirao je ovisno o političkim prilikama u zemlji kao i od odnosa središnjice društva iz Zagreba i gradonačelnika Zagreba i Beograda. Grad Beograd je 1940. *Hrvatskom Radiši* donirao zemljište i četiri milijuna tadašnjih dinara za gradnju znanstvenog doma gdje su trebali boraviti štitenici Društva.

ISTARSKE IZBJEGLICE I EMIGRANTI

Nakon Rapallskog mirovnog ugovora iz područja pripojenih Kraljevini Italiji (Istra, Trst, Gorica, Zadar i otoci Cres, Lošinj, Lastovo) u Beograd pristižu izbjeglice i emigranti (Hrvati i Slovenci) koji su se organizirali u društvu *Istra-Trst-Gorica*. Obrazovaniji sloj se lakše uključivao u novu sredinu, nerijetko dobivajući namještenja u državnim službama ili gradeći karijere u slobodnim profesijama, npr. odvjetnici, novinari i dr. Primjerice, **Otokar Keršovani**, podrijetlom iz Trsta živio je jedno vrijeme u Beogradu gdje je studirao filozofiju, **Josip Krmpotić** tiskar iz Pule preselio je u Beograd, a najpoznatiji Istranin bio je ekonomist **Mijo Mirković** (**Mate Balota**) koji nakon Novog Sada i Subotice doseljava 1939. u Beograd gdje je izabran za redovitoga profesora na Ekonomsko-komercijalnoj školi.

Broj Hrvata (bez Zemuna i Pančeva koji su bili pod upravom grada Beograda) je 1931. porastao na oko 17.000 (službeni popis nije odvajao Hrvate i Srbe) i činili su približno polovicu beogradskih katolika kojih je

Bogorodica beogradska

Nadbiskup Ivan Rafael Rodić

bilo ukupno 36.476. Beograd je iste godine imao 238.775 stanovnika. Zemun (uk. 28.074 st.) je u isto vrijeme imao nešto manje od 5.000 Hrvata koji su činili 17 posto njegovih stanovnika, relativnu većinu (42 posto) činili su Srbi s oko 12.000, a brojni su bili i Nijemci 8.354 (osoba s materinskim njemačkim jezikom) koji su činili približno 30 posto stanovnika Zemuna. Osim hrvatskih društava u Beogradu veći broj ih je djelovao u Zemunu (*Hrvatska čitaonica*, *Hrvatski Sokol*, *Hrvatski Radiša*, Zemunski akademski sportski klub, Hrvatsko pjevačko društvo *Odjek* i Hrvatsko trgovačko i obrtničko pjevačko društvo *Rodoljub* 1925. fuzionirana u jedinstveno Hrvatsko pjevačko društvo *Tomislav*, Hrvatska seljačka stranka i dr.).

BEOGRADSKA NADBISKUPIJA

Konkordatom Svete Stolice i Kraljevine Srbije iz 1914. bila je ustanovljena beogradska nadbiskupija, međutim tek 1924. u Beograd dolazi za nadbiskupa **Rafael Rodić**. Sveta Stolica i nadbiskup Rafaela Rodića zatražila su od Starješinstva bosanskih franjevaca da prihvati pastorizaciju katolika u Srbiji. Na poziv se odazivaju te u Beogradu utemeljuju župu sv. Ante Padovanskog 1926.

godine (godine 1935. imala je 6.500 katolika). Između dvaju svjetskih ratova, osim Beograda, franjevci vode još nekoliko župa u Srbiji i na Kosovu. Također, 1922. godine i isusovci se vraćaju u Beograd. Pater **Bruno Foretić** držao je duhovne vježbe u crkvi Krista Kralja, da bi 1930. uselili u kupljenu kuću (u današnjoj Makedonskoj ulici br. 23). U dvorišnom dijelu kuće adaptirana je privremena kapela sv. Petra koja je kasnije pretvorena u dvoranu. Moderna crkva sv. Petra, unatoč mnogobrojnim teškoćama, sagrađena je u kratkom roku tijekom 1933. godine. Sljedeće godine slika Madone s djetetom (koja je pri povlačenju pred Turcima iz Beograda 1739., prenesena u Petrovaradin, kasnije u crkvi snježne Gospe na Tekiji) ponovno je vraćena u Beograd gdje se u crkvi sv. Petra štuje kao *Bogorodica Beogradska*. Od osnutka župe sv. Ante Padovanskog djelovale su laičke udruge Marijine kongregacije za djevojke i za žene, Apostolat molitve te Bratovština kršćanskog nauka. Pastoralna djelatnost je bila raznolika: održavane su mise na više jezika, molitva svete krunice, križni put, kateheze za učenike i studente, procesije, duhovne vježbe, susreti i duhovne obnove te liturgijski obredi.

(Preuzeto sa sajta Hrvatskog nacionalnog vijeća.)

Gernerova kuća

Oni Somborci, koji nisu ljubitelji i poznavatelji kazališta kada kažu *Gernerova kuća* i ne znaju da govore o kući obitelji čuvene glumice Elize Gerner

Stariji Somborci prizemnicu u krugu bolnice na Apatinskom putu, gdje su smještene ambulate neuorologa i neuropsihijatar ne zovu nikako drukčije do *Gernerova kuća* ili *Kod Gernerera*. Taj naziv ostao je od nekadašnjeg vlasnika kuće **Ivana Gernerera**, oca poznate hrvatske glumice **Elize Gerner**. Pokušala sam pronaći neku staru fotografiju Gernerove kuće, ali kako mi to nije pošlo za rukom, uz priču je objavljena ovovremena fotografija *Gernerove kuće*.

UGLEDNA OBITELJ

Ivan Gerner bio je ugledni građanin Sombora. Jedno vrijeme obnašao je dužnost tajnika *Velikog bačkog kanala*. Poslije tog, otvorio je svoju trgovinu građevinskim materijalom poznatu kao *Drvara Gerner*. Trgovina se nalazila između bolnice i Velikog katoličkog groblja i to je ta *Gernerova kuća*, kako je se Somborci i danas sjećaju. Osim toga, u posjedu obitelji Gerner bio je i kaštel, s voćnjakom i vinogradom na periferiji Sombora prema Bezdanu. Danas je tu rasadnik gradskog komunalnog poduzeća *Zelenilo*. U obitelji Ivana Gernerera, 1920. godine rođena je kći Eliza Gerner; jedna od najvećih i najpoznatijih dramskih umjetnica Hrvatske.

EKONOMISTICA NA KAZALIŠNIM DASKAMA

U rodnom Somboru Eliza je završila osnovnu i srednju školu, a na studij je otišla u Zagreb, gdje je između 1939. i 1941. godine studirala ekonomiju. Zbog rata prekida studij u Zagrebu i odlazi u Budimpeštu. Tu je 1942. diplomirala, a godinu dana kasnije uspješno brani i doktorsku disertaciju, a naziv rada bio je *Najnovije socijalne tendencije u odredbama poreznog zakonodavstva*. Nakon što je stekla titulu doktora znanosti dobila je stipendiju za nastavak usavršavanja u Heidelbergu. Nije tamo ostala dugo, jer ju je rat vratio prvo u Budimpeštu, a potom i u njen Sombor. No, iako se školovala za ekonomisticu, Elizu je život odveo na sasvim drugu stranu glede i posla kojim će se baviti, ali i mjesta gdje će živjeti. Poslije rata počela je Eliza glumiti u amaterskoj skupini pri Mađarskoj građanskoj kasini, potom i u novoosnovanom profesionalnom kazalištu u Somboru. U komediji *Pigmalion* igrala je glavnu ulogu. Hrabro se prihvatila tog velikog glumačkog izazova, koji je bio samo prvi stepenik k uspjehu u svijetu kazališta. I njena naredna uloga u somborskom teatru bila je glavna – na njenu

inicijativu postavljen je **Krležin** komad *U agoniji*, a partner joj je bio **Tito Strozzi**. Sa Strozijem je otputovala u Zagreb i postala gospođa Strozzi. Sve ostalo upisano je u kazališnu povijest, jer je ova Somborka više od 30 godina imala stalni angažman u HNK-u u Zagrebu. Igrala je na scenama Beča, Berlina, Graca, Moskve. I što je zanimljivo, a što je ponijela iz svog rodnog grada, igrala je na tri jezika – osim hrvatskog i na mađarskom i njemačkom.

SOMBORSKE NITI

Iako je iz Sombora otišla krajem 40-tih godina prošloga stoljeća i ostatak svog života provela u Zagrebu, Eliza je rado dolazila u Sombor, pa i u poznim godinama. Jedna od veza sa Somborom bio joj je i list *Miroljub* Hrvatskog kulturno umjetničkog društva *Vladimir Nazor*, koji joj je uredništvo redovito slalo. Tako je ostalo zabilježeno u *Miroljubu* iz 2004. godine da je poslije teksta u kome se najavljuje adaptacija Hrvatskog doma, Eliza Gerner tadašnjem uredniku *Miroljuba* **Matiji Đaniću** uputila pismo u kome piše: »Mislim da je vrijeme da se sanira Hrvatski dom. Njegovim posredstvom širit će se hrvatska kultura i plemenito ozračje svakog člana naše zajednice.« Pisala

je i nekoliko mjeseci kasnije hvaleći aktivnosti *Nazora* na brojnim kazališnim i glazbenim programima. O svom rodnom Somboru pisala je i u knjizi *U sjeni stoljeća koje odlazi* (tiskana 1999. godine) napisala je: »Iako je Zagreb moj pravi zavičaj, velika mi je želja još jednom u životu dospjeti u svoj rodni grad, proći kroz stare ulice sve do obala kanala. Sresti kojeg znanca... Otići na groblje. Tu počinjavu moji roditelji, tu u miru snivaju svoj vječni san. Time bi se ispunila moja posljednja želja.« U vrijeme kada je Eliza pisala ove retke ratne rane bile su još sveže i Zagreb i Sombor dalje od kilometarske udaljenosti koja ih dijeli. Na sreću želja Elize Gerner se ispunila i ona je još nekoliko puta obišla svoj rodni grad. Gradskoj knjižnici u Somboru darovala je svoja književna djela.

I vratimo se na početak priče. Oni Somborci, koji nisu ljubitelji i poznavatelji kazališta kada kažu *Gernerova kuća* i ne znaju da govore o kući obitelji čuvene glumice. Oni koji su pak bili vjerni pratitelji kazališnog života u Somboru, rado su se sjećali predstava u somborskom teatru u kojima su zajedno igrali Eliza i Tito Strozzi. Suvišno je reći, pred prepunom dvoranom.

Z. V.

Zašto? Kako? Molim?

Dan zaljubljenih

Oh, dragi moji jeste li se vi već zaljubili? Sigurna sam da vi već dobro znate da se 14. veljače na blagdan sv. Valentina slavi dan zaljubljenih. Početak obilježavanja današnjeg Valentinova potječe daleko u povijest u vrijeme staroga Rima. Tada je na vlasti je bio car

Klaudije II. koji je zabranio ženidbu i zaruke vojnicima kako bi spriječio njihovu želju za ostankom doma umjesto odlazak u rat. U to doba živio je i svećenik **Valentin**, koji je morao poštivati ovu carevu odluku, no on je ostao dosljedan i potajno je vjenčavao vojnike koji su se htjeli ženiti. Careva ruka ga je sustigla, te su 14. veljače Valentinu, po carevoj kazni, odrubili glavu. Nedugo nakon smrti, narod je Valentina proglasio svecem, te se i danas slavi Valentinovo – Dan zaljubljenih.

Željka

U susret korizmi

Dopuni rečenice

Pepelnica ili _____ je kršćanski spomendan kojim počinje _____. Slavi se _____ dana prije Uskrsa. (ne računajući nedjelje). Korizma je vrijeme _____, _____ i _____. Na blagdan Pepelnice svećenik vjernike posipa pepelom uz riječi: »Obratite se i vjerujte evanđelju.« Post na Pepelnicu ili Veliki petak važi za katolike od _____ do _____ godine života, a nemrs za starije od _____ godina.

Pepeo je simbol _____ i poziv kršćanima na poniznost. Pepeo se dobiva od blagoslovljenih graničica *cicamace* ili maslinovih graničica koje su korištene prethodne godine na _____, dan Isusova ulaska u _____.

Pronađi odgovarajuće mjesto za zadane riječi:

Cvjetnicu, 18, Čista srijeda, 60, korizma, Jeruzalem, 40, molitve, 14, pokore

DAN ŠKOLE, SJEĆANJE NA SELJAČKU BUNU

Moja Vojvodina

Dan škole u Tavankutu tradicionalno se organizira na spomendan seljačke bune koja se održala u Gornjoj Stubici 9. veljače 1573. godine. Tim je povodom OŠ **Matija Gubec** iz Tavankuta organizirala likovni natječaj na temu *Moja Vojvodina* u koji su se uključile osnovne i srednje škole iz Vojvodine. Pristiglo je 350 radova na ovu temu, a za izložbu u povodu obilježavanja Dana škole odabrano je 12 radova. Istim povodom iz tiska je izašao i novi broj školskog lista *Gupčevi školarci* koji izlazi dva puta godišnje. »Ove godine dan škole je obilježen na jedan drukčiji način« rekla je ravnateljica škole **Stanislava Stantić Pečić** i dodala »Željeli smo prikazati kako umjetnost otvara vrata svijeta, pa smo oslikali jedan zid koji prikazuje seoski život u Tavankutu, sa značajnijim objektima sela – crkve, vodotornja i sl. Sliku je oslikao naš tavankutski slikar **Geza Šetec**, dok je na drugom zidu mladi umjetnik **Marko Stanković** oslikao grafite, gdje je prikazan lik **Matije Gupca** i male mudre sove. Na suprotnom zidu su slike od slame, kao spoj različitih umjetnosti. S tim se priča na neki način zaokružila, jer se ovogodišnji dan škole zvao *Moja Vojvodina*. Dvanaest radova je odabrano i od njih smo napravili stolni kalendar, na taj način priča o umjetnosti se širi dalje. Uključili smo i srednju Kemijsko-tehnološku školu iz Subotice, gdje su maturantice obrazovnog profila tehničar-modelar odjeće pokazali i svoju umjetnost u dizajniranju, kroz prigodnu modnu reviju«, pojasnila je ravnateljica Stantić Prčić. Izložbu *Moja Vojvodina* je otvorila ravnateljica Moderne galerije Likovni susret iz Subotice, **Nela Tonković**, a istoimenim natječajem je koordinirala **Ivana Matić**, profesorica hrvatskog jezika u OŠ **Matko Vuković** u Subotici.

I. D.

13. veljače 2015.

Hrckov maskenbal

Još jedan *Hrckov maskenbal* je za nama. Moram svima čestitati na divnim idejama i vrlo kreativnim maskama. Bili ste sjajni.

Preko 200 djece i ove godine okupilo se na XII. po redu Hrckovom maskenbalu koji je u organizaciji Novinsko izdavačke ustanove *Hrvatska riječ*, bio održan 6. veljače u dvorani Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo* u Subotici. Na maskenbalu su sudjelovala djeca iz: dječjih vrtića *Marija Petković – Sunčica* i *Biser* iz Subotice, *Petar Pan* Tavankut, iz osnovnih škola: *Matija Gubec* Tavankut, *Vladimir Nazor* Đurđin, *Pionir* Žednik, *Ivan Milutinović* Subotica i *Mala Bosna*, *Ivan Goran Kovačić* Sonta, *Aleksa Šantić* Vajska, *Ivo Lola Ribar* Plavna, *Bratstvo – jedinstvo* Lemeš, 22. oktobar Monoštor, *Sveti Sava* i *Matko Vuković* Subotica.

Vrijeme nas ni ove godine nije u potpunosti poslužilo te zbog loših vremenskih uvjeta na maskenbal nisu uspjela doći djeca iz Srijema, Bezdana i Berega. Više o ovome čitajte i gledajte u podslistku *Hrcko*, koji izlazi sljedeći petak, 20. veljače.

Željka

PETAK **13.2.2015.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
09:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:20 Hanna, slušaj svoje srce
10:05 Život na plaži.
Najljepše gradske obale:
Soči - Najpoznatije ruske
toplice, dok film
10:33 Život na plaži. Najljepše
gradske obale:
Copacabana - bossa nova
i kult tijela,
dokumentarna serija
11:05 Dr. Oz, talk show
12:00 Dnevnik 1
12:25 Boja strasti, telenovela
13:10 Svaki dan dobar dan:
Živim punim plućima
13:40 Labirint
14:25 Riječ i život: Lokalna
zajednica i fondovi EU
14:55 Pozitivno
15:20 Kulturna baština
15:35 Znanstveni krugovi
16:00 Što vas žulja?
16:30 Regionalni dnevnik
17:00 Vijesti u 17
17:20 Hrvatska uživo
18:02 Odmori se, zaslužio si,
humoristična serija
18:37 Iza ekrana
19:00 Javna stvar
19:30 Dnevnik 2
20:10 Ciklus James Bond:
Nikad ne reci nikad,
britansko-američki film
22:25 Noćna kavana
23:25 Coco prije Chanel,
francuski film - Filmski
maraton
01:10 Iznenada, švedski film -
Filmski maraton
02:45 Zamjena za tatu,
američki film - Filmski
maraton
04:15 Svaki dan dobar dan:
Živim punim plućima
04:45 Riječ i život: Lokalna
zajednica i fondovi EU
05:15 Što vas žulja?
05:45 Hrvatska uživo
06:25 Sve će biti dobro

06:35 Campi Campi
07:00 Juhuhu
09:00 Školski sat: Dizajn i
studij
09:30 Puni krug
09:45 Školari obavještajci,
serija za djecu
10:13 Degraassi, serija
10:35 Indeks
11:05 Village Folk: Ana i
Virgillio

11:15 Naturopolis:
Ozelenjivanje Pariza,
dokumentarna serija
12:10 George Clarke: Čudesne
zamisli, dokumentarna
serija
13:00 Ubojstvo, napisala je
13:45 Najbolja jela Toma
Kerridgea,
dokumentarna serija
14:20 Zamjena za tatu,
američki film
15:50 Tea Mamut (R)
16:00 Školski sat: Dizajn i
studij
16:30 Puni krug
16:45 Juhuhu
17:45 Briljanteen
18:30 Glee, serija
19:15 Uređujte nadahnuto
19:45 Najbolja jela Toma
Kerridgea,
dokumentarna serija
20:20 Producirao George
Martin, glazbeno-
dokumentarni film
21:55 Beaver Creek: SP u
skijanju (M) - veleslalom,
snimka 1. vožnje
22:10 Beaver Creek: SP u
skijanju (M) - veleslalom,
prijenos 2. vožnje
23:20 Duhovi, serija
00:10 Borim se za svoju kćer,
američki film (R)
01:40 Noćni glazbeni program

06:05 RTL Danas, (R)
06:50 Virus attack
07:05 Tenkai vitezovi
07:35 Timon i Pumbaa
08:00 Pomorska ophodnja,
akcijska serija (R)
08:55 TV prodaja
09:10 Pomorska ophodnja,
akcijska serija (R)
10:05 TV prodaja
10:20 Hitna služba, serija (R)
11:15 Pomorska ophodnja
12:10 TV prodaja
12:25 Pomorska ophodnja
13:20 Hitna služba, serija
14:15 Sve u šest, magazin (R)
14:40 Pet na pet, kviz (R)
15:25 Vatre ivanjske, serija (R)
16:30 RTL Vijesti
17:00 Dr. House, serija (R)
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas,
19:15 Pet na pet, kviz
20:00 Sektor 8 - TV premijera,
igrani film, znanstveno-
fantastični triler
21:50 Opaka faca - TV
premijera, film, akcija/
drama
23:05 Eurojackpot
23:10 Opaka faca - TV
premijera, film, akcija/
drama

23:35 Dr. House, serija
00:30 Kost, serija
01:25 Sati, film, triler (R)
03:05 RTL Danas, (R)
03:45 Kraj programa

SUBOTA **14.2.2015.**

07:30 Gunman's Walk,
američki film - ciklus
klasičnog vesterna
09:10 Normalan život
10:00 Kućni ljubimci
10:30 Subotom ujutro
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
13:10 Duhovni izazovi
13:45 Prizma
14:30 Kulturna baština:
14:55 Budi moja ljubav,
kanadski film
16:23 Potrošački kod
17:00 Vijesti u 17
17:20 Snaga volje
18:05 Manjinski mozaik
18:25 Lijepom našom: Ravna
Gora
19:30 Dnevnik 2
20:05 LOTO 7/39
20:11 The Voice - Najljepši
glas Hrvatske
21:46 Lov na losose u Jemenu,
britanski film
23:56 L'amour, francusko-
njemačko-austrijski film
- Filmski maraton
01:41 Gunman's Walk,
američki film - Filmski
maraton
03:21 Reprizni program
04:13 Potrošački kod
04:43 Duhovni izazovi
05:13 Veterani mira
05:58 Prizma
06:43 Lijepom našom: Ravna
Gora

06:20 Biblija
06:30 Crtana serija
06:55 Juhuhu
09:30 Djeca na tajnom
zadatku, američki film
za djecu
11:30 Lidijina kuhinja,
dokumentarna serija
11:58 Vrtlarska godina,
dokumentarna serija
12:30 Dobar, bolji, najbolji...
britanski slastičar,
dokumentarna serija
13:35 Ciklus James Bond:
Nikad ne reci nikad,
britansko-američki film
15:50 Noćna kavana

16:35 Subotom ujutro
17:55 Rukomet, LP: PPD
Zagreb - Natur La Rioja,
prijenos
19:30 Lidijina kuhinja,
dokumentarna serija
20:00 Ulični ples, britanski
film
21:40 Posljednji Elvis,
dokumentarni film
23:10 Duhovi, serija
00:05 Garaža: CHUI
00:35 Noćni glazbeni program

05:50 RTL Danas, (R)
06:35 Timon i Pumbaa,
07:25 Aladdin
07:50 Tenkai vitezovi,
animirana serija
08:10 TV prodaja
08:25 Vatre ivanjske, serija (R)
09:25 Vatre ivanjske, serija (R)
10:25 TV prodaja
10:50 Pet na pet, kviz (R)
11:40 Cirkus, zabavna emisija
13:25 Dynamo: Majstor
nemogućega, zabavna
emisija
14:20 Princezini dnevni 2:
Kraljevske zaruke, igrani
film, romantična
komedija
16:30 RTL Vijesti
16:45 TV premijera: Chateau
Meroux - vino ljubavi
igrani film, romantična
komedija
18:30 RTL Danas
19:15 Galileo, zabavna/
obrazovna emisija
20:00 Opet ti - TV premijera,
igrani film, romantična
komedija
22:00 Zgodna žena, film,
romantična komedija
01:05 Sektor 8, igrani film,
znanstveno-fantastični (R)
02:00 Astro show, emisija
uživo
03:00 RTL Danas, (R)
03:45 Kraj programa

NEDJELJA **15.2.2015.**

07:55 Klasika mundi: Nikolaj
Demidenko i Varšavska
filharmonija pod
ravnanjem Antonija
Wita
08:45 Veliki trenutak, američki
- Zlatna kinoteka
10:10 Press klub
11:00 Inauguracija
predsjednice RH,
Kolinde Grabar
Kitarović - emisija

14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:30 Gospodin Selfridge,
serija
16:25 Vrtlarica
17:00 Vijesti u 17
17:16 Zapisano u kostima:
Tajna udbinske katedrale,
dokumentarna serija
17:48 The Voice - Najljepši
glas Hrvatske
19:30 Dnevnik 2
20:05 LOTO 6/45
20:15 Onaj koji će ostati
neprimijećen, hrvatski
film
21:50 Damin gambit
22:45 Lovci na natprirodno
23:35 Veliki trenutak, američki
film - Zlatna kinoteka
00:55 Press klub
01:40 Nedjeljom u dva
02:40 Damin gambit
03:20 Mir i dobro
03:45 Reprizni program
05:40 Split: More
06:10 Vrtlarica

06:23 Crtana serija
06:48 Juhuhu
08:48 Moj psić Tigar, američki
film za djecu
10:15 Pozitivno
10:40 Biblija
10:50 Portret crkve i mjesta
11:00 Karlovac: Misa, prijenos
12:40 Bljesak, američki film
14:05 Kruh i peciva Paula
Hollywooda,
dokumentarna serija (R)
14:35 Beaver Creek: SP u
skijanju (Ž) - slalom,
snimka
15:30 Magazin LP
16:00 Olimp
18:10 Beaver Creek: SP u
skijanju (M) - slalom,
prijenos 1. vožnje
19:15 Sportska popuna
20:00 Vera Cruz, američki
film (R)
21:35 HNL - emisija
22:25 Beaver Creek: SP u
skijanju (M) - slalom,
prijenos 2. vožnje
23:30 Bijeg iz zatvora, irsko-
britanski film (R)
01:10 Koncert
02:10 Bljesak, američki film
03:35 Noćni glazbeni program

05:25 RTL Danas, (R)
06:05 Timon i Pumbaa,
animirana serija (R)
06:55 Aladdin, (R)
07:20 Tenkai vitezovi,
animirana serija

U tri riječi - SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pretplatite se!
Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara

☐ 1 godina = 2.000 dinara

*** INOZEMSTVO**

☐ 6 mjeseci = 75 eura

☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže «Hrvatska riječ» svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje

* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VUBURS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU «Hrvatska riječ»,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

***Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povisiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.**

SVE NA JEDNOM MJESTU

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

07.45 TV prodaja
08.00 Vatre ivanjske, dramska serija (R)
09.05 TV prodaja
09.20 Vatre ivanjske, dramska serija (R)
10.20 TV prodaja
10.35 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
11.30 Inauguracija predsjednice, prijenos
13.30 Opet ti, igrani film, romantična komedija (R)
16.00 Zgodna žena, igrani film, romantična komedija (R)
16.30 RTL Vijesti
16.40 Zgodna žena, igrani film, romantična komedija (R)
18.30 RTL Danas
19.15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
20.00 Mala sirena, igrani film, animirani
21.40 Zubić vila, igrani film, obiteljska komedija (R)
23.30 CSI: Miami, serija
00.25 CSI: Miami, serija
01.20 Astro show
02.20 RTL Danas, (R)
03.05 Kraj programa

PONEDJELJAK 16.2.2015.

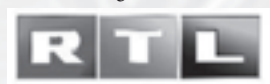

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:20 Hanna, slušaj svoje srce - telenovela
10:10 Od Ognjene zemlje do Tijuane, dokumentarna serija
11:05 Dr. Oz, talk show
12:00 Dnevnik 1
12:25 Boja strasti, telenovela
13:10 Treća dob
13:40 Split: More
14:10 Jezik za svakoga
14:25 Društvena mreža
15:35 Glas domovine
16:00 Što vas žulja?
16:30 Regionalni dnevnik
17:00 Vijesti u 17
17:20 Hrvatska uživo
18:02 Odmori se, zaslužio si, humoristična serija
18:37 Potjera
19:30 Dnevnik 2
20:10 Libar Miljenka Smoje oli ča je život vengo fantazija: Od poniženja do posvećenja, dokumentarna serija
21:15 Poslovna zona
21:50 Otvoreno
22:35 U vrtlogu igre, serija
23:35 Drugi format

00:20 Filmovi Alaina Resnaisa: Les herbes folles, francusko-talijanski film - Kino Milenij
02:00 Društvena mreža
03:05 Libar Miljenka Smoje oli ča je život vengo fantazija: Od poniženja do posvećenja, dokumentarna serija
04:05 Reprizni program
04:35 Jezik za svakoga
04:45 Što vas žulja?
05:15 Hrvatska uživo
05:55 Sve će biti dobro

06:35 Crtani film/serija
07:00 Juhuhu
09:00 Školski sat: Antarktika
09:50 Školari obavještajci, serija za djecu
10:18 Degrassi, serija
10:40 Briljanteen
11:20 Dokumentarna serija - strana
12:15 George Clarke: Čudesne zamisli, dokumentarna serija
13:05 Ubojstvo, napisala je
13:50 Najbolja jela Toma Kerridgea, dokumentarna serija
14:23 U ogledalu, nejasno - norveški film (R)
16:00 Školski sat: Antarktika
16:45 Juhuhu
17:45 RECI, infoteen magazin
18:15 Dječja usta
18:30 Glee, serija
19:15 Uređujte nadahnuto, dokumentarna serija
19:45 Najbolja jela Toma Kerridgea, dokumentarna serija
20:20 Šlep Šou: Davorin i Bogovići
21:10 Carstvo poroka, serija
22:00 Savršeni plan, francuski film - ciklus francuskih komedija
23:50 Zakon i red: Odjel za žrtve, serija
00:35 Kuća laži, humoristična serija
01:05 Šlep Šou: Davorin i Bogovići
01:50 George Clarke: Čudesne li, dokumentarna serija
02:40 Noćni glazbeni

06:25 RTL Danas, (R)
07:10 Virus attack, animirana serija
07:25 Tenkai vitezovi, animirana serija
07:50 Timon i Pumbaa, animirana serija

08.15 Sve u šest, magazin (R)
08.45 TV prodaja
09.00 Hitna služba, dramska serija (R)
09.55 TV prodaja
10.10 Pomorska ophodnja, akcijska serija
11.05 Pomorska ophodnja, akcijska serija
12.00 TV prodaja
12.15 Hitna služba, serija
13.10 Cirkus, zabavna emisija (R)
14.55 Mala sirena, igrani film, animirani (R)
16.30 RTL Vijesti
17.00 Dr. House, serija (R)
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas
19.15 Pet na pet, kviz
20.00 Vatre ivanjske, dramska serija
21.00 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show
22.40 Dr. House, dramska serija
23.35 RTL Vijesti
23.50 Kost, serija
00.40 Heroji iz strasti, dramska serija
01.30 Kost, serija (R)
02.20 Astro show, emisija uživo (R)
03.20 RTL Danas
04.05 Kraj programa

UTORAK 17.2.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:20 Hanna, slušaj svoje srce
10:10 Od Ognjene zemlje do Tijuane, dokumentarna serija
11:05 Dr. Oz, talk show
12:00 Dnevnik 1
12:25 Boja strasti, telenovela
13:10 Svaki dan dobar dan
13:40 Poslovna zona
14:10 Jezik za svakoga
14:25 Društvena mreža
15:35 Turistička klasa
16:00 Što vas žulja?
16:30 Regionalni dnevnik
17:00 Vijesti u 17
17:20 Hrvatska uživo
18:02 Odmori se, zaslužio si, humoristična serija
18:37 Potjera
19:30 Dnevnik 2
20:10 Piramida
21:15 Pogledi: Komandir Šamil, dokumentarni film
22:10 Otvoreno
22:55 U vrtlogu igre, serija
23:55 Ljubavi Georgea

Washingtona, snimka kazališne predstave
00:57 Svaki dan dobar dan
01:27 Društvena mreža
02:32 Turistička klasa
02:57 Reprizni program
04:42 Jezik za svakoga
04:52 Što vas žulja?
05:22 Hrvatska uživo
06:02 Sve će biti dobro

06:35 Crtani film/serija
07:00 Juhuhu
09:00 Školski sat: Prirodoslovne zbirke 1
09:50 Školari obavještajci, serija za djecu
10:18 Degrassi, serija
10:40 RECI, infoteen magazin
11:07 Dječja usta
11:20 Dokumentarna serija - strana
12:15 George Clarke: Čudesne zamisli, dokumentarna serija
13:05 Ubojstvo, napisala je
13:50 Najbolja jela Toma Kerridgea, dokumentarna serija
14:23 Lud za Harryjem, ameirčki film
16:00 Školski sat: Prirodoslovne zbirke 1
16:45 Juhuhu
17:45 Šlep Šou: Davorin i Bogovići
18:32 Glee, serija
19:15 Uređujte nadahnuto, dokumentarna serija
19:45 Najbolja jela Toma Kerridgea, dokumentarna serija
20:20 Generacija Y: Sport
20:46 Ružiona
21:05 Carstvo poroka, serija
21:55 Učiteljica engleskog, američki film
23:35 Zakon i red: Odjel za žrtve, serija
00:20 Kuća laži, humoristična serija
00:50 George Clarke: Čudesne zamisli, dokumentarna serija
01:40 Noćni glazbeni program

06.15 RTL Danas, (R)
06.55 Virus attack
07.15 Tenkai vitezovi
07.40 Timon i Pumbaa
08.05 Sve u šest, magazin (R)
08.35 TV prodaja
08.50 Hitna služba, serija (R)
09.45 TV prodaja
10.00 Pomorska ophodnja, akcijska serija
10.55 Pomorska ophodnja,

akcijska serija
11.50 TV prodaja
12.05 Hitna služba, serija
13.00 Pet na pet, kviz (R)
13.55 Vatre ivanjske, serija (R)
14.55 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show (R)
16.30 RTL Vijesti
17.00 Dr. House, serija (R)
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas
19.15 Pet na pet, kviz
20.00 Vatre ivanjske, serija
21.00 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show
22.40 Dr. House, serija
23.35 RTL Vijesti
23.50 Kost, serija
00.40 Heroji iz strasti, dramska serija
01.35 Kost, serija (R)
02.25 Astro show
03.25 RTL Danas, (R)
04.05 Kraj programa

SRIJEDA 18.2.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:20 Hanna, slušaj svoje srce
10:10 Od Ognjene zemlje do Tijuane, dok. serija
11:05 Dr. Oz, talk show
12:00 Dnevnik 1
12:25 Boja strasti, telenovela
13:10 Svaki dan dobar dan
13:40 Potrošački kod
14:10 Jezik za svakoga
14:25 Društvena mreža
15:35 Eko zona
16:00 Što vas žulja?
16:30 Regionalni dnevnik
17:00 Vijesti u 17
17:20 Hrvatska uživo
18:02 Odmori se, zaslužio si, humoristična serija
18:37 Potjera
19:30 Dnevnik 2
20:05 LOTO 7/39
20:15 Tamo gdje palme cvatu, dokumentarni film
21:10 Paralele - europski magazin
22:00 Otvoreno
22:45 U vrtlogu igre, serija
23:50 Giorno e nuvole, talijansko-švicarski film - Kino Milenij
01:50 Svaki dan dobar dan
02:20 Društvena mreža
03:25 Reprizni program
04:32 Jezik za svakoga
04:42 Što vas žulja?
05:12 Hrvatska uživo
05:52 Sve će biti dobro

06:35 Crtani film/serija
 07:00 Juhuhu
 09:00 Školski sat: Sportska srijeda - Strelčarstvo
 09:30 Čarobna ploča - širimo vidike: Arhitektura i dizajn, 6. epizoda
 09:50 Školarci obavještajci, serija za djecu
 10:18 Degrassi, serija
 10:40 Generacija Y: Sport
 11:07 Napravljeno po mjeri
 11:20 Dokumentarna serija - strana
 12:15 George Clarke: Čudesne zamisli
 13:05 Ubojstvo, napisala je
 13:50 Najbolja jela Toma Kerridgea, dokumentarna serija
 14:23 Grand Larceny, britansko-francusko-američki film
 16:00 Školski sat: Sportska srijeda - Strelčarstvo
 16:30 Čarobna ploča - širimo vidike: Arhitektura i dizajn, 6. epizoda
 16:45 Juhuhu
 17:55 Košarkaški kup Hrvatske, polufinale
 19:35 Najbolja jela Toma Kerridgea, dok. serija
 20:10 Nogomet, LP - emisija
 23:25 Zakon i red: Odjel za žrtve, serija
 00:10 Kuća laži, serija
 00:40 George Clarke: Čudesne zamisli
 01:30 Noćni glazbeni program

06:15 RTL Danas, (R)
 06:55 Virus attack
 07:15 Tenkai vitezovi, animirana serija
 07:40 Timon i Pumbaa, animirana serija
 08:05 Sve u šest, magazin (R)
 08:35 TV prodaja
 08:50 Hitna služba, dramska serija (R)
 10:00 Pomorska ophodnja, akcijska serija
 10:55 Pomorska ophodnja, akcijska serija
 11:50 TV prodaja
 12:05 Hitna služba, dramska serija
 13:00 Pet na pet, kviz (R)
 13:55 Vatre ivanjske, dramska serija (R)
 14:55 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show (R)
 16:30 RTL Vijesti
 17:00 Dr. House, dramska serija (R)
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Vatre ivanjske, serija
 21:00 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show
 22:40 Dr. House, serija
 23:35 RTL Vijesti
 23:50 Kost, serija
 00:40 Heroji iz strasti, serija
 01:30 Kost, serija (R)
 02:20 Astro show
 03:20 RTL Danas, (R)
 04:05 Kraj programa

**ČETVRTAK
19.2.2015.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:20 Hanna, slušaj svoje srce
 10:10 Od Ognjene zemlje do Tijuane
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Boja strasti, telenovela
 13:10 Svaki dan dobar dan
 13:40 Paralele - europski magazin
 14:25 Društvena mreža - znanstveni četvrtak
 15:30 S 30. međimurske popevke, emisija pučke i predajne kulture
 16:00 Što vas žulja?
 16:30 Regionalni dnevnik
 17:00 Vijesti u 17
 17:20 Hrvatska uživo
 18:02 Odmori se, zaslužio si, humoristična serija
 18:37 Potjera
 19:30 Dnevnik 2
 20:10 Večer na 8. katu: Gabi Novak
 21:05 Labirint
 21:55 Otvoreno
 22:40 U vrtlogu igre, serija
 23:35 Pola ure kulture
 00:20 Svaki dan dobar dan
 00:50 Društvena mreža
 01:50 Reprizni program
 04:32 Jezik za svakoga
 04:42 Što vas žulja?
 05:12 Hrvatska uživo
 05:52 Sve će biti dobro

06:35 Crtani film/serija
 07:00 Juhuhu
 09:00 Školski sat: Zakoni gibanja
 09:30 Kokice
 09:46 Školarci obavještajci, serija za djecu
 10:14 Degrassi, serija za mlade
 10:35 Ni da ni ne: Sapunice na HTV-u
 11:25 Dokumentarna serija - strana
 12:15 George Clarke: Čudesne zamisli, dokumentarna serija
 13:05 Ubojstvo, napisala je
 13:50 Najbolja jela Toma Kerridgea, dokumentarna serija
 14:23 Faith, Fraud and Minimum Wage - kanadski film
 16:00 Školski sat: Zakoni gibanja
 16:30 Kokice
 16:45 Juhuhu
 17:45 Village Folk
 17:55 Košarkaški kup Hrvatske, finale
 19:45 Ružiona
 20:05 Čudnovate zgode iz prirode, dokumentarna serija
 21:00 Nogomet, EL - prijenos
 22:55 Nogomet, EL - sažeci
 23:25 Zakon i red: Odjel za žrtve, serija
 00:10 Kuća laži, serija

00:40 Čudnovate zgode iz prirode, dok/ serija
 01:30 George Clarke: Čudesne zamisli, dokumentarna serija
 02:20 Noćni glazbeni program

06:15 RTL Danas, (R)
 06:55 Virus attack
 07:15 Tenkai vitezovi
 07:40 Timon i Pumbaa
 08:05 Sve u šest, magazin (R)
 08:35 TV prodaja
 08:50 Hitna služba, serija (R)
 10:00 Pomorska ophodnja, akcijska serija
 10:55 Pomorska ophodnja, akcijska serija
 11:50 TV prodaja
 12:05 Hitna služba, serija
 13:00 Pet na pet, kviz (R)
 13:55 Vatre ivanjske, serija (R)
 14:55 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show
 16:30 RTL Vijesti
 17:00 Dr. House, serija (R)
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Vatre ivanjske, serija
 21:00 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show
 22:40 Dr. House, serija
 23:35 RTL Vijest
 23:50 Kost, serija
 00:40 Heroji iz strasti, serija
 01:35 Kost, serija (R)
 02:25 Astro show
 03:25 RTL Danas, (R)
 04:05 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od poneđjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svijetnik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom *Glas domovine*, emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 13.20 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00
 Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog *Bolja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

• Poetski predah • Popularne melodije - zabavna glazba (ponedjeljkom) • Na valovima hrvatske glazbene tradicije - narodna glazba (utorkom) • Veliki majstori glazbe - ozbiljna glazba (srijedom) • Rock vremeplov (četvrtkom) • Minute za jazz (petkom)

19.30 - 20.00

• Europski magazin - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • Kulturna povijest (utorkom) • Znanjem do zdravlja (srijedom) • Razmišljanje dopušteno (četvrtkom) • Tjedni vodič (petkom)

20.00 - 20.30

• U pauzi o poslu (ponedjeljkom) • Aktualije (utorkom) • Otvoreni studio (srijedom) • Kultur café - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • Vodič za moderna vremena - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
 • 18.15 Vojvodanski tjedan
 • 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19.00 Vjerska emisija, duhovna glazba
 • 20.00 Divni novi svijet
 • 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
 • 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
 • 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19.30 Putnici kroz vrijeme emisija za djecu Hrvatskoga radija
 • 20.00 Hrvatima izvan domovine - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
 20.55 Odjava programa

104,4 Mhz

ŽELJKO KLECIN – ŽIS, BOEM, GRADITELJ I UMJETNIK

U tuđini pronašao mir i zaspale muze

U vrijeme božićno-novogodišnjih blagdana u svojoj kući na periferiji Sonte boravio je čovjek kojega su zaboravili mnogi sumještani, ali ne i njegovi stari, prijatelji, među koje se ima zadovoljstvo uvrstiti i autor ovih redova. Ne zaboravlja ni on prijatelje, u svakom trenu je spreman na opušteno druženje uz dobru kapljicu, ali i uz neizbježni kotlić, ili, eventualno, tanjuraču. Tako je u kotliću krčkao grah i u vrijeme ovoga razgovora.

UMJETNIČKI POČECI

Naš današnji sugovornik **Željko Klecin – Žis**, izučeni građevinar i samouki slikar i restorator starinskoga pokućstva, rođen je 1958. godine u Sonti. Već u osnovnoj školi u sebi je osjetio zov muza, a uz pomoć i podršku nastavnika likovnog, akademskog slikara **Milorada Dželetovića**, prikriveni slikarski nagoni kod njega su se postupno, ali sigurno, razvijali i uobličavali. »Osnovama slikanja ozbiljnije sam se pozabavio u

likovnoj sekciji naše seoske škole. Bio sam Dželetovićev učenik, a i na sekciji me je usmjeravao onako kako je na temelju svojih iskustava i mogega talenta mislio da treba. Kasnije sam bio i član likovne sekcije pri tadašnjem Omladinskom domu, što mi je omogućilo relativno česta druženja s ljudima sličnim meni, pa i s ozbiljnijim, akademskim slikarima. To je bio nezaboravan period. Posjećivali smo i kolonije, gledali i učili. Družili smo se intenzivno, ali smo i stvarali nešto što nas je oduševljavalo.

Puno smo putovali, nije nam to bilo ni teško ni skupo, jer smo svi bili uposleni, a tadašnja primanja su nam omogućavala puno toga što danas običnom čovjeku nije dostupno. No, idila nije dugo potrajala. Već koncem osamdesetih dalo se naslutiti zlo. Sve više smo se približavali nekom velikom životnom križanju, koje nas je, kako je vrijeme pokazalo, ubrzo 'razbacalo', na sve strane svijeta. Mnogi moje dobi tada su napustili državu u raspadu, rasuli se po svim stranama svijeta. Danas, zahvaljujući razvoju

tehnologije, u elektronskoj formi kontaktiramo vrlo često, samo, nije to ono na što su naviknute naše generacije«, priča Klecin sjajnih očiju i dodaje po koje drvo pod kotlić.

OTJERALI GA RATNI VJETROVI

Tanane, boemske i umjetničke duše, Klecin je vrlo emotivno dočekao nemila događanja. Nije želio pod pušku, pa je utočište potražio u Austriji »Sva ona događanja bila su mi neshvatljiva. Naša prekodunavska družina odjednom su postala krajnje upitna. Mnogi prijatelji, za čiju nacionalnost nikada nisam ni znao ni pitao, kao da su preko noći promijenili svijest i postavili između nas određenu distancu. U dušu mi se sve više uvlačila nekakva zebnja, neki pritajen strah. Ekonomska situacija bila je neizdrživa. Hiperinflacija, šverc svega i svačega, psihoza rata, bili su naša svakodnevnica. Sve to bilo mi je strano i otjeralo me je daleko od kućnoga praga. Otjeralo me je u Austriju, jer nisam htio ostati, ali nisam htio ni otići daleko od mogega Dunava. A tko zna zbog čega je to i dobro, možda me je život morao baciti tamo gdje su mi se putovi ukrstili s putovima moje današnje supruge **Eve**. U Austriji sam stvorio obitelj, ubrzo smo dobili sina, danas dvanaestgodišnjeg **Roberta**, tamo sam izgradio i solidno kotirano slikarsko ime«, priča Klecin.

NOVI ŽIVOT U NOVOJ SREDINI

Odlazak u Austriju s putnom torbom i nekoliko nedovršenih platna nije mu bio lak. Prijatelji su ostali iza njega, novi početak bio je pred njim. Doslovno, u novoj sredini krenuo je od ničice. Vrijedne ruke građevinca priskrbile su brzo ono što u sredini iz koje je potekao nije mogao ni sanjati. Imao je svoje radno vrijeme, svoje vrijeme odmora, a što je najbitnije, bez ikakvih problema priskrbio je sebi potrebne materijale za slikanje. »Bilo mi je puno

jednostavnije posvetiti se slikanju. Odjednom sam uhvatio sebe kako ispred platna ne moram razmišljati što ću sutra jesti, tko mi sve može zakucati na vrata. Razmišljao sam samo o mojim muzama, o emocijama i kako ih pretočiti na platno ispred mene. Jednostavno, ponovo sam uživao u slikanju, a sve više i u druženju sa sebi sličnima. Upoznao sam nove ljude, moje kolege, počeo odlaziti na slikarska druženja. Na njihove pozive sudjelovao sam i na tri zajedničke izložbe, a moj uporni višegodišnji rad rezultirao je i jednom samostalnom. To je dovelo do osjetnije prodaje mojih umjetnina, dakako, povećalo im je i vrijednost, pa mi je slikanje sve više postajalo značajan izvor prihoda. S velikim zadovoljstvom mogu konstatirati da trenutačno nemam niti jedno dovršeno a neprodano platno«, kaže Klecin. Druga mu je ljubav restauracija starinskih komada pokućstva. U njegovom domu u Sonti uočljivi su luster, peć i u drvu rezbarena katedrala, naoko novi, a pozornijim zagledanjem vidljivo da su vrlo, vrlo stari. »Ove komade pokućstva pronašao sam na tavanu roditeljske kuće. Bili su u jako lošem stanju, zahtijevali su temeljitu restauraciju. Gusana peć je korodirala, reljefni dijelovi su propali skoro do neprepoznatljivosti. Uspio sam sve, uz pomoć varenja, brušenja pjeskarenja i bojenja dovesti u stanje i izgled koje vidite. Drveni luster i, kako sam ovaj komad nazvao katedrala, bili su skoro u raspadu. Neke dijelove sam preciznom obradom uspio dotjerati, a skoro polovicu sam morao zamijeniti novima. Sve ovo iziskivalo je mirnu ruku, veliko strpljenje i, dakako, vrijeme. Uz ostale obveze, ova tri dijela pokućstva radio sam nekoliko mjeseci. Ovo čovjek može raditi samo za svoju dušu, jer takav posao je nenaplativ. No, ukoliko bi netko bio spreman odriješiti kesu, razmislio bih, znaš kako kažu, tko plaća, taj bira«, uz glasn smijeh kaže Klecin za kraj i skida kotlić s vatre.

Ivan Andrašić

DIJELIMO S VAMA RECEPT!

»Supruga Eva i ja smo podijelili kulinarska zaduženja. Ona je gazdarica u kuhinji u stanu, ili kad smo u Sonti u kući, ja u prirodi, poglavito na Dunavu. Poput svakog sončanskog šokca volim podložiti pod kotlić, bez obzira što je u njemu. Osobito mi je zadovoljstvo za sebe i društvo prirediti grah kraj Dunava. Kako se ovo jelo dugo kuha, ostaje i više vremena za razgovor uz vatru. Nema tu neke ustaljene recepture, nije toliko bitna količina onoga što ide u kotlić, bitnije je ozračje u kojem se ovo jelo priprema i jede. Pa evo, pokušat ću pogoditi koliko bih čega stavio za nas šestero«, šeretski pojašnjava Klecin.

Grah u kotliću za šest osoba

900 gr graha trešnjevca, 1,5 kg izmiješano, sječeno na komade veličine palca, dimljene slanine *sapunjare*, rebaraca, *butkice*, 1 do 2 dimljena uha, 2 do 3 dimljene nogice, 2 oveće glavice luka izrezanog na

rebarca, na krupnoću dva nokta izrezan 1 kg krumpira, 2 oveće mrkve, 2 oveća korijena peršina, jedan omanji korijen pastrnjaka, nekoliko režnjeva celera, 2 do 3 češnja češnjaka, nekoliko paprika roga, nekoliko ekstremno ljutih feferona, soli po ukusu, 60 gr mljevene slatke paprike. Da napomenem, u kuhanju graha u kotliću apsolutno ne dolazi u obzir stavljanje bilo kojeg od gotovih, industrijskih začina, niti zaprške s brašnom. Za kuhanje ove količine potreban je kotlić od najmanje 16 litara. Prvo sam grah prokuham, dovoljan je jedan ključ, u malo posoljenoj vodi, iscijedim ga i onda u kotlić dodam sve pobrojane sastojke. Nalijem vode koliko stane, a da se ne presipa dok se bude kuhalo i više nema dosipavanja. Jedino se dodaje soli po ukusu, a ljutinu dobivamo drobljenjem feferona. Nikada ne gledam ni na sat. Grah je gotov kad ukuha na željenu gustinu, a tajna je u pravilnom doziranju intenziteta vatre. Može se jesti s kruhom, a meni osobno, najdraži je s domaćim, malo krupnijim rezancima, umiješanim od crnoga brašna. Dobar tek!

NOVOGODIŠNJA AKCIJA

-50%

Na SVE dioptrijske okvire i sunčane naočale!

TÓTH OPTIKA SUBOTICA
024 55 1-045

[01.12.2014. - 28.02.2015.]

POGLED S TRIBINA

Legionari

Profesionalni nogometaši koji svoj kruh zarađuju u inozemnim klubovima često se u novinarskom slengu nazivaju legionarima. Usporedba s nekadašnjim pripadnicima rimske vojske je posve očita. I oni, kao i njihove preteče, na svoj nogometni način ratuju po stranim zemljama i terenima, bivajući dobro nagrađeni za svoje nogometne uspjehe.

Nedavna statistika španjolske Primere pokazala je kako su dva hrvatska nogometaša, **Mario Mandžukić** (*Atletico Madrid*) i **Ivan Rakitić** (*Barcelona*), treća i četvrta najisplativija inozemna akvizicija u španjolskom prvenstvu. Mandžo je svojim golovima već opravdao svaki euro uložen u njegovo dovođenje iz *Bayerna* plus je na terenu ostvario zavidnu minutažu, a slična je stvar i nekadašnjim kapetanom *Seville*. Raketa je postao nezaobilazna karika u Barcinom veznom redu, a njegovi pasovi i pametne lopte sve češće pronalaze najbolji napadački trio na planetu (**Messi – Suarez – Neymar**).

Dodamo li kako se uskoro očekuje i povratak **Luke Modrića** na travnjake Iberije, eto spokoja za izbornika **Kovača** i mirnije dočekivanje nastavka kvalifikacijskog ciklusa za sljedeće Europsko prvenstvo.

Na Apeninima je u *Cagliariju* proradio i **Duje Čop**, a Premiership je dočekao i prvijenac **Andreja Kramarića** u majici *Leicestera*. Bit će još golova samo neka prođe još malo vremena za adaptaciju jer u pitanju su dva zbilja rasna strijelca koji su skupa postigli gotovo više nego pola ostalih hrvatskih prvoligaških strijelaca.

Na koncu, što uopće nije zanemarivo, trebamo istaknuti i svojevrtni podvig prvog hrvatskog vratara **Danijela Subašića** koji je na голу *Monaca* ostao nesavladao gotovo 900 minuta. Samo neka tako nastavi i na vratima *Vatrenih*.

Nastave li i ostali kandidati za najboljih jedanaest hrvatske nogometne reprezentacije igrati na visokoj razini, eto slatkih muka za stručni stožer.

I radosti za navijače...

D. P.

NOGOMET

Dinamo startao pobjedom

Jesenski prvak *Dinamo* svladao je *Lokomotivu* (2:1) i pobjedom započeo nastavak prvenstva 1. HNL. Jadranski derbi između *Rijeke* i *Hajduka* zbog snježnog nevremena nije odigran, a novi susret zakazan je za 18. veljače.

TENIS

Draganja osvojio parove

Prvi puta u desetogodišnjoj povijesti ATP Zagreb Indoorsa jedan hrvatski tenisač uspio je osvojiti naslov u igri parova. Splićanin **Marin Draganja** u paru s Fincem **Kontinenom** slavio je u finalnom susretu protiv francusko – indijske kombinacije **Martin/Raja** 6:4, 6:4. Pobjednik u glavnom ždrijebu pojedinačne konkurencije je Španjolac **Garcia – Lopez** koji je u finalu svladao Talijana **Seppija** 7:6, 6:3.

KOŠARKA

Cedevita bolja od Cibone

Derbi susret dvije hrvatske momčadi u 21. kolu Regionalne košarkaške lige između *Cedevite* i *Cibone* pripao je domaćinima s tijesnim rezultatom 81:79. Zadar je poražen na gostovanju kod *Budućnosti* 71:63. S novim bodovima *Cedevita* drži treću poziciju, *Zadar* je sedmi, dok se *Cibona* nalazi na desetoj mjestu tablice ABA lige.

RUKOMET

Goluža podnio ostavku

Nakon neuspješnog nastupa na Svjetskom prvenstvu u Kataru izbornik hrvatske rukometne reprezentacije **Slavko Goluža** podnio je ostavku. Za upražnjeno izborničko mjesto kandidira nekoliko priznatih stručnjaka (**Serdarušić, Červar, Metličić** i dr.).

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodaju se: koturaljke, nova el. kosilica, cijele i polutke opeke velikog formata (13 din komad). Tel.: 024 528682.

Prodajem klasičan trosoban stan centar grada 116 m² pogodan za poslovni prostor potrebna adaptacija. Tel.: 024 526-243.

Izdajem stan od 40 m² u centru Zagreba – kod Britanca, potpuno opremljen na prvom katu. Cijena stanarine 300 Eur. Tel.: 063 517 007 ili 063 506 110.

Molim Zvonka Rođenovića, koji me putem jednog časopisa obavijestio da je u Švicarskoj da se javi ako ima prijatelje u Orahovici, Varaždinu, Kr. Toplice, da bi me prihvatili. I druga mjesta. Tel.: +381/628377263.

Prodajem vilerove goblene. Tel.: 063 8579679.

Dajem satove engleskog jezika za sve uzraste. Tel.: 528-944.

Prodajem kuću u Keru, 385a površine, 4 sobe, 2 kuhinje. 2 kupatila. Tel.: 528-994.

Poklanja se veći crni pas, kratkodlakci, a prodaju: »IMT« jednobrazni plug. tel.: 528 682 i kukuruz u klipu. tel.: 532 570.

Tražim mlađu ženu, oko 40 godina, radi tjednog ili po dogovoru spremanja. Tel.: 024 520 764, zvati oko 14 sati.

Poklanjam bijele i šarene mace po izboru i prodajem trajnožareći štednjak, veći i manji. Tel.: 024 528 682.

Prodajem soju (može i sjeme). Tel.: 024 532 570.

Prodaje se plac na obali jezera Palić, 2 motike. Informacije na telefon: 069 2887213.

IZDAJEM dvo i četverokrevetne APARTMANE i SOBE u Lumbardi na otoku Korčuli. Svaki apartman i soba ima svoju TERASU i poseban ULAZ. Mogućnost ljetovanja VEĆIH GRUPA. Gostima je na raspolaganju veliki ROŠTILJ. Svi gosti imaju osiguran PARKING za automobile i plovila. Udaljenost od mora 150 m. Sve detalje možete vidjeti na www.apartmanikorcula.com. email: marko.gusak@apartmanikorcula.com Kontakt osoba: Marko Gusak, prof. 091/6012021 098/ 9622059.

Prodajem garažu od 18 m² u ulici Bore Stankovića 5. Prva s lijeve strane. Tel.: 064 1759512.

Makarska – iznajmljujem sobe sa kupatilom, frižiderom, upotrebom kuhinje i parkingom za sezonu 2014. godine. Telefon za Srbiju: 060-6331910, telefon za Hrvatsku: 00385-21617909.

Prodaje se roljka za glačanje veša i drvena vaga s tegovima (mjeri do 500 kg). Tel.: 064 3910112

Izdaje se jednosoban namješten stan na Radijalcu. Tel.: 069 2887213.

Tročlana obitelj prima stare osobe na dvorbu za nekretninu ili penziju. Tel. 062 1941729.

Kupujem njivu – poljoprivredno zemljište u jednom komadu većem od 5 ha. Tel.: 064 1759512

Subotica, prodaje se solidna kuća sa zasebnom garažom i prostranim dvorištem. Infrastruktura. Legalizovano. Cena po dogovoru. Vlasnik. Tel.: 065-5053962.

Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG, u središtu Sombora. Tel.: 025-5449220 ili 064-2808432.

Zagreb, uži centar Černomerec, trosoban stan 60 m² zamjena za odgovarajuću nekretninu u Subotici, uz odgovarajuću doplatu – 62 000 eura. Tel.: 063/740-1895.

Sombor – prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Zagreb, u Srednjacima izdajem jednosobni stan, soba, kuhinja, kupatilo. gr. grijanje, telefon, renoviran, nov namještaj. Tel.: 024 547 204.

Prodaje se kuća u Petrovaradinu, Marina Držića 2a. Površina zemljišta je 100 m², stambena površina je 40 m². Tel.: 064 0125719.

Poklanjam crno-žute kratkodlake štence niskog rasta. Tel.: 024 528682 i 024 532570.

Podajemo obiteljsku katnu kuću 210 m² na placu od 670m² – garaža, kotlarnica, ljetna kuhinja i vinska komora sve opeka, plin, etažno grijanje, telefon, interfon, do autobusa 5 minuta. Subotica. Tel.: 024 546 061 ili 064 468788.

Prodajem Tv Samsung ekran ravan 82 cm, daljinski, namještaj visoki sjaj – regal 3,8, klupski stol, škrinja za jastuke i regal 2,v /2š. Tel.: 064 4681788.

Prodajem noviju trosobnu kuću na uglu, s placem od 524 m² u Novom naselju – Aleksandrovo. Tel.: 063-553-447.

Izdajemo apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com.

Poklanja se žuta kera kratkodlaka, nižeg rasta i štene, može i odvojeno jer je već samostalno. Prodaje se njem. prikolica Gobell 10 t nosivosti. Tel.: 024 532-570.

Subotica centar – izdaje se uredski poslovni prostor, 4 prostorije, 130 m², tri telefonske linije, internet, parking prostor. Cijena po dogovoru. Tel: 024/529-745, 063/518-218.

 Hrvatska likovna udruga **CroArt** prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

 HKC **Bunjevačko kolo**, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi VAŽI DO 20. 2. 2015.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:
dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:**
Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik *Kužiša*)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo) i urednica *Hrčka*
Zlata Vasiljević (dopisništvo Sombor)
Suzana Darabašić (dopisništvo Šid)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALA:

Mirjana Dropulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registrarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизacija
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

ČESTITAMO ROĐENJE ANĐELE MOLNAR

Sestra – najljepši dar

Obitelj **Kristijana** (29) i **Sanele** (31) **Molnar** iz Subotice Bog je blagoslovio s novim članom obitelji – 6. siječnja na svijet je došla mala **Anđela**. Osim roditelja, rođenje Anđele jedva je dočekala i dvije godine stara **Magdalena**, koja je još dok je mami rastao stomak, stalno pričala bebi, ljubila i mazila je. Iako joj nije bilo jasno gdje je mamin stomak kada ju je vidjela nakon porođaja u bolnici, brzo se navikla da ima sestru i sada se ne odvađa od nje.

»S obzirom na to da je i Magdalena mala i zahtjeva puno pažnje, nije ljubomorna na Anđelu. Od prvog dana je stalno oko nje i trudi se da mi što više pomogne. Donosi joj cuclu, bočicu, pelenu, pokriva je dekom kada zaspe, priprema joj jaknu kada idemo vani, a kada dođe vrijeme za kupanje, onda je glavna. U kabliču donosi vodu za, kako je ona zove, Anđu, priprema sapun...«, priča nam mama Sanela. Osim što Magdalena neizmjenjivo voli svoju malu sestricu i nesebično dijeli s njom mamu, tatu i sve ostalo što ima, Anđa također reagira na njen glas i iako ima samo mjesec dana, uvijek okreće glavicu u smjeru gdje je Magdalena.

Ovaj mladi bračni par nam priča da iako je mala razlika između Magdalene i Anđele i da je u početku bilo svakako, sad su se već namjestili i kažu da neizmjenjivo uživaju sa svojim kćerkicama.

J. D. B.

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Još posvršavat

Piše: Branko Ivković

Faljnīs čelja-di moja, ja eto taman se rešijo štogod radit a ono opleo niki snig, a vitar kugod da je poludijo. A dolnjak, šta bi bilo da je gornjak?! Ne daj Bože da čovik krene orat, cigurno bi mu vraćo brazdu pa bi se moro manit. No nek,

od posla se niko nije ugojijo što kaže moj rođo Joso, za sve je dao Bog vrimenta. »A za nadimanje i drimanje u zapečku imade ga fala Bogu uvijek«, bisno će ova moja. Ta Bože iz ženom, nisam ja kriv što ne znadem kuvat i peč kolača. Svako na svoj način ubija dosadu, no nisam još poklo svinje... Tijo sam ji prodat, a za ove novce ni pijan, ta da ja dadem moje čestito odranjene svinje cilu godinu pažene po to pošto ovi tajkuni uvozidu onaj otpad? Kako ne bi, kazo sam ja i onim tamo cenzaru: »Znadeš ti kako se nosidu drva priko ruke? E onda ćeš dobit svinje!« Lipo će Braniša opraviti jedan velik disnotor, zvati Ivković šor i rodbinu pa ćemo uveće opraviti prelo i to kako... Ne kugod što sad pravidu po koji kaki gospodski mijanama i to »ovi«, pa na drugim mistu »oni«, pa »naši« pa »vaši«, e bome ne mož! Kod Braniše na prelo su svi dobrodošli, svi jednako idu i piju i idu napolje... Di car, pa šta se ondak dilit? Samo moram se žurit jevo samo još malo pa će korizma, a bome ondak ništa od preljenja. Ova moja se tog bome drži starovinski, kad prid čistu sridu ošikari laboške i kugod da je metla katanac na kačicu, nema bome masnog priko nedilje do Uskrsa. Ja moram priznat sam sebi da nisam baš take volje, al di čovik mož proć ispod vrljike a da ne odvali komad divenice. E to morade bit jaka volja, jel što bi ona vlast kazla »svesan drug«. Sitim se kadgod kad sam bijo šafar ja i moj rođo i imenjak kad odemo kod strička Lozije mi lipo kad strina nevdi izvadimo bričice i otfikarimo komad divenice, a kraj natakremo na drvce mašine i zatakremo natrag. Bome su divenice za koju nedilju fajin »okraćale«. Stričko nije ništa ružijo, samo kad smo jednog dana očli a na pod odžaku metnut velik katanac »titan« a krečavom gretom na daščani vrati nacrtan šipak. Uncut je bijo taj moj strička Lozija, dositijo se kake su mu sinovci bečarine. Čeljadi moja, došo mi Pera jevo i baš je nadrndan, kaže da je naša varoš fajin milijuna isplatila onima koje je ker ugrizo na sokaku. Ko velim i triba: »Kad nisu vridni te vaške sredit, a i njeve gazde što ji puštaju na sokak, onda nek i plate. Neg, šta si ti nadrndan pajdo?« »Ta zamisli moj Braniša, ja se lipo dotiro, pa u varoš. Nisam baš niki ove zime pri novci pa ko velim šetaću se valjda će i mene kaki ugrist, a ono oš očin! Ko za jinat ni jedan ni da zareži, baš siroma čovik nema sriće«, žali mi se Periša. Mal se nisam zaciniijo od smija: »Ta to je zato što si smotan! Tribo si lipo namazat čakčire maščom od obare, onda bi ker tisnijo, jel oprat noge da ji vonj ne odbija.« Periša gleda u me pa će: »Viš tog se nisam ni sitijo!« Zbogom čeljadi moja, trgle mi suze pa vam ne možem više pisat.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Ništa ne ide kako treba

Marino prošlo, a vrime ko da je ograjisalo. Duše, zavijava, ni paklija ti ne pomaže. Nikomu se ne mili napolje ako baš ni kakagod velika nužda. Bać Iva izajutra izajde, za dram narani marvu i živinu, pa brže unutra. Ka dojde natrag, maćak i Taksa mu se nikako uvek provuču između nogu, pa se udesu nuz špojer. Malo bi se ugrijali, ta i oni su živi stvorovi. Njegova oma cantra, veli ni lipo da ima kerova i maćaka u kujne, al ka se digne da ji istira, sažali se i ona, pa mu kaže da ji ne dira ka tako lipo spavu. Latila se štrikanja. On o dosade, ko što više put u zimu znade, dono košar kukuruza, metnijo katarke da se skuva, udesijo radijon i latijo se kruniti na ruku. Sluša šta ima novoga, sve ne može virovat, ka su divanili grebencijaši. Velu da je ope dosta drumova zavijano i da se ne kreće lemuzinama na put brez prike potrebe. Ni što čistu drumove, velu, jako se iznenadili, eto, snig jim ope došo u po zime i to još našo baš petkom podnoć. Pa sad, dok oni nisu došli na posov u ponediljak ujtru, pa popili kafu, pa se ispriporidalo di je ko ti par dana bijo, puno toga se po drumu već ugazilo. Na sriću, ni bilo nakoga velikoga majalusa ko lane, ka su puščali da vitar prvo nabaca cila brda sniga na drum, pa se onda krenili čistit kamijončićima. »Ruku na srce, vi dana ni ni televizija beštelovala kako pada, pa zoto vada gospodari nisu ni trčali izvlačit zatrpene. Šta se vridi toliko patit, ako svit to neće gledat. A nisu se vada ni pripravili za tako štogoda. Možda su i grebencijaši mislili da je sve to svit vidijo već lane, a malo bi bila i bruka za nji što su sapili i rekli da sniga neće više ni bit, ka već ni pado ni dosad, pa se ni baš puno toga ni prikazivalo. Istina, padalo je malo, još pri Božića, al se brzo i istopijo, pa se to više ni ne sapi«, počme filtozirat bać Iva. »E, vidiš, zoto se ja nisam ni radovala suncu na Marino. Znadeš kako su rekli stari, ako Marija ne zatekne ćupriju, ona je napravi. Nego, ne znam šta da radimo, tribovalo bi nam za kuću i za cure još koišta pokupovat, a još nema ni moji, ni tvoji nadnica. I Bog već zaboravijo ka smo ji zaslužili. Svi se u poslidnje vrime navadili šparat na sirotinje. A i vi što sad vladu, vada se uvatili u isto kolo sotima gazdama, pa više ni ne znaš ko kolo vodi, a ko drži šljabok. Ej, samo se izbiramo, pa izbiramo, a nikako već da izbirnemo kakegod prave domačine, pa da i u ve države napravu reda, ko paor na paoršagu.«, veli mu njegova priko štrikanja. »Ta idi, neka divanit makaršta. Kako će napraviti reda u države naj što ne zna ni doma. Gledaj ji samo, vaj š njegovom rastan, naj ima taku i taku dicu, treći, ope...«, prikine se u po riči bać Iva, jako duboko izdane, nalje bukaricu kuvane i dobro potegne. Odjedamput mu udarile suze na oči, oparijo jezik ko što već davno ni.

Piše: Ivan Andrašić

MISLI POZNATIH

- **Roomy:** Najteža samoća je kad si u društvu ljudi koji ne razumiju ono što pričaš.
- **Pasqual:** Postoje samo dvije vrste ljudi; pravedni koji misle da su grešnici i grešnici koji misle da su pravedni.
- **Wilde:** Svi smo mi u blatu života, samo što neki od nas gledaju u zvijezde.

KVIZ

Mihovil Pavlinović

Koje godine i gdje se rodio hrvatski svećenik, političar i književnik?
Gdje se obrazovao završivši studij bogoslovije?
Čega je bio jedan od utemeljitelja?
Što je zagovarao cijeloga života?
Gdje je obnašao političku djelatnost?
U čemu se ogleda njegova velika povijesna zasluga?
Koje je glasilo osnovao i uređivao?
Kada i gdje je umro Mihovil Pavlinović?

Umrlo je 18. svibnja 1887. godine u Podgori
Narodni list
Prvi govor u Dalmatinskom saboru je održao na hrvatskom jeziku
Bio je zastupnik u Dalmatinskom i Hrvatskom saboru
Sjedinjenje Dalmacije s ostalim dijelom Dalmacije
Narodne stranke i narodnog preporoda u Dalmaciji
U Zadru
Rodio se 28. siječnja 1831. godine u Podgori

FOTO KUTAK

Zavijan je put za salaš moj

VICEVI

Bankarski službenik na sistematskom...

- Koliko sati dnevno spavaš, upita liječnik.
- Pa jedno 2 do 3, doktore!
- Aaaa, pa to je malo?!
- Ama ne mogu više zbog posla... ali noću spavam i do deset sati!!!

Pita sudac pljačkaša:

- Zašto ste opljačkali tu banku?

Pljačkaš:

- Ona je prva počela!

NK Tavankut

Nogometni klub *Tavankut* utemeljen je 1950. godine. Osnivači su bili zaljubljenici ove sportske discipline, Tavankučani **Franjo Rudić**, dr. **Grgo Tumbas**, **Antun Balažević**, **Stipan Vujević**, **Blažo Zelić**, **Bartul Balažević**, **Lajčo Balažević** i **Lazo Iršević**. Klub je osim sadašnjega imena, u prošlosti nosio i ime *Mladost te Pešara*. Klub je imao zapažene uloge u nogometnoj povijesti subotičkoga kraja, bio je jedan važnih sportskih klubova u Općinskoj, Područnoj i Međuopćinskoj ligi.

Najveći je klupski uspjeh u ranijoj povijesti osvajanje općinske lige u više navrata. U kupu je pobijedio 1966. na teritoriju Subotice (*Zvezda – Mladost*, 0:2). Tijekom proteklih šezdeset pet godina postojanja i rada NK *Tavankut* je ostvarivao mnoge uspjehe i kvalifikacije. Osamdesetih godina prošlog stoljeća klub je iz područne lige ušao u Bačku ligu i u toj se ligi zadržao desetak godina.

Početkom devedesetih godina na čelo kluba došao je **Sive Mačković**, mjesni poduzetnik, vlasnik tvrtke *Yukom*, koja je u to vrijeme bila glavni financijer kluba. S dobrom financijskom potporom klub je napredovao i plasirao se u Srpsku ligu. Sredinom devedesetih Sive Mačković sa svojom firmom *Yucum* potpomogao je i izgradnju modernijeg stadiona, koji je sadržavao prostore namijenjene za svlačionice, urede uprave, urede za suce, prostor za rekreaciju (teretana), salu za sastanke te prostore za dva ugostiteljska prostora koji nisu do kraja završeni. Prostorije kluba su opremljene za natjecanja na višoj razini od one na kojoj danas klub djeluje.

Prošle je godine na skupštini kluba vodstvo preuzela deseteročlana uprava s predsjednikom **Markom Berberovićem**. Od prošle je godine ovaj klub ušao u Vojvođansku ligu, u skupinu Bačka. Klub funkcionira vrlo u tri kategorije: to su pioniri, uzrasta od 7 do 12 godina, koje vodi **Petar Babijanović**, potom skupina kadeta od 13 do 15 godina, koje tenira **Nebojša Skenderović**, dok u prvi seniorski tim stupaju nogometaši od 15 godina. Njihov je trener **Predrag Tomić** iz Bajmaka, koji je bio dugogodišnji igrač kluba. Danas u ovome klubu trenira oko 60 djece i omladinaca u sve tri skupine. Nogometaši su spremni za proljetne aktivnosti, kojima se nadaju što boljem uspjehu u ovoj sezoni.

I. D.

Temeljem članka 25. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Službeni glasnik RS* br. 135/04 i 36/09), Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj:

OBAVJEŠTAVA

Gradska uprava, Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj izdala je Rješenje pod brojem IV-05/I-501-104/2011 od dana 4. 2. 2015. godine.

SADRŽAJ ODLUKE I MJERE

UTVRĐUJE SE da za Projekt: Radio bazna stanica za mobilnu telefoniju *SU KIREŠKA*, na katastarskoj parceli broj 18962/3 k. o Novi grad, grad Subotica, nije potrebna procjena utjecaja na životni okoliš.

OBVEZUJE SE investitor *TELEKOM SRBIJA* a. d, Beograd, Takovska br. 2, da u postupku realizacije projekta Radio bazne stanica mobilne telefonije *SU KIREŠKA* sprovodi mjere zaštite životnog okoliša i to da:

1. Izgradnji i korištenju predmetne Bazne stanice pristupi u skladu s važećim tehničkim normativima i standardima, a u skladu s podacima informacije o lokaciji;
2. Prostor na kome se nalazi stanica mobilne telefonije zaštititi postaviti upozorenje o zabrani pristupa neovlaštenim osobama prema Zakonu o sigurnosti i zdravlju na radu (*Službeni glasnik RS* br. 101/05);
3. Osigura prvo ispitivanje izvora, provjeru kvaliteta i tehničkih karakteristika izvora u pogledu emitiranja nejonizujućeg zračenja i primijenjenih mjera zaštite na lokaciji bazne stanice mobilne telefonije *SU KIREŠKA* u skladu sa Zakonom o zaštiti od nejonizujućih zračenja (*Službeni glasnik RS*, broj 36/09) i važećim propisima koji reguliraju ovu oblast, a rezultate ispitivanja dostavi ovom tajništvu i nadležnoj Službi za inspeksijsko nadzorne poslove grada Subotice u roku od 15. dana od dana izvršenog mjerenja.

RAZLOZI ZA DONOŠENJE

Analizom dostavljene dokumentacije konstatirano je da predmetni projekt obuhvaćen Uredbom o utvrđivanju Liste projekata za koje je obvezna procjena utjecaja i Liste projekata za koje se može zahtijevati procjena utjecaja na životni okoliš (*Službeni glasnik RS* br.114/08) točka 12. Infrastrukturni projekti (13). Telekomunikacijski objekti ukupne izračene snage veće od 250 W.

Dobivene vrijednosti izračene snage bazne stanice za GSM 900 ERP po kanalu iznose od 216 do 266 W i za UMTS ERP po kanalu iznose od 635 do 730 W i veće su od 250 W za koje se procjenjuje utjecaj na životni okoliš.

Iz stručne ocjene opterećenja priložene u zahtjevu konstatirano je da rezultati proračuna intenziteta električnog polja pokazuju da će razina elektromagnetne emisije koji će poticati od bazne stanice operatera *TELEKOM SRBIJA* a. d, na mjestima na kojima se može naći čovjek biti manje od 10% referentne granične vrijednosti (16.8 V/m za GSM 900, 24.4 V/m za UMTS) i SRPS N.N0.205 standard (27.5 V/m), smatrajući pri tome da je postojeće opterećenje utvrđeno mjerenjem zanesljivo. Očekivani intenzitet električnog polja veći je od 10 % referentnih graničnih vrijednosti, samo na razini radnih platformi stuba, što je zona u kojoj se mogu naći samo tehničke osobe *Telekoma*, koja su upoznata s činjenicom te da se intervencije na stubu mogu raditi kad je bazna stanica isključena.

IVAN LJUBIČIĆ, UMIROVLJENI TENISAČ I MENADŽER

Sada imam mnogo manje vremena za sebe

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Pretposljednog dana zagrebačkog ATP Zagreb Indoorsa, jedini hrvatski tenis turnir u dvorani posjetio je i njegov prvi pobjednik, proslavljeni hrvatski tenisač **Ivan Ljubičić**. Danas teniski umirovljenik, ostavivši reket posvetio se novom sportskom izazovu. Godinama aktivan u igračkoj sekciji ATP toura i dobro upoznat s organizacijskim poslovima profesionalnih tenisača, odlučio je svoje golemo iskustvo pretočiti u menadžerski posao. Danas je menadžer Čeha **Berdycha** i coach Kanađanina **Raonića**.

Kakav je osjećaj kao prvi pobjednik posjetiti turnir na njegov desetogodišnji jubilej?

Malo se osjećam staro kada se tako oslovim, ali inače se osjećam dobro. Hvala na pitanju. Što se tiče samoga turnira i mog posjeta, lijepo je biti ponovno ovdje. Osjećaji su pomiješani, jer pored tog prvog naslova još sam igrao u dva finala, ali isto tako doživio i neke razočaravajuće poraze. U svakom slučaju emocije su pomiješane, čineći jednu lijepu memorabiliju koje ću se zauvijek sjećati.

A kako bivši tenisač Ivan Ljubičić danas doživljava sebe kao igračkog umirovljenika i što se sve promijenilo završetkom aktivne igračke karijere?

Još za vrijeme aktivne igračke karijere sam se dosta bavio poslovima oko zastupanja interesa profesionalnih tenisača, a danas kada više ne igram, to radim u vidu profesije koju sam odabrao

nakon igračkog umirovljenja. Što se samoga načina života definitivno je fizički mnogo lakše, ali pritisci su još uvijek tu jer kao trener Miloša Raonića i dalje moram držati reket u ruci. No to je sve mnogo drugačije nego kada sam morao aktivno igrati.

Kako ste zadovoljni igračkim dostignućima svog pulena?

Vrlo sam zadovoljan kako stvari idu u svezi njegove igračke karijere, vidljiv je njegov konstantan napredak kako u rankingu tako i u samoj igri koja je sve zrelija što se prema postignutim rezultatima najbolje vidi. Naše zajedničke zamisli idu u dobrom smjeru, a naravno željeli bi da to sve bude još brže i bolje.

Jeste li razmišljali o igračkom povratku na Senior touru?

Ne. Tijelo mi definitivno to više ne dopušta, a niti glava nije

Što su za vas prednosti teniskog umirovljenja?

Ha, ha. Velike su prednosti jer možeš jesti što god poželiš i to kad god poželiš. Također golemo je olakšanje da kad te nešto zaboli ne moraš se više toliko brinuti kao što je bio slučaj kada sam aktivno igrao. Ne moram više ići spavati u određeno vrijeme, ne moram se naspavati i sve te neke stvari koje su ljudima čine banalnim a u biti predstavljaju određeni luksuz.

baš oduševljena s tom zamisli. Odigrao sam nekoliko susreta parova skupa s **Goranom Ivaniševićem** na Grand Slam turnirima, ali sam se isto tako i ozlijedio na posljednjem od njih što jasno pokazuje kako se i za takve susrete mora biti natjecateljski pripremljen. Zbog svih brojnih obveza kojima sam svakodnevno

zaokupljen ne vidim sebe više u igračkoj priči.

Ukom smjeru ide menadžerska uloga koju ste odabrali kao buduću profesiju nakon igračke karijere?

Menadžerstvo je u razvoju i ozbiljno radim na unapređenju svoje nove profesije, no veće domete ipak očekujem tek u nekoliko narednih godina. Još uvijek sam u sferi razvijanja posla, projekata ima i treba ih razvijati i

razrađivati u budućnosti. Mobitel non stop zvoni, baterija mi umre već negdje oko podneva, a svakoga dana treba odgovoriti na minimalno pedesetak mailova.

Imate li neki hobi za koji prije niste imali dovoljno vremena?

Nemam, jer praktično od brojnih obveza kojima sam se poslovno posvetio sada nemam vre-

mena za neki hobi. Paradoksalno je ali istinito kako sada imam mnogo manje vremena za sebe nego prije kada sam bio aktivan igrač. Tada sam bio preokupiran tenisom najviše osam sati kroz trening, igru, pripremu, a ostalo vrijeme je bilo moje. Sada sam duplo više vremena angažiran oko poslova u tenisu, jer teniski svijet se prostire na nekoliko svjetskih vremenskih zona i komunikacija je gotovo konstantna jer korespondirate s poslovnim partnerima na nekoliko kontinenata. Konačno, slobodno vrijeme, kada ga uopće imam najviše i najradije provodim sa svoje dvoje djece.

Hoćete li jednoga dana možda pokrenuti vlastitu tenis akademiju?

Zbilja ne znam. Možda hoću, možda neću. U ovom trenutku ne vidim svoju tenis karijeru u tom smjeru, jer za tako nešto bih morao ipak provoditi mnogo vremena na terenima svoje akademije, što zbog preuzetih obveza sada nikako ne njih mogao. Ipak su menadžerstvo i trenerske obveze na prvom mjestu. A što će još biti u budućnosti, vidjet ćemo.

Dok sam igrao, tenisu sam posvećivao najviše osam sati dnevno, sada je to gotovo udvostručeno

Prejeto OŠ na Maskarada 2015

premuundureni dani

G o l u b i n c i

14.02.
MASKEMBAL

sela „OŠ 23. oktobar“
sa početkom u 19 h

15.02.
KARNEVAL

na ulicama Golubince
sa početkom u 14 h